

Б Р А Н И Ч

Год. XXII

Београд, децембар 1934.

Број 12

Др. Видан О. Благојевић, адвокат — Београд**Др. ВАЛТАЗАР БОГИШИЋ**

Б р а н и ч се придружује осталим правницима и правним часописима из наше земље и из иностранства, који 7./20. децембра 1934. год. прослављају сто година од рођења великог нашег правника Др. Валтазара Богишића. Тај важан догађај мора се нарочито подвући у Југославији код југословенског правништва с тога, што је овај знаменити правник први пут угледао света у Цавтату 7./20. децембра 1834. год. и што је највећу своју делатност, и поред свога честог путовања у иностранство, развио на деловима који сада сачињавају Југославију.

Широко Јадранско море, на чијој се је обали родио, отворило му је жељу за путовањем. По свршеној основној школи у родном месту, Богишић одлази у Млетке, где завршава гимназију. У Бечу, уписан на правни факултет, слуша још и философију, филологију и историју. 1862. год. полаже докторат философије у Гисену а нешто доцније у Бечу постаје доктор правних наука. Затим, у његовом животу настаје невероватна несталност: од чиновника дворске канцеларије у Бечу, одлази у Војну крајину у Банату за школског надзорника, путује у Кијево и Одесу 1869. год., где добија катедру словенског права и постаје доктор *honoris causa*. Том приликом путује по Кавказу и Русији у циљу студија о правном схватању и обичајима руског народа. На позив Кнеза Николе прима се 1872. год. израде предлога имовинског закона, који постаје Законик Црне Горе и ступа на снагу 1. јула 1888. год. За време Руско-турског рата, по налогу Руса, израђује предлог за судску организацију у Бугарској. Затим, путује по Русији где уређује питање пенсија, поправља Имовински законик у Црној Гори, где као Министар правде остаје до 1899. год. када се враћа у Париз и посвећује, као познат и признат научник, остатак свога живота раду, у главном, на обичајном праву. На путу за своје родно место Цавтат смрт га задеси 24. априла 1908. год., која га је једино могла одвојити од рада и од путовања.

По темпераменту веома несталан, рођен путник и посматрач, Др. Богишић у својим делима показује необичну сређеност, која је последица високих научних концепција и научне ерудиције. Био је припадник Савињијевог Историске школе. У своме научном раду полазио је од поставке да је народно обичајно право оно које треба да служи за основ кондифицији права. С тога је највећу пажњу посветио испитивању народних правних обичаја који су му служили као основа у законодавном раду, пошто их је, по компаративној методи, упоредио са правним обичајима осталих народа. Јер по мишљењу Богишићевог, не може бити доброг законодавног рада без ових истраживања и испитивања. Писано право интересовало је Богишића исто тако, али тек у другом степену.

После многих расправа о важности правних обичаја, специјално код Словена, нарочито из породичног и задружног права, које се сматра да је још увек у развоју, Богишић је своје велико искуство и дубоко познавање обичајног права применио у Имовинском законнику Црне Горе, који је дело вишегодишњих веома озбиљних студија његових. „Законик је у целини синтеза настојања да се правни народни обичаји доведу у склад с модерним потребама, те је све удешено према практичним сврхама које одговарају посебним приликама земље.“

Општи имовински законик дао је одличне резултате у Црној Гори, а сем тога, признат је од међународне правне јавности као првокласно дело које је у главном кодификовано обичајно право, те је због тога био преведен на више језика и донео Богишићу велику славу. Он садржи као што је познато, уводне одредбе из општег дела грађанског права, затим, прописе о својини и државини (стварно право) и о куповини и другим уговорима (облигационо право) уз неколико прописа о врстама доказа у имовинским пословима (грађански поступак) и неколико заклоњачких (правничких) изрека и поставки у којима се, у виду правничких афоризама, види сва здрава правничка свест народа из Црне Горе, и ако се извесни правни појмови, друкчије стилизовани, налазе и код других народа. Вероватно је да је ове изреке, које треба да служе судијама као основ у примени Имовинског законика, Богишић унео у свој Законик по угледу на Отомански грађански законик, који истина почиње, а не завршава своја излагања као Имовински законик, са правним афоризмима, такође производом обичајног права, којима добри правници, а нарочито судије и адвокати, треба увек да се инспиришу при примени закона, као изразом највише правне концепције потекле из народа као целине. У влади слободног судијског уверења ово је у толико пре за препоруку.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Као рођен лингвистичар, са необично развијеним смислом за све оно што потиче од народа и из народа, Богишић је свој Законик саставио ванредним стилем и кристалним језиком, који је пружио изразе и за најкомпликованије правне појмове. Тврдо смо уверени, да би много мање било повике на ново изједначено законодавство и његов често немогућ језик, да су се наши нови кодификатори више држали Богишићевих правних и лингвистичких студија и препорука, и да су у место страних, готово искључиво аустријских извора, држали пред собом Богишићев законик, који остаје правни монумент јединствен у својој врсти и као круна сведочи о Богишићевој високој правничкој свести, великом разумевању народних прилика и потреба и урођеном осећају за народни стил и језик, којима је увек добро да се интелектуалци врате, да би своје правничке концепције допунили и исправили правничким концепцијама народним и да би добили осећај о томе, да само онај закон, који потиче из народне потребе и који је стилизован и написан народним језиком, има право да се тако назива. С тога је улога Др. Валтазара Богишића као учитеља, исто толико значајна као и улога прикупљача, систематизатора и кодификатора народних правних обичаја, па је стога наравно за препоруку вратити се увек овом великом учитељу, који нам својим великим искуством пружа огромне ризнице свога правног знања потеклог из народа и у служби народу. Само тако радећи, генерације које долазе, одужиће се успомени правног великана Др. Валтазара Богишића.¹⁾

¹⁾ Податци узети из чланка г. М. Костренчића, објављеног у Народној Енциклопедији г. Станоја Станојевића, I. књ. стр. 210. до 212. — Сем тога видети и Правне чланке и расправе од Др. Валтазара Богишића, књ. I. Издање књижарнице Геце Кона. 1927. стр. 202. у којој су збирци објављене следеће расправе: О значају правних обичаја, О обради обичајног права, Станак по дубровачкоме закону од 1272. год., Главније црте породичнога писаног права у старом Дубровнику и О облику названом инокоштина у сеоској породици Срба и Хрвата.

Др. Миодраг Аћимовић, проф. суботичког правног факултета.

ЗАЈЕДНИЧКО ПРИТЕЖАЊЕ У КРИВИЧНО ПРАВНОМ СМISЛУ

Заједничко притежање један је однос човека према ствари, који се у свакодневном животу често јавља, од великог правног значаја нарочито за прављење разлике између кривичних дела крађе и утаје. Од притежања заједничко притежање се разликује само по томе, што код овога постоје више правних субјеката, који ствар имају у фактичкој власти. Као такво оно се јавља увек, кад су два или више лица, покретана свако својом вољом у могућности, да једну исту ствар потчине својој власти. Његова појава и признање у позитивном праву образложав се интересом боље заштите и правичнијег и целисходнијег уживања економских добара.

У правном погледу већи број субјеката с притежањем на истој ствари у толико је од значаја, што права на ствар једних упадају у сферу фактичке власти других субјеката, услед чега се власт располагања сваког од њих увек више или мање ослабљава; јер свуда где више лица имају једну исту ствар у фактичкој власти са једнаким или неједнаким правима, постоји могућност за свако од њих, да ствар из сфере власти других лица сасвим или делимично истргне и потчини својој власти или власти неког трећег лица. Због тога је потребно да се односи између њих који су одлучујући за решење питања о притежању, правно одреде. Тешкоће на које се при том наилази, јављају се као последица постојања већег броја често једва приметних прелаза ствари из сфере власти једног у сферу власти другог субјекта, услед чега се и меродавни критеријум за оцену питања ко је правни држалац ствари једва може да примети. У поједином случају то се питање има да реши с погледом не само на својство и економску природу ствари, као факторе којима се одређује приступачност појединих субјеката према ствари него и на евентуалне нарочите споразуме, службене прописе, упуства, обичаје места и друге животне околности, пошто све то може да буде од значаја за правну оцену односа ствари према једном или више заједничких притежалаца.

Однос заједничког притежања може постојати између равноправних и између неравноправних субјеката.

1) *Између равноправних субјеката* он се може да јави:

а) као излив једног права поред сувласништва као његове природне последице. У том случају интереси више сувласника на истој ствари могу бити задовољени или снагом једног јединог сувласника, чијој је власти ствар искључиво

потчињена или снагом свих сувласника при чему сваки од њих као зеједнички притежалац мора да развије и уложи одговарајућу енергију у вршењу фактичке власти ради одржања ствари у свом притежању и задовољавања заједничких интереса на њој. Усудили се један од сувласника, који је у исто време и заједнички притежалац, да део ствари, који је у власти других сувласника, узме у циљу противправног присвајања, то он онда тиме чини према њима дело крађе.

б) Између два или више један другом равних субјеката, који стоје у истим правним (само не као сопственици) односима према ствари и имају под истим условима приступ ка ствари. Два благајника имају сваки од њих по један кључ за отварање касе. Два или више руковооца издају робу из једног магацина којим заједнички рукују. Више коњушара се старају о коњима који се налазе у једној штали. У свима овим случајевима ако један од ималаца заједничког притежања узме коју ствар поверену им свима у намери противправног присвајања, одговараће као и у напред поменутом случају за дело крађе без обзира на то да ли је присвајање извршио у корист своју или кога другог лица, да ли је сагласност за располагање са ствари, која врло често постоји између више притежалаца, од почетка постигнута или ова у опште и не постоји; да ли су сви имаоци заједничког притежања или само поједини од њих свесни њиховог односа према ствари или не.

2) Између *неравноправних субјеката* однос заједничког притежања много је чешћа појава у свакодневном животу него између равноправних. Он се јавља као једна неопходност нарочито у управи великим јавним (државним и самоуправним) и приватним газдинствима и установама под чијим кровом живе организованим заједничким животом веће масе људи (општа жића) као што су разни интернати, касарне, ватрогасни, ђачки и други домови ит.д. и постоји у интересу уреднијег управљања расположивим економским добрима у њима. Правна неједнакост према стварима доводи заједничке имаоце притежања једног према другом у један претпостављени гесп. потчињени однос, који је у погледу вршења фактичке власти од великог практичког значаја нарочито у управи јавним добрима. Ту је фактичка власт располагања са стварима у рукама свих виших и нижих управних (надзорних) органа од којих сваки има ствар у својој власти са јачим или слабијим утицајем, услед чега појединац од њих може доћи у питање као заједнички притежалац.

У овом погледу се знатне особености показују нарочито у јавним државним и самоуправним опште жићима због службених односа који у њима постоје. Тамо се често саобразно односима на истим стварима заснива читав низ

по дејству јачих или слабијих власти располагања, које непосредно или посредно дејствују на ствари, али које не морају да стоје у односу према службеној власти правно овлашћеног лица. Услед тога не може ни једна од ствари која служи задовољавању заједничких потреба стајати у притежању само једног субјекта. Свако поједино од лица које припада опште жићу, коме су поверене какве ствари за службене потребе (униформа, оружје, коњ ит.д.) употребљава ове увек под надзором свих својих старешина, од којих сваки дејствује на дотичне ствари по мери одговарајућој његовој власти ограничавајући власт располагања млађих. С тога ако такво лице поверену му ствар прода или на који други начин уклони из службене употребе у намери да тиме себи или другој прибави имовинску корист, крши притежање својих старешина односно од ових одређених лица за вођење надзора над стварима, другим речима, чини дело крађе државне имовине. Из истих разлога има се увек да сматра као крађа а не утаја, ако фабрички радник задржи што од материјала који му је дат ради прераде у циљу противправног присвајања; ако осуђеник у казненем заводу узме што од повереног му државног материјала за рад или израђену ствар; ако болнички кувар одвоји и за себе задржи или прода што од намирница одређених за болеснике у сировом стању; ако келнер из келнераја у коме ради узме и себи присвоји што од посуђа или намирница; ако руковалац робом у трговачкој радњи присвоји у своју или туђу корист што од робе из повереног му слагалишта; ако жандарм или градски редар прода или заложу поверени му револвер, униформу ит.д.

Управници разних јавних и приватних слагалишта, депоа, магацина и т. д. овлашћени да стварима самостално под личном одговорношћу располажу или да право располагања пренесу на млађе, који су исто тако у положају да самостално и под сопственом одговорношћу стварима располажу, задржавају увек на сваком предмету једно претпостављено (више) притежање и ако сами какву ствар противправно присвоје не чине дело крађе него утају. Један управник слагалишта у служби било јавној или приватној предузима по правилу сам као ималац притежања и одговорни руковалац управу над свима слагалишним стварима и стога их све има у свом претпостављеном притежању. Ово притежање он не губи ни онда ако су друга службена лица ближе стварима и у могућности, да на њих јаче физички дејствују него он, што у службеним односима нарочито у државној и самоуправној служби није редак случај; напротив оно траје и даље и постоји чак и онда када му постојање или место постојања конкретне ствари тренутно није познато или га се не може да сети, што се услед употребе, промета, потрошње ствари, често дешава. Тако исто ни шеф једне радње не губи

притежање на стварима у радњи само том околношћу што је он коме од својих помоћника поверио кључ од једне просторије где држи своју робу. Може се додуше на тој роби отуда да јави и однос заједничког притежања помоћниковог, али се овај онда мора увек де сматра само као потчињени однос осим ако је помоћнику дотична просторија са робом поверена да њоме управља самостално и на дуже време. У таквом случају он онда има на роби уже а шеф шире притежање и ако би извршио противправно присвајање, одговарао би за утају док би у претходном случају одговарао за крађу. Под оваквим околностима дела потребно је, да се увек однос заједничког притежања претходно испита и начисто изведе.

Често се у службеним односима између виших органа овлашћених да стварима самостално располажу и нижих органа, који се стварима непосредно служе (радника, жандарма, војника, послуге) налази читав низ функционера, који немају власт самосталног располагања стварима, али којима се у општем интересу (службе и боље заштите службених ствари) признаје на тим стварима извесно шире притежање. Ако који од таквих функционера какву од тих ствари (у његовом међупритежању) противправно присвоји, он се онда у погледу кривичне одговорности изједначава са службеником који таквим стварима непосредно располаже, пошто претпостављени однос притежања најстаријег функционера с правом располагања никада не престаје.

Сличне правне последице јављају се и у односу према свима стварима у опште потребним за обављање извесне службе којима поједини службеник, овлашћен, да се њима за дуже или краће време непосредно служи, не може самостално да располаже. Такве ствари (на пр. канцеларијски материјал, намештај и т. д.) налазе се по правилу у претпостављеном притежању надлежног старешине (шефа) и не могу никада бити потпуно истргнуте од стране осталих службеника испод његове власти, и ако оне у службеној употреби често стоје тако далеко од његовог утицаја да се овај једва може и да осети.

Дешава се даље да један старешина има у просторном подручју под његовом непосредном влашћу и такве ствари у службеној употреби, које се не налазе у његовом поседу, било због тога што су остављене на њему непознатом месту, у каквој удаљенијој згради, подруму или можда још и негде даље од његових очију, или због тога што су можда где год у дворишту земљом покривене или узидане (на пр. водоводне цеви). У оваквом случају може се да постави као правило, да у колико је воља старешине управљена на то, да све ствари, које се налазе у просторијама потчињеним његовој власти буду употребљаване у службене сврхе, да у

толико на тим стварима постоји и његово притежање. Доследно се онда и сваки недопуштени утицај млађег, чијем је непосредном надзору поверена просторија где се ствар налази на такве ствари, има увек сматрати као насилни акт и кршење права; за притежање је међутим карактеристично, што се располагање увек врши само без примене силе и повреде права.*)

Ствари одређене за службене сврхе и личну удобност појединих службеника у јавној служби и опште жићима, које се налазе у споредним службеним односно станбеним просторијама које са главним стоје под влашћу једног одговорног шефа, и ако су од појединих нижих службеника примљене и прешле у њихов посед, налазе се увек у заједничком притежању, њиховом и одговорног шефа, који над њима може контролу да врши у свако време или обавезно врши од времена на време. Стога се противправно присвајање од стране појединих службеника односно чланова опште жића, који их имају у заједничком потчињеном притежању, мора увек сматрати као крађа. Друкчије међутим стоји ствар, ако би споредне службене просторије у којима се ствари налазе, биле толико удаљене од седишта надлежног шефа, да он услед тога не би могао да врши свакодневну контролу над њима (као што је на пр. често случај при обављању службе за дуже време на каквом удаљеном месту од места становања старешине), пошто у таквом случају службеник, односно ако их у таквом одвојеном простору има више, један од службеника, коме се надзор над службеним стварима повери, добија за време док се у том односу налази, над свима стварима претпостављено заједничко притежање и за то док би он у случају противправног присвајања које од таквих ствари, учинио дело утаје, догле би поједини службеник, који се њима на послу непосредно служи (на пр. алатом, оружјем, и т. п.), одговарао за дело крађе као и у претходном случају.

Упоређењем у овом погледу извесних правних односа у обичном животу са одговарајућим односима опште жића (јавних или приватних, сасвим је свеједно), долази се до интересантних закључака, вредних да се на њих на овом месту укаже. Тако је на пр. заједнички живот жандарма, војника у касарнама, градских редара, пожарника, припадника интернатима, домовима и т. д., у правном погледу једнак закупно односу с правом приступа закуподавца у просторије закупца. И као што закуподавац у овом односу задржава претпостављено притежање над свим покретним стварима предатим закупцу, исто тако и старешине опште жића, (нарочито јавних, где се увек станује по извесним прописима) имају више притежање над свима стварима повереним људству за целисходно

*) *Kotering*, Besitz und Gewahrsam, стр. 50.

www.ubavljane.org

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

обављање службе и његову личну удобност. Исто је тако даље сличан односу домаће послуге према послодавцу у приватној служби, однос државних и самоуправних службеника, послужитеља, дневничара, жандарма, војника и т. д. према старешини, када се они ставе у његову личну службу на дуже време, с правом приступа у његове приватне просторије. Питање да ли ова лица имају притежање над стварима у овим просторијама или не, фактично је питање, које у поједином случају зависи од могућности да дотичним стварима располажу. Дешава се, да је њихов однос фактичког располагања услед сталног надзора који старешина врши над својим стварима и који је доследно у стању да своју претпостављену власт располагања у свако време развије, правно безначајан. Ако под таквим околностима лични службеник узме из себе свога старешине какву ствар у намери да је прода или се доцније њоме користи, он тиме чини према свом старешини обично дело крађе. Овакво схватање има своју полазну тачку у природи кривично-правног поседа, који се личној послузи у јавној служби као и свакој другој послузи код поседа, услед недостатака могућности стварног располагања мора да оспори. Сасвим друкчије ствар међутим изгледа, ако старешина изречно повери своје приватне ствари надзору или чувању таквих лица, пошто се она тиме стављају у положај, да за време док се у том односу налазе, несметано стварима располажу, односно да их имају у свом притежању. За то се питање, да ли се један службеник у личној служби налази у поседу ствари свога старешине као фактично у сваком поједином случају мора да испитује.*)

Приватне ствари припадника јавних (или приватних) опште жића који из службених разлога или иначе у истим просторијама заједно станују (као њихово одело, веш, новац и др.) остављене у овим просторијама, налазе се по правилу у ширем притежању старешина под чијом непосредном влашћу просторије стоје или нарочито одређеног службеника, у колико се утицај старешине на приватне ствари појединих службеника њиховом, у границама кућним редом допуштеном посебном вољом, потпуно не искључује, пошто нигде ни у јавноправним ни у приватноправним службеним односима старешина нема притежање над личним стварима својих потчињених, које се налазе на пр. у њиховим џеповима, сандуцима, куферима и овима сличним оставама, иако се ове чувају у просторијама под његовом влашћу. Дешава се међутим, нарочито у добро контролисаним јавним опште жићима, да се појединцу при ступању у опште жиће или доцније при одласку на отсуство или боловање његове приватне ствари од вредности одузму и оставе на извесно време

*) *Finger*, in der Vierteljahrsschrift, 3 Fl. Bd. 8. 1893. стр. 583,

у нарочитом простору под надзором одређеног лица. Такве ствари као приватна својина остају и даље у цивилно правном поседу њиховог сопственика а притежање прелази, у ужем смислу на лице коме су ствари предате на чување, (ако такво лице постоји), у ширем смислу на старешину под чијом непосредном управом стоји опште жиће са свима просторијама за становање (пример: касарне, интернати, студ. домови и т.д.)

Из предњих се излагања даје даље доследно закључити, да старешине (шефови) свих како јавних тако и приватних установа, надлештава, школа, завода, касарна, домова, индустријских и трговачких етаблисмана и т.д., задржавају у интересу унутарњег реда у њима и заштите њихове покретности, генерално притежање на свима стварима у свима просторијама које им припадају, подразумевајући под ове и дворишта, паркове и баште са свима споредним зградама. Ово генерално притежање старешине (шефа) установе повлачи се испред специјалног осталих њених припадника само у том случају, ако је поред могућности располагања, њихова специјална воља на то управљена, да стварима искључиво располажу (да на пр. онај који установи припада као члан опште жића код себе држи потребан новац, одело, веш, џепни сат и т. д.). Али ако ова специјална воља престане да дејствује било због тога, што је ствар остављена у сфери власти старешине (или за то одређеног лица), или што је нестала, или се изгубила, онда генерална воља приступа специјалној као субсидиарна са истом снагом замењујући са истим значајем специјалну вољу, чије је дејство привремено престало. Отуда је правило, које је полазећи са овог становишта, поставила пракса, по коме се у јавним просторијама ни једна ствар не може сматрати за нађену, потпуно на свом месту. Доследно томе свако лице које у јавним просторијама „нађену“ ствар противправно присвоји, одговара за крађу, а само старешина установе под чијом влашћу све њене ствари стоје, као ималац субсидиарног притежања, одговарао би за утају. У томе лежи маркантна разлика између општег цивилно-правног и специјалног субсидиарно-правног притежања јавних установа. Јер док по општем цивилно-правном схватању генерална воља у поједином случају мора да отступи испред специјалне, као јаче воље, дотле је у интересу реда и имовинске сигурности у јавним установама нужно, да генерална воља са специјалном дејствује увек истом снагом на све ствари, које се у њима налазе. За то на пр. док једно лице задржава у свом притежању у кафани остављени капут у пркос привременог удаљења из исте, дотле свако лице које припада једној јавној установи као њен члан (службеник, опште житељ) губи по правилу притежање на својим стварима остављеним у њеним просторијама у ко-

рист старешине, под чијом влашћу оне стоје, ако се ма и за најкраће време из истих удаљи. При том није потребно, да је старешини познато постојање ствари и тачно место где се она чува, пошто он све ствари које не стоје у искључивој власти располагања појединог припадника установе, а налазе се у просторијама повереним његовој власти, хоће по правилу генерално да има у свом притежању. За то ако какво треће лице такву ствар, без обзира на трајање одсутности правог имаоца притежања, противправно присвоји, чини дело крађе, а ако то учини сам старешина, одговара за утају. У овоме лежи такође и знатно отступање појма притежања у приватним, од притежања у јавним односима, (најтипичније у односима јавних опште жића), јер док се у првим, постојање једне генералне воље, да у подређеним јој просторијама располаже свима остављеним, несталим или изгубљеним стварима, као фактичко питање мора у сваком поједином случају да испитује, дотле се у другим (јав. односима), оно има безусловно да призна, пошто је воља старешине под притиском службених прописа и његове одговорности трајно управљена на располагање како јавним, тако и приватним стварима у свима просторијама под његовом влашћу.

Драгић М. Солдашовић, судија Касац. суда у пенз. — Београд.

МЕНИЧНА ОБАВЕЗА ЖЕНЕ, КОЈА ЈЕ ПРЕКРШИЛА БРАЧНУ БЕЗУ И НАПУСТИЛА МУЖА, А НИЈЕ РАЗВЕДЕНА, ПУНОВАЖНА ЈЕ И БЕЗ ОДОБРЕЊА МУЖЕВЉЕВА.

Драгољуб правдајући прибелешку тужио је окружном суду масу пок. Надежде и молио суд, да је осуди да му плати 14.000 дин. главног меничног дуга и остале споредне трошкове. За доказ тражења поднео је меницу датирану 3. октобра 1931 год. са роком од три месеца, на којој је акцептант пок. Надежда.

Стараоци масе пок. Надежде поред осталог одговорили су, да је Надежда била неспособна да се обведе, јер је била удата жена, кад је меницу потписала, а муж јој није одобрио поступак, па зато су молили суд да тужиоца одбије од тражења. У доказ да је била удата поднели су општинско уверење.

После оваквог одговора тужилац је поднео уверење општинског суда, којим тврди да је Надежда живела одвојено од свога мужа и то ванбрачно пуних седам година са Митром Н.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

По оцени доказа обеју странака окружни суд нађе, да је признањем обеју страна утврђено, да је Надежда била удата жена кад је меницу потписала и све до своје смрти није била од свога мужа разведена. За то се она није могла менично обвезати без одобрења свога мужа или судије за неспорна дела по §§ 39., 40., 41. и 920. Грађ. Зак., § 97. Мен. Закона и чл. 146а., правила о поступању у неспорним делима. У време меничног потписа она је била у зависности од свога мужа према §§ 109., 110. и 766. Грађ. зак. па се уподобљава малолетнику по наведеном § 920. Грађ. зак. а ови не могу самостално закључивати никакав уговор.

То, што је она живела одвојено од мужа ванбрачно са Митром без вредности је, јер није утврђено да је она овај дуг учинила из нужде да се исхрани, а уверење о неком одвојеном животу не може бити о овоме доказ, па зато пресуди да се тужилац одбије од тужбеног захтева.

Услед благовременог незадовољства тужиоца београдски апелациони суд једногласно нађе, да је окружни суд дао погрешну оцену о томе, да дата обвеза пок. Надежде не може произвести правно дејство, јер као удата жена није имала потребно одобрење од свога мужа или од судије за неспорна дела за ово задужење.

Напротив, београдски апелациони суд налази, да по §§ 109., 110. и 920. Грађ. зак. који говоре о правима и дужностима супружника, као и надзору мужевљевом над поступцима жениним, претпоставља се заједнички живот између супружника и ови прописи установљени су ради одржања брачне хармоније. Што значи да су права и дужности супружника условљена искључиво њиховим заједничким животом.

Уверењем општинског суда утврђује се, да је пок. Надежда била уписана у списак ванбрачно живећих, и да је седам година ванбрачно живела са Митром, те је тиме доказано, да она није била у заједници са својим мужем — §§ 187. и 188. Грађ. суд. пост.

Према томе, кад није било заједничког живота између Надежде и њеног мужа, онда је тиме прекинут и онај женин положај према мужу, где се она има сматрати као малолетна по § 920. Грађ. зак. те није ни морала тражити одобрење од мужа за учињено задужење свога имања и за своје издржавање, јер овај подређени положај женин према мужу условљен је заједничким њиховим животом у интересу одржања брачне хармоније.

Огуда је обвеза Надеждина по поднетој меници пуноважна па зато у вези са §§ 21., 602., 800. и 823. Грађ. закона апелациони суд пресуди да маса пок. Надежде плати тужиоцу 14.000 дин. главног меничног дуга и остале споредне тражбине.

Против ове пресуде стараоци масе пок. Надежде изјавили су на време жалбу у којој су поред осталог навели, да ничим није утврђено да је Надежда ову меничну суму икада узела, а најмање за своје издржавање, нарочито ако је ванбрачно живела код другог а тај је издржавао.

Касациони суд већином гласова (4 против 1) оснажи ову пресуду београдског апелационог суда у своме трећем одељењу 3. јуна 1933 год. под Бр. 3882 налазећи да је на закону основана.

Одвојено мишљење једног судије у смислу разлога пресуде првога суда.

—:—

По нашем мишљењу пресуда апелационог и решење Касационог суда по овоме спору, правилни су и на закону основани.

Менична обвеза удате жене, као и свих осталих меничних потписника, цени се по Грађанском законнику у главном и по Трговачком законнику, ако и у овоме има одредаба о спорном случају.

Обвеза удате жене без одобрења мужевљева по Грађанском законнику, није сама по себи ништавна. Она вреди све дотле док се од интересованих лица не уништи. Она је дакле рушљива.

Има више лица, која могу овакву обвезу удате жене, издату без одобрења мужа, нападати и тражити да се огласи за неважећу.

На првом месту долази њен муж, кога се она највише тиче, јер може задирати у његове материјалне интересе.

За тим долази сама жена, која је обвезу дала. Она је могла погрешити и у заблуди обвезу издати. Треба јој допустити да ту погрешку исправи.

То право даље имају женини наследници, јер таква обвеза женина може оштетити њихова наследна права, а свакако је њима слободно штитити та своја права.

Ово право даље имају и мужевљеви наследници, ако је жена умрла, и нема њених наследника. Истина г. *д-р Лаза Марковић*, пређ. професор Универзитета у књизи „Породично право“*) вели, да то право мужевљеви наследници немају, зато што о томе у нас нема изречног законског прописа, као што га има у Француском законодавству „а тешко је пронаћи, какви су то материјални интереси мужевљеви, кад смрћу његовом сви имовински односи између мужа и жене, у колико би ти односи претстављали права мужевљева на женином имању престају постојати“. Међутим по § 407. Грађ. законика женино имање, које је она мужу ради лакшег живљења принела, после њене смрти прелази на њене наслед-

*) *Dr. Лаза Марковић*, „Породично право“ стр. 119.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нике. А ако ових не би било наслеђује муж и мужевљеви законски наследници. За то у овом последњем случају и мужевљеви наследници, да би могли заштитити ова своја изречна законска права, могу овакву обвезу женину нападати и тражити да се она уништи. Ма да су овакви случајеви ретки ипак су могући.

Само се по себи разуме да сваки поверилац жене може тражити уништај потпуно уредне и на закону основане њене обвезе, дакле и када јој је муж одобрио поступак, по § 303а. Грађ. зак. и закона о побијању правних дела изван стечаја од 22. јануара 1931. год. онда када је та обвеза женина учињена у времену његовог потраживања од исте жене, а издата је у намери да се наплата његовог потраживања осујети и на тај начин он штети. Отуда је логично и потпуно природно, да женини повериоци имају право нападати и овакву обвезу жену, дату без одобрења мужевљеви у сличном случају када је издата на штету њиховог потраживања.

Ако је жена напустила свога мужа, или муж своју жену, и ако је бракоразводна парница између њих поведена, па је пресудом супружницима додељен одвојен брачни живот (§ 102. Грађ. зак.), онда после такве пресуде жени и није потребно одобрење мужевљево за давање њених обвеза, пошто више није у зависности од мужа, и ако брак још формално траје, јер после пет година овако одвојеног живота ако који од супруга, или обоје, опет затраже да се брак разведе, брак се разводи услед немогућности заједничког живота (чл. 218. Зак. о црквеним властима).

То је јасно и несумњиво, али ми налазимо, да баш и ако није поведен бракоразводни спор између супружника, и ако им није пресудом досуђен раздвојени живот, ако жена напусти свога мужа, или муж своју жену, па се једно од њих, или обоје, одаду неморалу и отпочну водити такав живот, који очигледно показује да се њиме раскида брачна веза и уништава свака хармонија, која би иначе требала да постоји између њих, у том времену жена учини обвезу да би се могла издржавати или удобније према свом имању живети, таква њена обвеза вреди за њу лично, и ако нема одобрења мужевљевог, јер да га је од мужа тражила не би га ни добила, нарочито још ако против те обвезе ни муж ни жена за свога живота нису протествовали. Таква обвеза доводи до претпоставке с једне стране, да мужевљева права нису тиме оштећена, јер да јесу, он би се лако могао одбранити, а с друге стране, да је обвеза жене истинита, стварна; а не треба допустити да жена гладује код свога имања, које јој моментално може дати довољно прихода за издржавање, те јој треба допустити да га може и задужити.

Такав је баш овде случај. У овом спору је утврђено, да је жена дефинитивно напустила свога мужа. Седам година

живи невенчано, јавно са другим. И општина је увела у књигу лица, што живе невенчано. Због њене прељубе могао је се муж с њоме и развести, да је против ње повео бракоразводну парницу, а камо ли добити одвојени живот без развода. (§ 94. тач. 1. Грађ. зак.). Муж њен против ове обвезе није протествовао очевидно зато, што је налазио, да њоме није погођен ни оштећен, а и жена за живота није чинила никакве приговоре, те отуда је суд правилно и узео да је ова обвеза женина пуноважна.

Осим тога, из овога се спора види да је за обезбеду овога жениног дуга одобрена и прибелешка на извесно имање. Претпоставка је, да је то имање женина својина, јер да је то имање било мужевљево, он би свакојако протествовао и тражио да се она уклони са његовог имања, кад он лично не дугује. А ако би се могло узети, мада зато нема основа, да је то имање на коме је прибелешка одобрена својина мужевљева, онда кад се он није против тога решења о одобреној прибелешци жалио, нити тражио, да се она скине, значило би, да је прећутно одобрење за задужење дао, те и зато је ова обвеза женина пуноважна и има се из обезбеног имања исплатити.

По нацрту новог Грађанског законика, који је одштампан као „Предоснова Грађанског законика за Краљевину Југославију“ удатој жени није потребно одобрење мужевљево за овакву меничну обвезу (§ 17. Предоснове у вези са § 97. Мен. закона).

Овај напис допуњује мој ранији рад одштампан на стр. 375. овога часописа за ову годину, јер расправља још једно ново правно питање меничне обвезе удате жене недодирнуто у првом чланку.

Драгослав П. Ђорђевић, адв. — Београд.

ПОСТУПАК ЗА СУДОВЕ У СРП. ПРАВ. ЦРКВИ

I.

Грађански парнични поступак који је ступио на снагу 1 јануара 1934 год. за целу земљу, у § 46 тач. 2. спорове о разводу брака, у колико ови спорови специјално не долазе у надлежност других власти, — ставио је у надлежност државних редовних судова. Према овоме зак. пропису, додања надлежност и поступак у брачним споровима, остали су и даље у снази т. ј. остали су да и даље важе прописи грађанског закона и закона о црквеним властима, по којима

су и црквени судови за брачне спорове били државни судови.

После грађ. парн. поступка од 16 нов. 1929 год. донет је Закон о срп. православној цркви чији чл. 4 предвиђа, да црквеној јерархији припада црквено судска власт с тим, да ће се по чл. 24 црквеним уставом одредити целокупно уређење срп. прав. цркве са својим самоуправама и тиме ће по чл. 26 на основу овог закона и тог новог устава, престати да важе сви дотадањи закони о предмету ова два закона.

30 јула 1930 год. ступио је на снагу уводни закон за грађ. парн. поступак чији чл. 6 прописује, да до доношења једног закона о надлежности и поступку у брачним споровима за целу земљу, остају и даље на снази прописи који о томе већ постоје. На овај начин држава је себи резервисала право доношења једнообразног закона о надлежности и поступку у брачним споровима за целу земљу. Овај је пропис дерогиран чл. 68 тач. 12 Устава срп. прав. цркве донет на основу чл. 24 закона а објављен 24 нов. 1931 год. Цивилни законодавац у место да и даље остане при чл. 6 уводног закона за г. п. п. своју власт делегира Св. Арх. Сабору једном лаконском одредбом да он може прописивати црквено судски поступак за све црквене судове у земљи.

Св. Арх. Сабор користећи чл. 6 и чл. 63 тач. 12. свога црквеног устава онако како они гласе и мислећи да се у свом законодавном раду не мора држати никаквих постојећих државних законских одредаба и постављених принципа о извесним правним материјама, — доносе свој специјалан „Поступак за црквене судове српске православне цркве“ и пушта га у живот 1 септ. 1934 год. заједно са својим Брачним Правилником. По чл. 58 цркв. устава Св. Арх. Сабор није имао овлашћење да овај црквено судски поступак пусти у живот без предходног одобрења државне законодавне власти. По овом пропису извршна су и обавезна само она правила и одредбе Св. Арх. Сабора и Синода канонске и црквене природе, која се односе на веру, богослужење, црквени поредак и унутарње уређење цркве али не и на она правила и одредбе, која представљају израз законодавне власти јавно правног карактера.

Док је по старим законима држава имала у својим рукама и црквено судство и тиме га изложила својој већој контроли, дотле по уставу срп. прав. цркве на први поглед изгледа, да се она црквеног судства потпуно одрекла препуштајући га црквеној јерархији без икакве своје контроле. Другим речима, новим црквеним законодавством ситуација се мења у потпуну корист црквене јерархије а на штету државне власти и њених интереса. По чл. 109 цркв. устава

епархијски црквени суд није више орган државне власти већ лични орган епархијског архијереја, који је по чл. 110 председник суда а по чл. 111 предлаже Св. Арх. Синоду чланове за тај свој суд. Предложени чланови имају бити само потврђени али не и одбачени од стране Синода ако се са предлогом он не би сложио. Конзеквентност је оправдана. Са предложеним члановима радиће у суду архијереј који тиме стиче право да себи бира сараднике који у свему одобравају његов рад.

По чл. 111 у вези чл. 117 епархијски суд је састављен од председника, два члана и деловође, дакле, као колегијалан он је по чл. 129 цркв. устава стварно надлежан: за суђење спорова о ваљаности, поништају и разводу брака и решава о издржавању жене за време трајања и по свршеној парници; код које ће парничне стране за то време бити деца; да ли ће муж дати деци стално издржавање и по свршетку парнице; код кога ће родитеља остати деца и ко ће сносити трошкове њиховог издржавања. Висину издржавања одредиће редован грађански суд.

По чл. 74 Велики црквени суд у другом и последњем степену разматра, одобрава, преиначава и поништава решења и пресуде епархијских судова по службеној дужности о парници за поништај брака, док остала решења и пресуде из брачних спорова по изјављеном незадовољству.

II.

Св. Арх. Сабор као што је својим Брачним правилником погазио државне позитивне законе, исто тако њих је погазио и својим објављеним судским поступком. Када је црквена јерархија добила од државе овлашћење у начелу, да може прописати свој спец. судски поступак ни у ком случају држава није јерархији дозволила да тај поступак донесе по свом личном нахођењу изван већ постојећих државних закона о истим дисциплинама. Црквено судски поступак може у себи садржавати све оне одредбе које не би вређале устаљене правне принципе који се не могу газити. Закон и устав српске православне цркве као државни закони, поред оних других који регулисавају основне принципе власти и правног поретка, — ударили су пут новом црквеном судском поступку и изван њих ништа ново не може бити ни створено нити може бити постојеће уништено, проширено или преиначено по вољи црквених власти.

Ни један извор црквене власти из чл. 6 цркв. устава није дао право црквеној јерархији да може донети овако незаконито процесно право за своје црквено судство. Црквена јерархија материјал за донето своје процесно право црпела је из своје личне воље без обзира на већ постојеће

WWW.UNILIB.BE
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

принципе грађ. судства у држави које ни она сама не може да мења без великих потреба и повреде правне логике. Јерархија је у одредбама свога црквеног поступка отишла толико далеко, ван оквира државних закона и правне логике, да је државине грађане истрожила једној скупој и приметној бракоразводној процедури, скопчаном са тешкоћама које су убиле онај основни принцип процесног права, да се повређена права грађана имају што брже, што јефтиније и што ефикасније у целости остварити и заштитити.

Епархијским црквеним судовима направљени су у данашњем модерном добу, судови старе феуде, јер они данас стоје под неограниченом и апсолутном влашћу епархијског архијереја. Пресуде ових судова не пружају потпуну правну сигурност расправљеног спорног односа, пошто црквени судови нису под контролом државе под чијим окриљем изричу пресуде али не у њено име, већ у име свог епархијског архијереја. Могуће злоупотребе судске власти ничим нису онемогућене сем „притужбе“ на епархијског архијереја. Док чл. 121 цркв. устава као државни закон прописује, да су чланови суда у одлучивању потпуно независни управљајући се по својој савести а према одредбама канонско-законским, дотле § 23 поступка прописује, да сваки члан већа даје своје мишљење и гласа потпуно независно и по својој савести. Док чл. 121 устава савест ограничава канонско законским прописима дотле је у § 23 поступка она неограничена. Дефиниција савести је филозофски појам и он је релативан за сваког па и за судију.

1) У § 1 поступка Св. Арх. Сабор се позива на прописе црквеног устава али у даљим одредбама Сабор те прописе државног закона мења по својој вољи. У чл. 129 устава одређена је стварна надлежност епархијских црквених судова као колегијалних у бракоразводним парницама и за њих скопчане споредне односе. Поступком судским никаква нова надлежност неке нове власти несме и не може бити установљена нити надлежност већ установљеног колегијалног већа може бити сужена, проширена или укинута. И ако је пропис чл. 129 категоричан и врло јасан, ипак он није ни мало примењен у § 9 поступка, који власт из овог уставног прописа, дели између судског већа и неког ново створеног судског повереника као судије појединца одн. истражног судије, чији службени рад има снагу и силу рада судског колегијума. По чл. 111 и 117 устава у вези §§ 9 и 10 поступка, црквени судови доносе решења и пресуде само у већу, састављеном од председника, два члана суда и деловође. Остали судски поступак је у рукама епархијског архијереја који може све оне послове, који нису њему изрично стављени у дужност, — поверити члановима суда, судским органима или другим духовним лицима који по §

26 могу бити и пароси, — као својим повереницима одн. истражним судијама т. ј. судијама појединцима. Оваква делегација власти апсолутно не постоји у црквеном уставу и она је чиста произвољна творевина поступка одн. његовог творца. Делегације једино може да буде у случају чл. 118 устава, када отсутног члана суда може да замени секретар који мора у најмању руку да испуњава све личне услове из чл. 113 устава т. ј. да има прописане школске квалификације и одређен број година службовања, јер су по чл. 117 пуноважне одлуке суда само оне, које су донете у потпуном судском већу. Према оваквим јасним законским одредбама, све оно што би урадили судски повереници као појединачне или истражне судије по § 164 поступка — па имали или не квалификације чланова суда из цркв. устава, нема нити може имати правне важности, јер они нису чланови суда потврђени избором Синода и као такви не могу да доносе никакве пуноважне ни привремене ни сталне наредбе у име и за суд па без обзира од колике је важности све оно што се у бракоразводном или црквено кривичном спору, истражује, решава и суди. Према оваквом законском стању ствари, сваки рад судских повереника у кривично правном или брачно правном поступку пред црквеним судом, мора да буде ништав, јер функције ових лица у основи није предвидео ни одредио ни црквени закон ни црквени устав нити пак какав други државни закон. Другим речима функције ових лица није ни могао ни смео да измисли и установи ни Св. Арх. Сабор, јер за њих није имао никаква законска овлашћења.

Поред овог законског недостатка за ново произвођење судија у црквено судском поступку, ипак је Св. Арх. Сабор за њих конзеквентно одредио надлежност у прописима §§ 243—252 поступка. По овим прописима повереник има права и дужност издавати привремене наредбе о регулисању односа за време трајања бракоразводне парнице а за које не постоји споразум странака. Повереник као судија појединац, привременом наредбом пуноважно расправља питање одвојеног живота жене, додељивања деце једном од родитеља као и издржавање жене и деце. Чим повереник донесе привремену наредбу по овим питањима, дужност му је да исту одмах достави не само странкама већ и надлежном грађанском суду, да он одреди висину издржавања жене и деце у см. § 28 тач. 4. и § 307 поступка. У место да и ове наредбе доноси веће као једино надлежно, § 276 сл. а. у вези § 277-II цркв. поступка прописује се, да жалбу на овакву повереникову привремену наредбу, разматра у другом и последњем степену колегијум епарх. суда који је у ствари и ту наредбу требао да донесе у првом степену по чл. 129 цркв. устава. Дакле, у место да овај колегијум буде суд

www.unilib.rs првог степена он је црквеним поступком мимо закона, одређен за суд другог и последњег степена.

2) Веће суда на основу § 237 цркв. поступка у пресуди о брачном спору има да донесе и одлуку о свима споредним захтевима из § 243 и ако је о њима већ била донета привремена наредба судије појединца. Веће пресуду доставља и надлежном грађанском суду да одреди висину издржавања жени и деци одн. деци у сваком случају ако нису додељена оцу на издржавање, старање и васпитање. При доношењу ових одредаба поступка, Св. Арх. Сабор вољно није хтео знати основно начело грађанског парничног поступка да, где нема тужиоца ту нема ни суђења. Грађански судови ни једну привремену наредбу или пресуду о питању издржавања жене или деце, неће по званичној дужности у опште да узму у поступак све донде, док се на основу њих не појави легитиман тужилац са уредном тужбом противу туженог који има тај захтев да задовољи. Осим тога грађански суд одбиће сваку тужбу за издржавање поднету на основу „привремене наредбе судије појединца црквеног суда“ чију функцију у основи не може признати, јер је није установио ни један државни закон. Црквени поступак не може да натера редован грађански суд, да призна онај службени рад црквеног суда који није донео надлежан и законом одређени орган. Санкција из § 250 цркв. поступка умрла је пре но што се и родила. Овај пропис никада не може и не сме да дође у примену са разлога, што црквени суд никаквим жалбама не може да натера редован суд да погази закон и уради оно што му закон не дозвољава.

Услед оваквог нехармоничног црквеног и државно-грађанског судства и могућан је један скоро објављени случај (*Полишка* од 25 нов. 1934 год.) црквене пресуде по којој је „разведени“ муж „Михаило“ ослобођен дужности да даје издржавање својој „неразведеној“ жени „Ивки“, ипак љубљанским грађанским судом осуђен да жени даје издржавање, пошто за њу не важи пресуда прав. црквеног суда о разводу брака и издржавању. Дакле, Михаило је у ствари ожењен и неожењен.

3) Црквено судски поступак је опширан. У њему се тешко може снаћи и правник од заната. Због овакве своје карактеристике, сам је црквени устав у чл. 112 прописао а § 13 поступка поново нагласио, да чланови епархијског црквеног суда морају имати свршене више богословске науке а по могућности и правне науке поред захтева да имају најмање 10 година црквено судске или црквено административне службе. Да је овај црквено судски поступак тако прост и приступачан сваком просечном лаику, ни у ком случају од црквених судија не би се морале тражити ове квалификације већ би судије могле

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

бити и какве примирителне судије, које суде просто, по својој савести, знању и умењу. Другим речима у бракоразводним парницама судило би се просто и поротски како је то радио и Кнез Милош када је и судство имао у својим рукама. Међутим, са овим писаним поступком од 316 садржином богатих параграфа као и другим црквеним законодавством, није такав случај. Овакво законодавство као компликовано и врло приметно изазвало је потребу за одредбе о оваквим квалификацијама судија. Како се за судије у опште тражи стручна спрема, то је законодавац у начелу одредио да и парничне странке не буду о закону необавештене, већ да се и оне од евентуалне штете обезбеде и заштите на тај начин, што ће и оне пред судом бити заступане исто толико стручним лицима колико су бар стручне и саме судије. Оваква стручна лица, која у виду заната заступају туђе правне интересе пред судовима, држава је издвојила у један засебан ред адвоката и дала му јавно правни карактер у см. § 1 закона о адвокатима који је прописом § 20 адвокатима дао право и дужност да странке заступају пред свима судовима и др. властима у земљи. Ни закон ни устав срп. прав. цркве овај законски пропас није дерогирао, што значи да по црквеном судском поступку, који у ствари и није нити може бити закон, — адвокати ни у ком случају не могу бити одстрањени од заступања странака и пред црквеним судовима. Ако се то ипак учини и они буду силом одстрањени од суђења, онда представник суда врши насиље и противзаконитост која за собом повлачи крив. правне санкције редовног правосуђа.

Црквена јерархија државне законе признаје и не признаје што зависи од момента њене воље и њеног личног схватања интереса. Овакво схватање је у основи погрешно и противно не само позитивним законима ове земље који важе за све и свакога, већ је противно и логичком схватању средине у којој и сама црква живи и ради. Ако један закон у земљи већ постоји као важећи, онда он важи за све грађане и власти подједнако, сем ако у самом закону није изрично учињен какав изузетак. Гр. парн. поступак у § 128 изрично и неизузетно за ма коју судску власт па и црквену, одредио је да пред судом странку може заступати адвокат и у брачним споровима. Изузетак по овоме не постоји за црквени суд ни по једном другом законском пропису па чак ни по оним законима који искључиво важе за цркву. Тај изузетак, међутим, постоји само у противзаканој вољи црквене јерхијске власти која тај свој црквени судс. поступак није поднела држави на санкцију и ако је то била изричито дужна да учини по чл. 58 црквеног устава. Јерархија, лично нерасположена према адвокатском реду донела је баш тај свој црквено судски поступак мимо закона и он

као таква никада не може имати санкције које закон у сва-
 ком случају мора имати.
 Пред првеним судовима за верне постоје две врсте
 спору, који је исто верске природе, странака по § 57-II мора
 имати за бранioca само свештено лице ако га суд за то
 место одреди. У противном и сама странака може одредити
 себи бранioca али не из реда адвоката већ из реда ланка
 не адвоката, с тим да такав бранилац испуњава услове §
 63-I са својствима из § 60-III пркв. поступка т. ј. да је пис-
 мен, да има легитимацију да може бити старатац по грађ.
 закону, да има првено бирачко право и да пребива на те-
 риторији Великол првеног суда. По правили странака мора
 бити лично присутна у свим фазама поступка пред пркв-
 ним судовима али је по изузетку дозвољено § 61 да може
 имати пуномоћника само у том случају, ако је спречена бо-
 лешу или каквим другим важним разлогом о коме решава
 суд. Пуномоћје мора бити писмено и потврђено или пред
 надлежним парохом, или пред државним судом или пред
 јавним бележником. Поступак је јакле, предвидео и једну
 нову врсту потврде пуномоћја, која не постоји ни у гра-
 ђанским ни у првеним законима т. ј. предвидео је и нову
 владу у лицу "надлежност пароха". По грађ. праву туђ
 заступник може да буде свако лице које је пунолетно
 т. ј. лице способно за правне радње. Првени поступак ни
 овде не остави на миру грађ. законик већ га измени и за
 пуномоћника пред првеним судовима затражи 30 година
 старости. Према оваквим прописима прквено судског по-
 ступка права на функције пуномоћника и бранioca, све-
 дена су на ланке, док су адвокати као стручна лица у раду
 суда и тумачењу закона, сведени на ниво скривених писка-
 рава тужбе и жалбе. Адвокати не могу јавно да заступају
 пред првеним судом на рочиштима и да учествују у при-
 премном, главном и поступку за прибављање материјала за
 спорну расправу. Адвокати не могу присуствовати ни уви-
 жају, ни вештачењу нити каквим другим испражним радњама,
 које су обичним ланцима — пуномоћницима и браниоцима,
 своје адвокате признаје сва она лица која редовни грађан-
 ски судови гоне и кажњавају као пискараче и противу ко-
 њих постоје чак и изрични законски прописи у § 180 т. п. п.
 Због овога првени суд. поступак ипорише и од свог суда
 одстранује она лица која су законом квалификована и
 позвана за заступање пред свим судовима и властима у
 земљи. Јакле, од учешћа у брачним и прквено кривичним
 споровима одстранени су сви они који су својим стручним
 знањем и својом сталешком дисциплином законом позвани
 да штите упркошене правне интересе својих властодравца

УНИВЕРЗИТЕТСКА
 БИБЛИОТЕКА

Драгушин Кнежевић, секретар Београдског апелационог суда.

ПОСРЕДОВАЊЕ КОД МЕНИЦЕ

Једна ретко применљива институција Меничног права је посредовање код менице. О њој законодавац говори у глави осмој. Ова установа је корисна а притом има извесних момената у закону који побуђују на разнолико тумачење. Ако успемо да изложимо све главне моменте ове установе Меничног права, надамо се, да ћемо доказати и њену корисност.

Појам. — Примљено је, да је меница заменик новца. Оне је намењена саобраћају. Циркулација јој је омогућена брзом и лако процедуром око преношења. Довољан је потпис ранијег сопственика на полеђини менице. Шта више, ако је последњи пренос бланко, за сопственика се сматра свако оно лице, у чијим се рукама меница налази. Осим тога, она је строго формална исправа. То значи, законодавац је предвидео извесне нужне услове које једно менично писмено треба да испуњава да би било пуноважно. У противном, такво писмено није меница. Али, у накнаду за ту строгост, једном ти услови испуњени — такво писмено постаје меница. А то ће рећи: писмено лако и без трошкова преносиво по коме сви његови потписници одговарају солидарно и непосредно и то по скраћеном поступку, без великих и дугих судских процедура. Још нешто. Меница се издаје у главном на бланкету¹⁾. Странка у ствари има да учини незнатан посао да се потпише, да определи име ремитента и трасата, суму која има да се плати и дан издања. Остали услови: доспелост, место издања и плаћања већ се могу и по самом закону одредити²⁾. Но и из овако малобројних речи — законодавац је конструисао једно пуноважно писмено из кога, по самом закону на основу утврђених претпоставки проистичу права и обавезе за учеснике у томе писмену. Наиме, претпоставка је, да када извесно лице вуче меницу на трасата, да то ради са извесном основом. Другим речима, да код овога има т. зв. менично покриће. Уосталом, оно по самом закону јемчи за ову могућност. Јер ако трасат вучену меницу на њега не прими, онда, за исплату меничне своте и *пре рока* одговара трасант. Даље, кад меницу трасат прими, сматра се, да је постао главни менични

¹⁾ Постоје и бели — празни менични бланкети за менице које се имају написати на страном језику.

²⁾ Меница у којој није опредељена доспелост, сматра се као меница по виђењу, то јест платива најдаље за шест месеци од дана издања; ако место плаћања није изрично опредељено, као место плаћања узима се место становања трасата и т. д.

дужник. А то значи: одговара за меничну исплату о року. Осим ових олакшица око издања менице, које подлеже плаћању таксе, и пријема менице — законодавац чини још веће олакшице око даљих меничних радњи. Ни менични пренос ни менично јемство не подлеже плаћању таксе. У погледу форме врло су једноставни: потпис преноситеља или јемца (са малим додатком за овог последњег). Али, овако малим послом са формалне стране — учесник у једном од ових меничних радњи прима по самом закону читав низ обавеза. Те меничне институције регулисане су законом. И сваки такав потпис на меници у одређеној форми и на одређеном месту, ствара за та лица обавезе и права која су законом предвиђена. Просто речено, ако на пример, ималац менице стави свој потпис на полеђини менице — он је тиме потписао један унапред законом опредељени угвор, по коме за њега проистичу обавезе а за повериоца права.

Све ово што смо казали, треба да нам послужи као доказ — да је меница врло погодно средство за саобраћај. Скоро као новчаница. Сигурност се њена налази поглавито у потпису лица које оно у себи садржи. А предност, у лакој манипулацији, преносу и наплатљивости. Меница постаје на тај начин што трасант издаје једно платезно средство. Он га ствара тиме, што гаранцијом свога потписа, издаје налог своме дужнику — трасату да означеном повериоцу на меници или њеном сваком другом законском притежатељу, исплати из датог му покрића (у роби, готовом новцу или кредиту) опредељену меничну своту. За пријем и исплату менице он стоји добар. Зарад свога доброг имена, он ће pazити на кога вуче меницу. Вукући пак ову, са роком плаћања после извесног времена, он истовремено чини два корисна посла: један за себе, јер издавањем менице и предањом ове ремитенту, плаћа свој дуг према овоме; и други, за трасата, јер му даје прилике да своје дуговање, према њему — трасанту измири по истеку извесног времена. Али све док трасат не прими меницу за пријем и исплату јемчи трасант. Чим трасат прими меницу, трасант не јамчи више за пријем а за исплату у *првом реду* одговара акцептант и тек ако овај о року не плати менични дуг платиће трасант. Но онда, овај има права регреса према акцептанту.

Обично све бива у реду. Трасант издаје меницу ремитенту. Овај је подноси па пријем трасату а доцније и на исплату. И пријем и исплата обављају се без тешкоћа. Али, ако трасат одбије пријем поднесене му менице, онда нормалан ток ствари код менице престаје. Десило се оно што се није требало да догоди. Овим актом трасата — пољуљан је кредит трасантов. Јер одбијање пријема претпоставља немање покрића трасантовог код трасата. То худи његовом угледу. Значи, издаје менице без покрића или ако га је дао

трасату, не процењује добро на кога вуче своје менице. Непримљена меница се протестује. На основу овога следује захтев повериоца за исплату меничног дуга *пре рока*. На овај начин, цела финансијска калкулација трасантова срушена је. Он има пре рока опредељеног у меници, да плати менични дуг а евентуално несолидног трасата, коме је благовремено дао покриће, да особним путем — грађанским спором, гони за наплату дуга по датој му роби или новцу за менично покриће. Да би се ове рђаве последице непријема избегле, може се са успехом *посредовати*. Другим речима може да се јави једно треће лице, које ће у критичном моменту — понудити повериоцу, да оно *прими меницу*. За *част трасантову*. Ако поверилац на то пристане, онда меница продужује свој нормалан ток. Плаћање се одлаже до рока. А за још већу сигурност, поверилац има једног дужника више у лицу посредника.

Врсте посредовања. — Трасант а са њиме и сви жиранти јемче повериоцу *пријем, сигурност и исплату* меничног дуга. Пријем треба да се обави пре рока. Осим тога, до исплате, трасат односно акцептант не треба да буде доведен до стања инсолвентности. Другим речима, он треба за све време трајања менице, од издања до рока плаћања, да буде уопште способан за плаћање. И најзад, о року треба да се изврши исплата. Наступи ли један од ова три момента, меница се подноси на протест а тиме поверилац стиче право да тражи исплату од оних који су му јемчили, да до непријема, инсолвентности трасатове или неисплате неће доћи. Да би се овакав начин намирења поверилаца избегао — законодавац предвиђа могућност посредовања за рачун једнога од меничних дужника. Посредовати се може *пријемом* — *акцептирањем* менице *за част* једног од меничних обвезника или *исплатом за част* једног од меничних потписника. Те отуда имамо две врсте посредовања: акцепт за част и исплату за част.

А. Пријем за част.

Наш менични закон ову установу назива *акцептирање за част*. Ово је последица тежње да главни појмови — институције у Меничном закону буду изражени заједничким именима са меничним законима других земаља, будући да је меница намењена и међународном саобраћају. О пријему за част говори се у §§ ма 55, 56 и 57 мен. зак. Но на акцепт за част односи се и општи заједнички пропис и за пријем и за исплату за част § 54 мен. зак.

1. — *Лица која могу бити акцептанти за част*. Пријемник за част је менични дужник. Према томе, треба да је *менично способан*. Осем тога, од повериоца зависи, хоће ли извесно лице примити за посредника или не. Зато је поред

првог услова, да би једно лице могло бити пријемник за част, потребан и *приштанак* повериоца. Ово лежи у природи ствари. Пријемом извесног лица за акцептанта за част, поверилац се лишава права да тражи наплату меничне своте пре рока. Следствено овоме, право је, да од њега и зависи да оцени, да ли му је понуђено лице довољно сигурно да јемчи исплату о року. Уосталом, ово је изрично предвиђено и у самом закону.

Интервениент је обично треће лице — Логично тако и треба да буде. Једино лице које није менични учесник може повериоцу улићи више поверења. Обавезу већ постојећих лица на меници, изузев трасатову, он већ има. И чим прима посредовање значи, тражи већу гаранцију за исплату меничног дуга о року. Но законодавац дозвољава посредовање и оних лица која су већ менични дужници. Вероватно зато, да би ослободио обавезе плаћања оне дужнике, који долазе после њих по скали обавезе плаћања и евентуалног регреса. Интервениент може бити и трасат. Уствари и он се онда јавља као треће лице. Јер трасат није дужник. Немајући покрића од трасанта а желећи при том да помогне једном од меничних дужника, он радије прима меницу за част једнога од ових. На овај начин он стиче право на регрес према ономе за чију је част меницу акцептирао¹⁾.

2. — *Када се јавља акцептант за част.* — Кад год меница *пре рока* буде доведена у критично стање, може се посредовати акцептирањем менице за част једнога од меничних дужника. Законодавац нам каже, да пријему за част има места у свима случајевима у којима ималац може предоспелости тражити регрес из менице, која се сме поднети на акцепт.

Основано је дакле, да у меници није забрањено да се она поднесе на пријем. Трасант може имати разлога да на самој меници определи, да се она не подноси на пријем. Наравно, ова забрана неби вредела код домицилираних меница или код меница на одређено време после виђења. Но то су изузеци.

Регрес пре доспелости може се тражити редовно у ова два случаја: кад трасат *одбије пријем менице* или кад *трасат* односно *акцептант пре рока падне у презадужено стање*.

а) — *Непријем трасата.* — Одбијање пријема од стране трасата је догађај за који су трасант и жиранти јемчили да се неће десити. Кад он наступи, ствара се критично стање по меничног трасанта и индосанте. Рђаве последице тога, може да отклони акцептант за част. Непријем презентираних менице не мора бити потпун. Довољан је и делимичан не-

¹⁾ Види Менично и чековно право од истог писца.

пријем менице. Наравно, тада ће се посредовати само за овај непримљени део меничне своте, пошто се његова исплата једино и може тражити пре рока.

б) — *Несигурност трасата односно акцептанта*. — Солвентност трасата односно акцептанта треба да траје за све време од издања до меничне доспелости. Наступи ли несигурност у плаћању код ових, дешава се исто што и код непријема. Уверење, да ће менични дуг о року бити исплаћен, престаје. Овим је уздрман и кредит издаваоца менице. Дужницима се одузима повластица, да се менична свота тек о року исплати, јер поверилац несигурношћу трасатовом стиче право, да се за наплату дуга обрати меничном трасанту и жирантима пре рока. Несигурност трасата односно акцептанта огледа се у отварању стечаја над његовом имовином и то *после* издања менице. Даље, ако обустави плаћања по другим обавезама. На пример, стављена му је забрана или прибелешка на имовину, после издања менице. Закон дозвољава сваку обуставу плаћања, макар та обустава и не била утврђена судском одлуком. И најзад, ако је извршење из његове имовине остало безуспешно (§ 42 т. 2. мен. зак.).

С обзиром на права која произилазе за повериоца у случају непријема или несигурности трасатове односно акцептантове као и на последице које ти догађаји могу да имају по меничне дужнике, може се са разлогом заступати гледиште, да пријем за част није условљен и подизањем одговарајућег протеста, који је иначе потребан, изузев ако није опраштен, за стицање права на регрес. Самим тим, када се акцептант за част појављује на меници, значи да је за то била потреба. Ова појава користи повериоцу, јер добија новог дужника а ни дужницима не може сметати, јер још неко осим њих солидарно јемчи за дуг по меници а осим тога, његовом евентуалном исплатом дуга о доспелости, ослободиће се обавезе сви они дужници, који долазе после онога за чију је част меница акцептирана.

Изузетно од овога а код меница код којих је трасант забранио подношење на пријем, ако *трасант* падне под стечај пре рока — такође се може посредовати. Код оваквих меница трасант је забранио да се оне поднесу на пријем. У том случају он мора стајати добар за исплату месечне своте о року. Падне ли под стечај, његово јемство је беспредметно. Зато се повериоцу даје право, да се тада и пре рока за наплату дуга обрати онима који заједно са трасантом јемче исплату А то су жиранти.

За разлику од овога — акцепту за част дакле, има места само у наведеним случајевима. Изван њих, акцепта за част не може бити.

3. *Врсте акцептаната за част*. — Кад наступи моме-

нат за посредовање — једно лице се може *драговољно* понудити повериоцу да посредује за част једнога од меничних дужника или да то уради зато, што је већ на самој меници опредељено да то буде ако се укаже потреба.

а) *Драговољни акцептант за част* је свако оно лице које понуди своју интервенцију да прими меницу за част једнога од меничних дужника. Оно се може понудити за ма кога од меничних дужника. Значи, за акцептанта, трасанта или жиранта. Ако ово посредовање поверилац прими, онда ће то лице — постати акцептант за част. Постаје јемац — као и остали менични дужници, да ће о року бити исплаћен менични дуг.

б) — *Унапред опредељени акцептант за част* је свако оно лице, које је при издању менице од трасанта или при преносу менице од жиранта, опредељено да меницу прими за част онда, када се за то укаже потреба. Трасант или жирант могу приликом давања свога потписа предвидети евентуално одбијање пријема менице од трасата, или његову несигурност. И, да неби себе излагали опасности да плате менични дуг пре рока, могу предвидети једно сигурно — солвентно лице, које ће за њихову част примити меницу и на тај начин отклонити регресну наплату пре рока. Овакав предестинирани акцептант за част зове се *адресат по потреби*.

Данашњи Менични закон не прави разлику између драговољног акцептата за част или адресата по потреби. Поверилац може и адресата по потреби одбити као и драговољног акцептанта за част. Међутим, логично би било, да се повериоцу остави путпуна слобода оцене само у погледу драговољног акцептанта за част, будући да за њега раније није знао. Док напротив, при добијању менице он је могао видети које му је лице одређено за пријемника за част у случају потребе. О њему је требао благовремено да се обавести. Па кад је примио меницу са опредељеним адресама по потреби, не може га више ни одбити, већ кад наступи моменат за посредовање, има меницу да носи на акцепт адресату по потреби. У случају пак одбијања пријема и од овога — имао би права на регрес пре рока односно на пријем новог драговољног акцептанта за част уз претходну оцену његове солвентности и сигурности.

4. — *Облик акцепта за част*. — И менични акцепт за част је једна менична радња. И за њу законодавац предвиђа форму. Правило је, да се лице, које жели да постане акцептант за част — потпише било на лицу било на полеђини менице; да стави ознаку „*примљен за част*“ или други који израз, који то исто значи и да определи име онога дужника за чију част прима меницу. Ако се не означи име онога за кога се интервенише, сматра се, да је акцепт за част дат

за акцептанта. Ово је логична последица тежње законодавчеве, да појавом акцептанта за част и евентуалном доцнијом исплатом од стране овога, ослободи што већи број дужника.

Ако меницу прима адресат по потреби, јасно је, да је довољан само његов потпис из кога ће се закључити, да је он акцептирао меницу за част онога дужника, који га је определио. Наравно, ако се то из менице види, иначе и он ће се сматрати да је постао акцептант за част трасанта.

5. — *Ко може одредити акцептанта за част и за част кога меничног дужника се он може јавити.* — Према § 54 мен. закона јасно је, да адресата по потреби могу определити само *трасант* или који од *жираната*. Значи акцептант и авалисти не могу одредити акцептанта за част. Али, ако они не могу именовати адресате по потреби — што лежи у природи њихових обавеза, посредовање се може у њихову корист. Чим наступи моменат за интервенцију — поверилац може тражити наплату меничне своте пре рока. Но он то не мора чинити. Ако верује осталим меничним потписницима, он може сачекати рок исплате, о доспелости ову захтевати и у случају неуспеха, тражити редовну регресну исплату. Али, ако је поверилац вољан да уз посредовање једног трећег лица одложи регресни захтев до рока односно после протекла овога, онда нема разлога не дозволити да то треће лице посредује а за част акцептанта или авалисте. Тиме се повећава сигурност менице. Уосталом и сам закон у § 54 мен. закона вели, да се посредовати може за *ма кога обвезника*. Посредовањем добијају трасант и жиранти, јер отклањају регресну наплату пре рока. Али и акцептант који је постао моментално инсолвентан, може имати интереса да се посредује у његову корист. Посредовање чини његов пријатељ а тиме се ипак његов пословни и кредитни углед подиже.

6. — *Циљ и последице акцепта за част.* — Пријемом за част отклања се регресна исплата пре рока. Кад поверилац прими понуђено му посредовање, онда је он на тај начин добио једног сигурног дужника више — који му такође стоји добар за исплату. Регресни пак менични дужници ослобођени су плаћања меничне своте пре рока. Меница продужује свој редован ток живота.

Акцептант за част постаје споредни менични дужник. Одговара за исплату онако и онолико како и за колико се обавезује онај за чију је част примио меницу. — Следствено овоме, ако је обавеза хонората неважећа или је његов потпис фалсификован — нема обавезе ни за акцептанта за част.

Б. Исплата за част.

Меница је сачињена у циљу да служи као привремено средство кредита и да буде доказ о дугу који се има ис-

платити о року и то од лица на меници опредељеног. Редовно тако и бива. Ако се исплата изврши о року а од опредељеног лица, онда кажемо да је то редовна исплата. Не изврши ли се она о року — већ било пре било после овога а од стране жираната, трасанта или авалисте, онда такву исплату зовемо *регресном*. Али, ако исплату по меници не изврши ни лице опредељено да је обави о року (трасат, акцептант или домицилијат) ни који од регресних меничних дужника било пре било после рока, већ неко треће лице и то *за част једнога* од већ постојећих меничних потписника, онда имамо случај *исплате за част*.

5. — *Када има места исплати за част*. — По слову §-а 58 мен. зак. исплата за част може бити у свима случајевима, било о доспелости било пре ове, када ималац стекне право на регрес. Регресна исплата може се тражити о *доспелости*: кад ималац менице не добије исплату од лица опредељеног на меници а *и пре доспелости*: кад трасат одбије пријем или постане несигуран. Само сада треба правити разлику. У овим последњим случајевима то јест *пре рока*, посредовање се може обавити на два начина. Посредник може *примити* меницу за част једнога од меничних дужника и тада постаје акцептант за част а регресна исплата се отклања. Но он може посредовати и на тај начин, што ће *платити* меничну своту за част једнога од меничних дужника. У том случају имамо исплату за част. Лице које је извршило исплату зове се *платац за част*. Као што видимо, меница се може акцептирати за част само пре рока док се исплата за част може извршити било пре било после рока.

2. — *Услови исплате за част*. — Ова се исплата може обавити, као што смо казали, кад год има места и регресу. А то ће рећи, потребно је да се деси један од законом предвиђених услова и ди се тај наступели догађај (непријем, несигурност, неисплата и т. д.) утврди *благовремено подигнутим прошестом*. Тумачећи одредбу §-а 58 као и смисао Меничног закона уопште, сматрамо, да треба правити разлику, да ли се исплата за част врши пре или после доспелости.

а) — *Исплата за част пре доспелости* може се извршити у случају непријема или несигурности трасата односно акцептанта. Исто тако и у случају, ако трасант, који је забранио подношење менице на пријем, падне пре рока под стечај. Сва та стања треба утврдити несумњивом исправом (протестом, уверењем о отварању стечаја над имовином трасанта). Наступи ли један од ових случајева, поверилац стиче право на регрес. Но тада су истовремено испуњени и услови за исплату за част. Њу може да изврши једно треће лице — које се драговољно понуди да је обави за част

једнога од меничних дужника. Но може је извршити и адресат по потреби то јест лице опредељено на самој меници, да је обави у случају нужде.

б) — *Исплата за част после доспелости* је већ унеколико другојачија. За ову исплату законодавац вели, да она треба да се изврши најдаље сутрадан иза последњег дана допуштеног за подизање протеста због неисплате — § 58 мен. зак. А у наредном §-у 59 мен. зак. каже се, да је ималац менице дужан, ако је меница била акцептирана за част или су у њој била означена лица да је плате по потреби, да је поднесе свима тим лицима. Осем тога, да, ако је потребно, изиште протест због неисплате најдаље сутрадан иза последњег дана допуштеног за подизање протеста. Из овога излази, да су за исплату за част после доспелости потребни ови услови:

1. — *Да се испуне услови за регрес*: поверилац је дужан да поднесе меницу благовремено на исплату опредељеном лицу и у случају неисплате о доспелости да ову утврди благовремено подигнутим протестом. У случају да је ималац ослобођен дужности подизања протеста, онда протест није потребан. Меница се подноси на исплату о року који је на њој означен и то на сâм дан плаћања или једног од два наредна радна дана. Одбије ли се исплата, треба за исто ово време подићи протест због неисплате.

2. — Ако на меници већ постоји акцентант за част или адресат по потреби, *ималац је дужан, да меницу у случају неисплате од лица опредељеног на меници да изврши исплату о року, поднесе овим лицима ради исплате и то најдаље трећег наредног радног дана од рока.*

Но исплату за част за ово исто време а у случају подигнутог протеста због неисплате може да изврши и неко треће лице било ван менице било са менице али у другом својству (трасант, жирант). То је драговољни платац за част.

Разлика, коју сматрамо да треба правити, да ли се исплата за част врши пре или после доспелости, долази и отуда, што је подизање протеста због неисплате условљено тачно опредељеним роком. Протеком овога рока а неподизањем протеста, испадају из обавезе сви регресни менични дужници. Те је зато законодавац определио релативно кратко време и за подношење менице ради исплате за част. Док протест због непријема односно несигурности пријема подиже се од дана непријема односно наступеле несигурности па све до рока. Осим тога, неподизање овог протеста не производи никакве негативне последице за регресне меничне дужнике. Напротив. Изузетак имамо само у случају, ако је на меници изрично опредељено подношење менице на пријем — § 217 у вези § 52 мен. зак. Па према томе, кад трасант по правилу не мора пре рока протестовати меницу

ма да би за то и било места, онда је логично, да ни исплата за част не мора бити условљена још и роком за који се има обавити, ако се врши пре доспелости.

За разлику од пријема за част пре рока за исплату за част пре доспелости потребан је протест (због непријема, несигурности). Ово зато, што је он потребан акцептанту за част за вршење његових регресних права.

3. — *Шта обухвата исплата за част.* — Исплатом за част треба да се намири главни менични дуг који се је имао платити са трошковима и интересом управо цела свота коју је био дужан платити онај, за чију се част плаћа, изузимајући провизију од $\frac{1}{6}\%$ од главнице (§ 60 мен. зак.). Акцептант за част је менични дужник, то одговара онако и онолико, како и колико одговара хонорат. Исто бива и са адресатом по потреби или добровољним посредником за част.

4. — *Последице исплате односно неислате за част.* —

а) — Кад ималац менице испуни услове за регрес и благовремено поднесе меницу на исплату у месту плаћања лицу које је опредељено да изврши исплату за част (акцептанту за част или адресату по потреби) ако овог има на меници — онда то лице треба да изврши исплату меничног дуга са споредним захтевима. Но важно је, да се исплата за част изврши благовремено то јест на сâм дан плаћања или једног од три наредна радна дана. Ако се исплата тада обави, онда платац за част постаје поверилац по меници. Исплату за част констатоваће дотадањи поверилац на самој меници. Он ће назначити и име онога за чију је част плаћена меница. То је потребно због последица исплате за част које ћемо ниже навести. Ако се хонорат не назначи, сматраће се, да је исплата за част извршена за трасанта, вели § 61 мен. зак. Међутим, ако исплату за част изврши акцептант за част, који је примајући меницу, определио за чију је част примио, онда се ова законска претпоставка не може применити. Исто ће то бити, ако се из менице несумњиво види, ко је определио адресата по потреби. Значи, означање корисника по меници за чију је част менични дуг исплаћен, потребно је само у случају драговољне исплате за част.

Меница на којој је констатована исплата за част заједно са протестом, ако је овај подигнут, предаће се платцу за част. Овај постаје менични поверилац. Има права на регрес — да тражи накнаду за исплаћену суму новаца од онога за чију је част меницу платио као и од његових претходника на меници. Остали менични дужници испадају из обавезе. На пример, ако је меница плаћена за част другогa по реду жиранта онда платац за част има права на накнаду од тога жиранта — свога хонората, првог жиранта, трасанта и акцептанта као и од њихових авалиста, ако они постоје.

Трећи и четврти жирант и њихови авалисти испадају из обавезе

Платац за част постаје менични поверилац. А то ће рећи, њему су хонорат и његови предходници одговорни као и ранијем имаоцу менице. Одговарају му солидарно и непосредно. Не могу му истаћи оне приговоре, које би могли истаћи ранијем сопственику менице већ само оне, које лично према њему-платцу за част имају. Но за разлику од ранијег имаоца менице, он ову даље не може индосирати.

Ако више лица понуде исплату за част, првенство има онај који ослобођава највише обвезника. Ако се не поступи по овом правилу, посредник који је за то знао, губи регрес против оних, који би били ослобођени. — § 62 стр. 3 мен. зак. Ако је пак на меници опредељено више адресата по потреби, закон не опредељује последице, ако ималац не поднесе меницу ради исплате за част оне адресату, чијом би се исплатом највише дужника ослободило обавезе — као што је то урадио за драговољним платцем за част. Могло би се закључити из стилизације §-а 59 мен. зак., који каже, кад је меница примљена за част или су у њој била означена лица да је плате по потреби ималац је дужан, да је поднесе *свим тим лицима* ради исплате за част,¹⁾ да је и ималац менице дужан да меницу презентира ради исплате за част оне адресату по потреби, која својом исплатом ослобођава обавезе највише дужника.

б) — Ако ималац који је стекао право на исплату за част, ову благовремено захте од лица опредељеног да је изврши па му је овај одбије, онда је дужан *благовремено* то јест у течају рока за презентацију ради исплате за част: на сам дан плаћања или једног од три наредна дана, да ту неисплату утврди *протестом због неисплате за част*. У пракси, оба протеста (због редовне неисплате и због неисплате за част) подићи ће се истовремено. На тај начин, ималац задржава све меничне дужнике у обавези.

Напротив, не подигне ли благовремено протест због неисплате за част, онда му испадају из обавезе не само они менични дужници који долазе после хонората већ и сам адресант па и акцептант за част. Остају му у обавези само они менични дужници, који су већ били у обавези на основу првог протеста због неисплате од стране прво опредељеног лица да изврши редовну исплату. Последице неподизања протеста због неисплате за част иду дотле, да ако је исплата за част требала да се изврши за *трасанта* онда испада из обавезе и трасант односно чак и акцентант, ако је у његову корист требала да се обави исплата за част. На пример, у случају несигурности акцептанта пре рока, ја-

¹⁾ Тако *Чимић*: Мјенично и чековно право стр. 145

вио се посредник у његову корист. Поверилац га је примио и овај постао акцептант за част за акцептанта. Овоме акцептанту за част мора меница да се поднесе благовремено ради исплате за част (услови за ову исплату треба и овде да се претходно испуне) и у случају неисплате од интервениента, ова утврди протестом. У противном, наступају последице, које смо навели.¹⁾

Ове последице наступају дакле како у случају кад се протест у опште не подигне или се подигне, али код ненадлежне власти.

Најзад ако ималац менице одбије благовремено понуђену му исплату за част, онда он губи регрес против оних који би били ослобођени, да је он исплату примио.

Завршне напомене. — Посредовању дакле има места, кад меница буде доведена у критично стање. Посредује се пријемом или исплатом за част. Пријемом за част отклања се регресна исплата пре рока а исплатом за част испадају из обавезе сви менични дужници који долазе после хонората. Посредовати се може за ма кога дужника а именовати адресата по потреби могу само трасант и жиранти. Најзад за разлику од акцептанта за част, платац за част не мора бити менично способно лице, будући да он и не постаје менични дужник — већ поверилац.

Разлог због чега посредник интервенише непознато је. Из менице се не види. Није ни меничноправно. Но ипак, кад посредник плати меничну своту, он стиче меничноправне захтеве и према хонорату.

Драгомир Ивковић, адвокат. — Београд.

СУДСКО ПОРАВНАЊЕ

Законик о судском поступку у грађанским парницама, краће Грађански парнични поступак, у глави шестој а у §§ 282—284 не даје одговора на питање: шта је судско поравнање. Кад се има у виду да Грађански парнични поступак спада у процесуално право онда је ускраћивање тога одговора у тексту самог поступка разумљиво. За примену поступка без икакве је потребе у тексту самог законика одређивати дефиницију поравнања. Код теориског излагања односно законских прописа треба дати одговор на то пи-

¹⁾ У том случају имаоцу остаје да поднесе тужбу због неоправданог обогаћења. Види о томе „Бранич“ бр. 4/34 године стр. 200. Тако и *Чимић*; Мјенични и чековни закон, стр. 142.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

тање. Једно стога што кроз дефиницију поравнања можемо боље одговорити постављеном задатку и што, држећи се дефиниције, нећемо изаћи из обима судског поравнања.

По нама: судско поравнање је пред судом и у спору постигнути споразум парничара о предмету грађанског спора уписан у расправни судски записник. Овоме треба додати још и то, да при поравнању обе стране у нечему чине одступања, те би тачнија дефиниција судског поравнања била ова: судско поравнање је пред судом и у спору постигнути споразум парничара о предмету грађанског спора уписан у расправни записник суда, при коме су обе парничне стране учиниле узајамна одступања од својих права *resp.* захтева.

Ако разчланимо ову дефиницију, добићемо ове битне елементе судског поравнања. А) постигнути споразум парничара о предмету грађанског спора; Б) да је тај споразум учињен пред судом и то у спору и уведен у расправни записник суда; и В) да су обе парничне стране при том споразуму учиниле узајамна одступања од својих права односно захтева.

Да разгледамо ове елементе редом.

А) *Постигнути споразум парничара о предмету грађанског спора.* Тужилац тужбом тражи: да се утврди постојање или непостојање неког правног односа или права или да се призна истинитост неке исправе или утврди њена неистинитост. Туженик од момента, када му је тужба достављена, истичући своје приговоре на тужбено тражење, упушта се у спор. Од тога момента имамо две парничне стране које се споре. Тужиоца, који тежи томе, да се пресуди у смислу тужбе и туженога, који настојава да се усвоје његови приговори и евентуална тражења изнесена у одговору на тужбу. Код таквог стања несумњиво је да се парничари могу судски поравнати. Они се могу споразумети, како о самом предмету грађанског спора тако и о појединим спорним питањима, која се буду појавила у току спора. Код првог случаја имамо потпуно судско поравнање, којим се спор у коме је постигнуто поравнање дефинитивно ликвидира а у другом случају непотпуно или делимично поравнање, пошто се код таквог поравнања само поједина спорна питања споразумом парничара ликвидирају, а ток спора и даље се продужава пред парничним судом ради исправе осталих спорних питања и предмета грађанског спора.

Кад смо напред давали дефиницију поравнања, имали смо у виду само потпуно поравнање, не и делимично. Према томе тачна дефиниција судског поравнања, која би у свој обим обухватила обе врсте поравнања, била би ова: судско поравнање је пред судом и у спору постигнути споразум парничара о предмету грађанског спора или о појединим

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

спорним питањима, уписан у расправни записник суда, при коме су обе парничне стране учиниле узајамна одступања од својих права геср. захтева.

Код наглашене могућности поравнања у току парнице, нарочито после одговора на тужбу, нисмо хтели да негирамо ту могућност на првом рочишту и до момента подношења одговора на тужбу. Хтели смо само да потенцирамо, да је већа вероватноћа да ће се странке поравнати у даљем току поступка него одмах по постојању парнице. Ово стога, што су у даљем току парнице странке поставиле своје захтеве, те уз узајамно одступање од истих, могу лако доћи до поравнања. Док пре тога, а нарочито док још није поднет одговор на тужбу, туженик још није био у могућности да прецизно изнесе своје захтеве, те ће код таквог стања пре доћи до пресуде на основу одрицања односно признања него до самог поравнања. Ово у толико пре, што се странке могу поравнати у сваком стадиуму поступка, како у првостепену, тако и у призивном и ревизионом. Овде се можемо позвати и на досадашњу праксу, која бележи ређе случајеве поравнања на првом рочишту а већи број оних у дубљем току парнице.

Б) *Да је тај споразум учињен пред судом и то у спору и уведен у расправни записник суда.* Судско поравнање се закључује у спору пред судом. По правилу пред парнично надлежним судом. Према томе нема судског поравнања ако је споразум постигнут мимо суда и ван спора. Оно се може закључити и пред одређеним или замољеним судијом но ово под условом ако странке пристану на то, да се упуте ради поравнања пред те судије — § 282 став I и II Грађанског парничног поступка. Поравнање се може закључити и пред одређеним судијом на првом рочишту. На први поглед изгледа, да су став II § 282 и I и II став § 334 Грађанског парничног поступка у извесној малој колизији. Колизије нема. Прво рочиште држи се пред одређеним судијом чланом надлежнога већа и то не само ради покушаја поравнања већ и ради обављања евентуалних радњи лимитативно набројаних у пропису § 334, док у наведеном пропису из главе о поравнању реч је о одређеном судији изван чланова надлежнога већа, коме се странке искључиво упућују у циљу поравнања и то у моменту, када је парница у току пред већем. Због тога покушај поравнања на првом рочишту није условљен престанком парничара у последњем случају јесте.

Но странке се могу поравнати у току спора и пред одређеним судијом из реда чланова надлежнога већа. То ће бити нарочито у случају, ако је отпочињање или настављање расправе одложено ради предлога поравнања или већ отпочетих преговора о поравнању. Тада веће може корис-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Утити одредбу II става § 32 Грађанског парничног поступка и покушај поравнања поверити једном од својих чланова, који ће, по завршеном одређеном му послу, извести веће ради продужења поступка, ако поравнање не буде закључено или ради обустављања даљег поступка, ако се парничари буду поравнали. Код овога случаја не тражи се пристанак парничара ради упута на поравнање због тога, што прихваћени предлог за поравнање од противне стране и већ започети преговори о поравнању замењују тај пристанак.

Поравнање, ако делимично или потпуно успе, треба да се стави у расправни записник — § 382 став I in fine Грађанског парничног поступка.

Странке су се споразумеле о предмету грађанског спора или о извесном спорном питању и при том споразуму учиниле узајамна одступања од својих права односно захтева, али суд није такво поравнање ставио у расправни записник? По слову закона, специјално по употребљеном изразу у § 282 ставу I Грађанског парничног поступка: да садржина поравнања „треба“ да се стави у расправни записник, изашло би да у том случају има судског поравнања. Но овде треба погледати и на моменат извршења самог поравнања. Пропуштање да се то поравнање и писмено констатује биће од утицаја у моменту извршења, ако ма која од парничних страна одбије драговољно извршење обавеза из поравнања. Тада парничар, који има да реализира своје право, нема отправка нити може добити препис записника о поравнању, да би га поднео надлежној власти ради извршења. Ово може бити од штетних последица ако парничар, који има да испуни обавезе из поравнања, не хтедне доћи на суд, да се то поравнање судским записником накнадно констатује. Тада парничар, који има да реализира права из поравнања, долази у положај немогућности сваког извршења. Стога ми реч „треба“ схватамо у том смислу, да је суд дужан да поравнање стави у расправни записник. Ми уношење у расправни записник сматрамо као елемент судског поравнања, те ако овај елемент не достаје нема таквог поравнања. За ово има и доказа у истом пропису а у следећем ставу, где закон императивно налаже одређеном или замољеном судији, да постигнуто поравнање стави у расправни записник.

Састављени записник о поравнању странке ће, по прегледу или прочитању, потписати — § 275 Грађанског парничног поступка прва реченица. Поставља се питање: да ли ће се сматрати као постигнуто оно поравнање, које је унето у расправни записник суда а није потписано ни од једне или је потписано само од једне парничне стране? Овде ваља двојити са којих је разлога потпис парничара изостао. Ако странка изрично не изјави никакво противљење на са-

држину записника и то искључиво на садржину самог поравнања, онда ће се поравнање у смислу § 278 став I Грађанског парничног поступка сматрати као закључено. У противном, ако има примедбе ма које парничне стране о садржини поравнања, унетог у расправни записник, онда нема поравнања са разлога што недостаје споразум парничара.

Странкама ће се на њихов захтев и о њиховом трошку издати отправак записника о поравнању — § 284 став I Грађанског парничног поступка. Странке овај отправак имају тражити на самом рочишту на коме је закључено поравнање у противном, могу по одредби § 286 Грађанског парничног поступка тражити препис записника о поравнању.

§ 529 став I Грађанског парничног поступка нормира: „Ко намерава поднети тужбу пред ма који суд овлашћен је да, пре него што је поднесе, предложи среском суду противникова пребивалишта, да противника позове пред тај суд ради покушаја поравнања“. Тај смо пропис навели јер и он говори о поравнању, само не о судском, које нас интересује, већ о вансудском. Такво се поравнање истина закључује пред судом али у моменту кад још спор није ни заснован, дакле ван спора, те стога оно, ако се и закључи, неће бити судско.

В) *Да су обе парничне стране при том споразуму учиниле узајамна одступања од својих права односно захтева.* Најзад последњи битни елемент судског поравнања је: да су обе стране учиниле узајамна одступања од својих права *resp.* захтева. Ако се тужилац по одредби § 490 Грађанског парничног поступка изречно одрече свога захтева или једног дела захтева, онда то није поравнање већ једнострано одрицање титулара од свога права, као што и изрично признање тужбеног захтева *resp.* једног дела тужбеног захтева од стране туженога — § 491 — није узајамно одступање парничара од својих права односно захтева већ манифестација воље туженога, да се тужиочеве захтеви, истакнути у парници, признаду као истинити, да се констатује: да је на његовој — тужиочевој — страни право. Кад се узме у обзир, да изостанак парничара са рочишта односно пропуштање туженога да поднесе одговор на тужбу — §§ 492—498. Грађанског парничног поступка — није ништа друго до прећутно признање противникових захтева, онда и код тих случајева нема узајамног одступања парничара од права — захтева, па према томе ни поравнања. Из предњег, што је наглашено излази: да је граница судског поравнања између изричног одрицања од тужбеног захтева односно једног дела тужбеног захтева и тужениковог изричног признања, сасвим или од чести, тужбеног захтева односно прећутног признања противникових захтева.

Остало би још да видимо: чиме судско поравнање може бити условљено и какву снагу оно има.

Условљено поравнање

Грађански парнични поступак, који је на правном подучју Београдског апелационог суда заменио 1 јануара 1934 године Законик о поступку судском у грађанским парницама од 20 фебруара 1865 године, укинуо је све заклетве странака као доказно средство. Он је место њих као доказно средство предвидео саслушање странака, коме може следовати саслушање странака под заклетвом. Та заклетва, која следује саслушању странака, није заклетва у ранијем облику. Она се у многоме разликује од ње. Док је ранија била доказано средство, ова потоња није ништа друго до једна од околности за веће уверење суда и њој суд приступа само онда, када саслушање странака без заклетве није довољно уверило суд о истинитости или неистинитости спорних чињеница. Заклетва пак, којом се поравнање може условити, најприближнија је главној заклетви из укинутог поступка, ма да се и она у потпуности не поклапа са њом. Оно што је у најбитнијем чини сличном са ранијом главном заклетвом као доказним средством је то, што су странке те које са њом располажу, које је уговарају. Саме странке одређују, која ће од њих и на какву околност заклетву положити. Парничари су код овога везани само тиме, што за предмет заклетве могу узети једино спорне чињенице. На остало пази суд. Суд се мора старати о томе, да се у самом поравнању одреди рочиште, на којем се заклетва има положити или бар рок у коме странка, која се има заклетви, мора тражити да се одреди то рочиште. Судију, пред којим се заклетва полаже, одређује старешина суда означеног у поравнању.

Поставља се питање: шта ће бити са поравнањем ако се заклетва, којом је оно условљено, не положи или ако се не тражи одређивање рочишта за њено полагање у предвиђеном року? Поравнање је склопљено под условом да се заклетва о спорној чињеници положи у одређеном року. Оно је закључено под једним одложним-суспензивним условом: ако се заклетва положи и то у одређеном року, те према томе нема поравнања, ако се услов не испуни, ако се заклетва у року не положи. Са истих разлога нема места примени § 479 Грађанског парничног поступка на случај ако парнична странка, која има положити заклетву, из поравнања, умре или постане неспособном за полагање заклетве.

Извршни наслов

По § 2 под 7 Закона о извршењу и обезбеђењу од 9 јула 1930 године поравнање склопљено о приватно-правним захтевима пред редовним судовима извршан је наслов. Даном добивања обавезне снаге Грађанског парничног поступка

на правном подручју Београдског апелационог суда — 1 јануара 1934 године — није добио обавезну снагу и Закон о извршењу и обезбеђењу. Са укидањем ранијег Законика о поступку судском у грађанским парницама од 20 фебруара 1865 године укинута су и прописи §§ 144—146 истога поступка, који су говорили о поравнању и који су — специјално § 146 I став — нормирали, да протокол о закљученом поравнању има снагу извршне пресуде. Дошло је се дакле у једну правну ситуацију: да извршна власт одбије извршење пред судом закљученог поравнања услед тога, што је недостајао законски пропис, који би таквој радњи парничара давао снагу извршне пресуде односно извршног наслова. Требало је што пре изаћи из такве ситуације, која је створена парцијалном унификацијом законодавства. Неки судови по захтеву парничара односно њихових пуномоћника — адвоката — снабдевали су таква поравнања клаузулом извршности. Но пошто је било судова, који су констатацију извршности на отправку поравнања одбијали, требало је постићи пуну заштиту странака при извршењу поравнања. За ово је преузела иницијативу Адвокатска комора у Београду, која је својим актом од 18 јануара 1934 године Бр. 81, који је у целости објављен у Браничу Бр. 10 за октобар 1934 године, тражила од Господина Министра Правде, да се § 2 Закона о извршењу и обезбеђењу да одмах обавезна снага. Даном 1 априла 1934 године, на свима подручјима на којима је добио обавезну снагу Законик о судском поступку у грађанским парницама, дата је обавезна снага § 2 Закона о извршењу и обезбеђењу од 9 јула 1930 године — чл. 22 тач. 2 Финансијског закона за 1934-35 годину. Према томе закључено поравнање, како судско тако и вансудско, извршни је наслов. На основу судског отправака о поравнању извршна власт на нашем правном подручју, све док не добије у потпуности обавезну снагу Закон о извршењу и обезбеђењу, има спроводити извршење у смислу § 461 старог Грађанског судског поступка а од тада у смислу § 1 Закона о извршењу и обезбеђењу.

Миодраг Т. Стојановић, судија окр. суда за град Београд.

ТУЖБА ЗБОГ НИШТАВОСТИ И ТУЖБА ЗА ОБНОВЉЕЊЕ

(Свршетак)

Поступак — § 627 грп. п. Обе су ове тужбе јавно правног карактера, те се поступак по њима спроводи по службеној дужности ако су подигнуте. Све до поступка у коме

се решава главна ствар, ограничено је, ако не и одбачено начело диспозитије.

За подношење тужбе због ништавости и тужбе за обновљење, као и за даљи поступак, имају се примењивати прописи дела другог до петог овога закона, у колико следећи прописи не наређују нешто друго.

Судија због чијег се учествовања у доношењу одлуке подноси тужба због ништавости (§ 623 бр. 1), или због чијег се поступања подноси тужба за обновљење § 624 бр. 3), искључен је од учествовања у расправи и одлучивању по овим тужбама.

Редован поступак важи по обема тужбама у погледу поништаја одлуке и поновног расправљања спорне побијане ствари без обзира у којем је поступку донесена побијана одлука. Узмимо да је тужба поднесена противу одлуке донете у споровима, који проистичу из порабних уговора — §§ 655—671 грп. п., или противу одлуке донете у багателном поступку — §§ 543—547 грп. п. онда се расправа има обавити по прописима који важе за поменути поступак, а ако је за изванредне правне лекове ненадлежан виши суд као одлучујући, онда се за поутупак у погледу одржања усмене расправе, извођење доказа и остало, имају узимати у обзир прописи, који важе за тај виши суд приликом решавања по правним лековима.

Касациони Суд који решава у трећем степену противу одлуке среских и окружних, односно трговачких судова (§§ 3 и 4 грп. п.) извиђаће и изводити доказе преко замењенога судије (§ 385 у в. § 603 став 3 грп. п.), те ако Касациони суд нађе да постоје разлози за побијање нападнуте одлуке, поништиће исту и вратити цео предмет суду прве молбе да у смислу разлога побијања изнова расправи и реши спор у границама усвојеним од Касације у погледу самих разлога побијања — § 633 тач. 2 и 3 грп. п.

Ако су тужбе због ништавости и због обновљења упућене Касационом Суду, зато што је код истога судио судија, који је учинио кривично дело приликом решавања правнога спора у својству вршења званичне дужности, онда ће Касациони Суд, пошто обави и рашчисти претходне радње до расправе, спорну ствар поништити, расправити и донети нову одлуку.

Рок за подизање тужбе — § 628 грп. п. Тужбу треба подићи у преклузивном субјективном року од месец дана.

Тај ће се рок рачунати:

1) у случају § 623 бр. 1, од дана, кад је странка сазнала за разлог искључења, или, ако је зато сазнала пре правоснажности побијане одлуке, од дана када је одлука постала правоснажна.

2) у случају 623 бр. 2 од дана, када је одлука странци

достављена, а ако странка није парнично способна, кад је достављена њезиноме законскоме заступнику, али опет не пре, него што је побијана одлука постала правоснажна.

3) у случајевима § 624 бр. 1 до 4, од дана када је пресуда казног суда или обустава кривичнога поступка постала правоснажна.

4) у случајевима § 624 бр. 5 и 6, од дана када је странка могла употребити правоснажну пресуду или изнети пред суд чињенице и доказна средства за које је сазнала.

5) у случају § 625 од доставе, односно у случајевима § 513 и § 546 од објављења пресуде суда првога степена.

По протеку десет година од дана, када је пресуда постала правоснажна, тужба се не може подићи, изузевши случај споменут у бр. 2 овога параграфа.

По нашем мишљењу, законодавац је могао продужити већи рок од месец дана, јер је и сувише био строг према странкама за њихову немарљивост, пошто почетак рока не зависи у већини случајева од странке, већ и од самог утрошеног времена у судској писарници, с тога почетак рока не треба да веже странку од дана донете одлуке од стране Касационог Суда већ од дана када је одлука Касационог Суда саопштена странци од стране суда првога степена, јер тада у правном смислу наступа могућност сазнања саме одлуке Касационог Суда. Од овога може бити само изузетак у погледу пресуде донете на основу признања одрицања, изостанак у маличним стварима по којим одлукама наступа дејство од момента публикације, а не од момента уручења одлуке.

Ако за разлог искључења странка сазна пре правоснажности побијане одлуке онда се мора тај разлог употребити у правном леку, а на који разлог и сам суд пази по званичној дужности.

Странка која подиже споменути правни лек, у смислу § 370 грп. п. мора свој захтев довести до вероватности: да за овај разлог није могла сазнати у ранијој парници — § 623 посл. став грп. п.

Поступак пред вишим судовима — § 629 грп. п. Када наступи разлог ништавости или обнова пред вишим судом онда се тужба због ништавости или за обнову спора подноси вишем суду, који у овом случају врши улогу суда прво-степене молбе ради оцене после свршених обављених радњи, да ли има места допуштењу побијања ништавости или тражењу обнове, извођењу доказа и одржању усмене расправе у погледу одлучивања по главној ствари доношењем пресуде — § 631 грп. п.

Када се тужба не подигне пред оним судом, који је у пређашњем поступку судио у првоме степену, већ пред

којим по степену вишим судом, код којег је по прописима што вреде за поступак пред њим могућно расправљати о самој главној ствари, онда ће се приликом одржања усмене расправе, извођења доказа, саопштења по тужби изречене пресуде, примењивати они прописи, који вреде за тај виши Суд када одлучује по правним лековима.

Оцени ли виши Суд да нема места допуштењу побивања ништавости, или обнове тужбе, онда ће се закључком у нејавној седници одбацити тужба као неоснована и недопуштена по закону.

У оба случаја виши суд поступаће по прописима важећим за призивни поступак. Ако пак постоји тужба на призивну одлуку, онда Касациони Суд мора решавати по прописима обавезним за ревизијски поступак.

Познато је у већини случајева, да ревизијски Суд не може спорну ствар пресудити, јер код њега не постоји извођење доказа и одржавање усмене расправе, те ће исти решити о дозволи обнове и ништавости, па ако да дозволу за обнову или ништавост, упутиће спор суду прве молбе ради решења по главној ствари.

Дешава се чешће да поред ревизијског суда и призивни суд није увек у могућности да спорни предмет у улози суда прве молбе расправи по главној ствари, те и за њега важи оно што је напред изложено за ревизијски суд, а нарочито онда, када је потребно да се изврши доказ релевантних чињеница, путем увиђаја, вештака, сведока на лицу места, ит.д. Суд првога степена у овоме случају мора садржати прописа по којима се управљао у ранијој парници.

Ако се призивни суд упусти у расправљање — решење главне ствари, онда за призивну расправу важи поступак за зборне судове, и тада се могу странке користити на расправи новим доказним средствима непознатим до самог почетка призивне расправе, а које су одлучујуће за уверење Суда приликом решавања мериторних ствари — § 572 грп. п. док Касациони Суд као ревизијски, не може расправљати и прикупљати нова доказна средства, пошто код њега законодавац не познаје извођење доказа и усмене расправе — § 603 грп. п.

Садржина тужбе — § 630 грп. п. У тужби због ништавости и за обновљење поред главних елемената који сваки писмени поднесак у смислу §§ 165—178 у вези § 321 грп. п. мора имати, морају се нарочито навести још и следеће чињенице:

1. — одлуку која се побива;
2. — законски основ побивања (разлог ништавости, разлог обнављања);
3. околности, из којих произлази, да је тужба поднесена у законском року и доказна средства за то;

4. — околности које су битне за оцену надлежности;

5. — изјаве, у колико се предлаже да се укине побијана одлука и која се друга одлука о главној ствари предлаже.

Ако се пак тражи обнављање поступка са разлога означених у § 624 бр. 1—3 грп. п., онда се у тужби сем горњег мора навести и та чињеница, да постоји кривични поступак код познатог суда због кривичног дела и извештај о свршетку истога.

У погледу надлежности вреде битне околности судећих судова у првој парници, узимајући у обзир и ту чињеницу, да ли се побија одлука једног суда или се побијање односи и на одлуке судова разних степена, о чему смо раније детаљно говорили у § 628 грп. п.

Призивни суд приликом оснажења пресуде суда прве молбе по горњим тужбама мора водити рачуна по службеној дужности о вредности спорног предмета — § 594 став 3 грп. п. Ако се спорни предмет не састоји само из новца, онда призивни суд има да одлучи о висини вредности спорног предмета а нарочито у погледу прелаза вредности од 5.000 динара, те ће се ради утврђивања исте, обавити саслушање странака, за које исказе суд није везан пошто се утврђивање вредности спорног предмета не може побијати правним леком.

Настаје питање, да ли ће суд одбацити закључком тужбу због ништавости или за обновљење по § 631 грп. п. ако подносилац тужбе не испуни услове из § 175—178 у в. § 321 грп. п. Ако тужба има такав формалан недостатак, онда ће суд поступити по § 183 грп. п.

Постоји ли недопуштено због ненадлежности суда, због недостатка способности бити парничном странком, недостатка парничне способности или због потребног законског заступања ма које странке — § 125 став 2 грп. п., онда ће суд тужбу одбацити закључком.

Буде ли се појавио који разлог недопуштен по закону у погледу петитума тужбе на самој усменој расправи, или је тужба доцкан предата, а ово раније није било запажено, онда суд такође тужбу одбацује закључком — § 636 грп. п.

У првом случају одбачаја има места правном леку противу донетог закључка по § 608 грп. п.

По нашем мишљењу тужбу због ништавости и за обновљење ако има формалних недостатака, који се ни на који начин не могу уклонити и ако је и суд по званичној дужности у смислу § 183 грп. п. предузео све ради саображења тужбе закону, па није успео, треба такође одбацити закључком.

У прилог овог мишљења наводимо специјални пропис

§ 657 став 3 грп. п., који говори о отказу, изрично наглашујући, да откази, који не одговарају овим прописима, одбацће се закључком по службеној дужности ако се недостатак није могао отклонити по § 183 грп. п.

Обнова поступка са разлога означених у § 624 бр. 1 — 3 грп. п. Ако се тражи обнова поступка и побија пресуда, донета на основу лажне или лажно преиначене исправе, лажног сведочења, вештачења, кривоклетства, и преварне радње заступника странке, њеног противника или противничковог заступника, злоупотребе службене дужности судије приликом доношења пресуде, а иста је радња кажњива по кривичном закону, док о наведеним кривичним делима није донета још правоснажна пресуда, онда ће се прекинути грађанска парница у смислу § 255 грп. п. и наредити закључком без одржања усмене расправе, започињање кривичног поступка ради извињања и утврђивања кривичног дела. Пре доношења горњег закључка, суд може преслушати странке и извршити потребне извијаје и исте унети у записник у смислу § 539 у в. § 273 и 274 грп. п.

Ако је напротив донета и изречена правоснажна пресуда, онда одлука о спорној ствари зависи од доказа и урачунљивости извесног кривичног дела, те је суд везан за садржину правоснажне осуђујуће пресуде казненог суда, наравно у колико се та пресуда односи на доказ и урачунљивост дотичног кривичног дела.

Ако се у случајевима § 624 грп. п. пресуда приложи још уз тужбу у оргиналу или овереном препису, или се обнављање тражи по § 625 грп. п., онда ће се применити § 633 у в. § 637. грп. п.

После извршених извијаја, суд ће рочиште за усмену расправу по тужби за обнављање одредити по правоснажности свршетка кривичног поступка и то само онда, ако је тај поступак довео до правоснажне пресуде кривичног дела, које је истакнуто као разлог тужби за обнављање, или ако је кривични поступак довршен без осуде из разлога предлога овлашћеног тужиоца. постојања застарелости, душевне болести ит.д., а не због непостојања кривичног дела и немања доказа.

У противном, тужба ће се после саопштења резултата кривичног поступка, закључком у нејавној седници одбацити као недопуштена са изречним означањем разлога због којих се поступак неће известити.

Ако се тужба оснива на разлозима из тач. 5 и 6 § 624, или на разлозима означеним у § 625 грп. п., онда наступа прекид поступка до правоснажности кривичне пресуде или решења, а ако постоје остали други разлози, има се безусловно наставити поступак.

Здруживање расправљања по шужбеном захтеву заједно

са *расправљањем по главној ствари*. Ако је парничар, који је тражио обнову уз тужбу, приложио у оригиналу или овереном препису правоснажну кривичну пресуду, онда ће се одлука о разлогу и допустивости обновљења, спојити са расправом о главној ствари, те је у овом случају суд овлашћен да расправу ограничи на једну или више спорних тачака, а нарочито, ако постоји приговор ненадлежности, да тече парница, или да је спорна ствар пресуђена. Главно је правило да се у свима осталим случајевима има *расправљати и решавати* о дозволи поништења или обновљења по главној ствари само у толико, у колико постоји разлог побијања. Но када се тужба за обнову упутити вишем Касационом Суду, а не и Апелационом у смислу § 629 грп. п., а виши суд као надлежан не може да *расправља* о самој главној ствари, онда се он мора ограничити на то, да одлучи само о допустивости обновљења и по правоснажности одлуке по дозволи обновљења, упутити предмет ради *расправљања* суду првога степена у сврху расправе по главној ствари.

Суд првога степена по службеној дужности, одредиће *рочиште* за усмену расправу по главној ствари и провести је по поступку који за њ вреди — § 633 грп. п.

Као што се види, код Касационог Суда спајању расправе по тужби за обнову са расправом по главној ствари има само места када се побија *ревизиска пресуда*.

Сем напред означеног спајања и решавања, може бити и одвојено *расправљање* у свима другим случајевима у погледу доношења одлуке о допустивости поништења или обновљења решења по главној ствари одмах или по правоснажности пресуде донете због дозволе поништења или обновљења у смислу § 635 грп. п.

Одвојено *расправљање* може наступити по тужбама због ништавости и за обновљење у свима случајевима, који нису означени у ставу 1 § 633 грп. п. и по истим има се *расправљати* засебно о допуштењу обнове или поништењу, а засебно по главној ствари и на основу одвојене расправе пресудом одлучити само о разлогу и допустивости обновљења поступка, или о томе, има ли се поступак прогласити ништавним.

Ако се дозволи обновљење, онда треба по правоснажности пресуде, или одмах, поступак у главној ствари, у колико га обухвата разлог побијања, провести код онога суда, којему је поднесена тужба за обновљење. Но ако тај суд по законским прописима, који вреде за поступак пред њим, неби могао *расправљати* о самој главној ствари, онда треба правни спор упутити на *расправљање* ономе суду, који је за *расправљање* о главној ствари у првој степену био позван, а што се тиче упућивања правног спора, одређивања

рочишта за усмену расправу и спровођења расправе, вреде прописи става 3 § 683 грп. п.

У осталим случајевима, где се подиже тужба због ништавости — § 623 грп. п. и због обновљења — § 624 грп. п., где се разлог за обнову не доказује исправама било у оригиналу или овереном препису, а не тражи се обнова ради утврђивања избачених доказа — § 625 грп. п., решење се мора донети у облику пресуде, а никако закључком у погледу самог допуштања обнове.

Форма одлука. Ако се расправа по главној ствари проводи пред надлежним судом ради доношења одлуке о допуштењу обнове поступка, сем у случају, када је тужба упућена Касационом Суду — § 626 у в. § 629 грп. п., онда суд по објави саме одлуке донете о дозволи тражења обнове, наредиће расправу по главној ствари пре отправка одлуке закључком.

Одлука о допуштењу обнове убележава се у саму одлуку о главној ствари. Противу оваквог закључка нема употребе правнога лека, а тако исто и код стављених парничних приговора закључком због ненадлежности, недопустивости редовног правног пута и *res iudicata*, док ако нема тражене обнове, примењује се § 356 грп. п. код суда првостепене молбе.

Сем овога, тужба за обновљење или због ништавости, такође одбациће се закључком, и то само онда, ако се тек на усменој расправи покаже, да се оснива на разлогу који закон не допушта по §§ 623, 624 и 625 грп. п., или, да је прекасно поднесена, као и онда, ако се неблагоприятност тужбе утврди из доказа проведених на усменој расправи.

Суд приликом цењења овраџаности разлога не улази, већ пази само на то, да ли се с обзиром на чињенице, по реду излажу закони разлози за побијање.

Подношање тужбе за обновљење истовремено са призивом и ревизијом и уишцај исте. Ако је тужба за обновљење поднета истовремено са уложеним призивом и ревизијом противу те исте пресуде, или је тужба поднесена у времену трајања призивног или ревизијског поступка наредиће се по предлогу или по службеној дужности облигаторно прекидање призивног или ревизијског поступка одмах, ако тужба за обнову почива на ма ком од разлога споменутих у § 624 од бр. 1—4 грп. п. али под условом, да тужби буде приложена у изворнику или овереном препису правоснажна пресуда казног суда. Суд ће наредити прекид ако су разлози за прекид убедљиви, тако да би се могла очекивати повољнија пресуда.

Пошто суд донесе горњи закључак обавестиће о томе онај суд код којегаче тече поступак по учињеном правном леку.

Законодавац је у § 625 од бр. 1—4 грп. п. предвидео обавезно прекидање жалбеног поступка решењем питања о моменту прекида на императиван начин у случајевима означеним у § 637 грп. п.

Настаје питање, да ли ће прекинуће жалбеног поступка наступити и у осталим случајевима непредвиђеним у § 637 грп. п.

У погледу овог факултативног прекидања, суд ће надлежан за расправљање по тужби одлучити било по предлогу или службеној дужности, водећи рачуна о посебним приликама случајева и о понуђеним доказима означеним у § 624 ако уз тужбу није приложена пресуда кривичног суда.

Овај прекид може наступити у току усмене расправе — § 637 друга реченица грп. п. У том случају суд код којег је поднета тужба, мора известити о прекиду суд код кога тече жалбени поступак, јер прекид поступка имаће само онда учинак ако наступи обавештење жалбеног суда пре донете одлуке по призивном или ревизијском поступку. На ово гледиште стао је и бечки Врховни Суд, о чему и уважени *Горшић* у своме коментару на страни 437 говори.

Ово све горе изложено важи само када је подигнута тужба због обновљења, а никако и за тужбу због ништавости пошто овој другој тужби нема места пре правоснажности одлуке која се побија, а о ништавости суд мора у свако доба водити строго рачуна по службеној дужности.

Правни лекови. И ако су тужбе због обновљења и ништавости једна врста изванредних правних лекова — помагала, како *Хуго Верк* каже, ипак одлуке донете у поступку по овим тужбама подлеже у извесним случајевима правним лековима.

По § 608 грп. п., улагању рекурса има места противу закључка о одбачају због ништавости за обновљење уколико одлуку није изрекао одлучујући суд у последњем степену — § 596 грп. п.

Што се тиче призива, исти је дозвољен противу пресуда донетих од стране суда прве молбе, а ако се донесе одлука по обема тужбама од стране призивног суда у смислу § 629 грп. п., онда противу ове пресуде има места ревизији Касационом Суду, чије одлуке не подлеже правним лековима.

Правни лек је искључен противу закључка донетог о прекиду поступка по предлогу странке у смислу §§ 635 став 1, 637, 638 грп. п.

Исто тако је искључен правни лек на закључак противу прекида означеног у § 639 став 1 грп. п.

Ако је тужба за обновљење правоснажно одбачена закључком у смислу §§ 629 или 636 грп. п., или тужбено тражење за обновљење правоснажно одбијено пресудом у сми-

слу §§ 633 или 634 грп. п., наставиће се прекинути поступак о правним лековима по предлогу или службеној дужности, али ако се обнова правоснажно дозволи, онда сам поступак по правним лековима остаје без вредности, и тада наступа реторзија у погледу трошкова. Коначна одлука о трошковима има се унети у пресуду о обнови када је донета по главној ствари.

Такав се предлог има ставити суду пред којим је у време прекидања текао призивни или ревизијски поступак. Тај ће суд по службеној дужности наредити, да му се благовремено понова поднесу списи налазећи се пред оним судом, пред којим је била парница обновљена, а који су потребни за настављање расправе.

Правни лек је искључен противу закључка, којим се одобрава или одбацује прекидање призивног или ревизијског поступка.

Правно дејство тужбе. Не буде ли наређен прекид текућег поступка по правном леку због подигнуте тужбе за обновљење према ранијим изнетим разлозима, онда нема никакав утицај поднесена тужба на поступак правоснажности и извршности пресуде.

То што је поднесена тужба због ништавости или тужба за обновљење, не утиче на извршност правоснажне одлуке, која се том тужбом побија, јер извршни суд може, али немора, обуставити извршење због подигнутих поменутих тужби.

Питање је, да ли се извршење може одложити.

Извршење се може одложити због чињеница наведених у § 41 бр.1—3 закона о извршењу и обезбеђењу по службеној дужности и ако је од које странке стављен предлог за одлагање, док суд може призивни или ревизијски поступак прекинути ако се побија неправоснажна одлука — пресуда горњом тужбом у случајевима из §§ 637—639 грп. п.

На крају да напоменемо, да се обе ове тужбе које носе јавно правни карактер могу подићи истовремено у истом поднеску, али је препоручљиво да се не решава ништа по тужби за обновљење све до правоснажности пресуде донете по тужби због ништавости.¹⁾

¹⁾ При раду служили смо се следећим коментарима: *Др. Драгољуба Аранђеловића:* Грађанско процесно право Краљевине Југославије у три књиге; *Др. Фрање Горишћа:* Коментар грађанског парничног поступка у две књиге; *Др. Анше Вероне и Др. Срејка Зуље:* Законик о судском поступку у грађанским парницама са уводним законом; *Др. Хуга Верка:* Теоретско практични приручник Југословенског парничног поступка; *Обрасцима за грађ. парнични поступак* Министарства правде и Практичним приручником грађ. парничног поступка од *Др. Дионисија Године.*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Петар Ласић, старешина ср. суда. — Владимирци.

ПОТРЕБА ОШТРИХ МЕРА ПРОТИВУ НАДРИПИСАРСТВА

Циљ је законодавства да јавни и приватни живот регулише нормама јавног и приватног права на начин, како то захтевају у првом реду општи, а у другом интереси појединачна. Суштина тога рада је да те интересе доведе у склад. Неколико хиљада параграфа сачињавају ту зграду правних прописа, у границама којим се мора кретати живот грађана.

Закони су добри, али живот није перфектан, него се развија. Тај развој и све што он са собом доноси није у стању да уочи ни најпажљивије око законодаваца, па се сваки даном указује потреба за новим нормама које би регулисале нове животне појаве.

Овим чланком ја бих хтео да скренем пажњу правника и одлучујућих фактора на једну мучну појаву која је узела великог маха у срезу посаво-тамнавском. У коликој је мери она узела маха у другим крајевима није ми потпуно познато. То је надриписарство-пискарање.

У § 120 зак. о адвокатима предвиђена је казнена санкција за оне „који уз награду заступају странке пред судовима и другим државним и самоуправним властима или јавно-правним телима; или који у виду заната састављају за друга лица исправе о правним радњама или исправе које иначе имају да служе пред судовима, осим општинских судова, а на то законом нису овлашћени и т. д.“

Пре свега сматрам да овоме пропису није било место у закону којим је регулисан положај једног staleжа. Сматрам да је рад пискарача начелно много штетнији по интересе целине, него по адвокатски ред. Стога је тај пропис требало уврстити у кривични законик.

У мојој богатој судској пракси свуда сам наилазио на трагове надриписарства. Било да је посреди нека комшијска зајевница; било да је у питању састав уговора; било да се ради о издавању пуномоћства — свуда и на сваком месту осећа се присуство пискарача. Наравно увек и неизбежно на штету странака и правилан ток послова у суду. Странке, поуздавајући се у пискарача повере му да преда пошти писмено о правном послу које им је он саставио. Он стрпа паре у џеп, а писмено отпреми суду без таксе.... Надриписари састављају већ и поднеске у грађанским споровима. Како су неуки, њихови саставци су пуни недостатака. Суд даје странци нови рок ради исправке грешака. Пискарач не зна како треба то учинити и пада у нове грешке. Како се на основу § 184-II гр. п. п. дани већ рок не може проду-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

завати, суд узима да нови акт парничне странке није на време поднесен и странка трпи последице. Ово је редован случај код приговора против платних налога.

* * *

Гро надрипискарача сачињавају бив. државни и приватни чиновници, који су овај положај махом изгубили због прљавих дела. За њима долазе активне и бивше деловође и сеоске ћате. По селима се нађе и пропалих студената.

Надриписарима иде на руку различито тумачење § 120 зак. о адвокатима. Према једном мишљењу није меродавно ако неко „у виду заната саставља за друга лица исправе о правним радњама“ и т. д., него то мора бити увек *за награду*. Држим да овако тумачење није у складу ни са текстом, ни са интенцијама законодавца. Ако неко из дана у дан пише, држим да није потребно тражити нарочите доказе да он то ради за награду, а не из досаде или неког алтруизма. Сам овај факт, дакле, био би довољан да се на пискарача примени санкција из § 120 зак. о адвокатима. Друкчије тумачење држим да није у духу закона. Законодавац је у првом делу овога зак. прописа истакао, кад је потребно доказивати да је рађено уз награду. У другом делу награда се не помиње као једини критериум да се на учиниоца може применити санкција из овога зак. члана. Различито тумачење § 120 зак. о адвокатима такође је сметња за енергично сузбијање пискарача.

Али у § 120 зак. о адвокатима постоји и једна, по мом мишљењу, недоследност. § 120 даје могућности пискарачима да израђују разне саставе за општинске судове.

Ако је законодавац ишао за тим да онемогући рад пискарача, онда је речима „осим општинских судова“ ипак допустио рад пискарача. Пискарачи су, по моме мишљењу, једна нездрава и штетна социјална појава, па је треба по сваку цену онемогућити. Ако је законодавац стајао на гледишту, да је надриписарство штетно и да га треба онемогућити, — онда је требало у томе остати до краја доследан. Стога би било за препоруку да се и речи „осим општинских судова“ избаце из цитираног зак. прописа.

Пискарачи су у многоме криви за преопштерећеност судова. Недавно сам био у мостарском среском суду. Интересовао сам се за рад суда, па и за број кривичних предмета. Био сам изненађен, кад сам видео да је срески суд у Мостару имао у 1933 год. свега око 650 кривичних ствари. Срез мостарски има преко 82.000 становника, а сам град који даје много кривичних ствари, преко 20.000 становника. Срез посаво-тамнавски нема ни 40.000 становника, а у 1933 год. имао је 1.749 кривичних ствари, за које је надлежан срески суд. Према томе криминалитет у Посаво-Тамнави био

би релативно преко шест пута већи од криминалитета у срезу мостарском. Од куда ова огромна несразмера?

Ја верујем да народ у Посаво-Тамнави није ништа више склон чињењу казних дела од народа у макоме другом крају наше државе. Ја сам уверен да узрок овако великом броју кривичних ствари лежи у великој мери у бујном надриписарству које цвета у том крају. Пискарачи за сваку свађицу и зађевицу, нахуцкају завађене да се туже и процеси се ређају. И у чисто грађанским стварима пискарачи туже кривичном тужбом. Пискарач у парницама за сметање поседа налази „самовлашће“. Разумљиво је што код тих „самовлашћа“ 80% окривљених бива ослобођено. Помом дубоком уверењу, број кривичних предмета, за које су надлежни срески судови, без штетног рада пискарача, не би изнео ни 30—50. Можда ни толико.

Ако би се правио рачун, колико грађана Посаво-Тамнаве дође непосредно у једној години суду, дошло би се до једне поразне статистике. По моме мишљењу тамо непосредно дође суду најмање 10.000 лица годишње. Далеко би ме одвело, кад бих хтео да израчунам, колика је материјална штета по целу народну привреду од тога одвајања људи од њихових редовних пословања. О моралној штети нећу ни да говорим.

Из моје праксе констатовали смо да надриписарство ипак у већој мери погађа наш сеоски свет, него адвокатски сталеж. Исто тако дошли смо до уверења да надриписарство из користољубља врло често доводи своју жртву у заблуду, да је способно да напише овај или онај саставак за суд, и ако је потпуно свесно да за то нема потребне спреме — услед чега странка трпи редовно, а често пута и огромну штету.

Тачно је да се надриписарство може прогонити једино за дело из § 120 зак. о адвокатима. Али у раду пискарача скоро се увек налази често критериум кривичног дела преваре. Како то пискарач чини из дана у дан, он врши превару у виду заната, предвиђену и кажњиву по § 337 крив. закона.

Признајемо да би било преоштро рад пискарача повести под прописе § 334 каз. зак., а још теже под прописе § 337 к. з., али је исто тако истина, да се законска санкција против пискарача мора поопштришити. Примера ради наводимо да је за увреду из § 247 III к. з. запређена казна затвора до годину дана, док је за пискарача предвиђена казна затвора до два месеца и новчано 1.500 дин. Несразмера ових двеју зак. санкција пада у очи још више, кад се уоче штетне последице једног и другог дела.

Да ли ће надлежни прихватити наше мишљење и поопштрити казнене санкције против надриписарства не зависи

од нас, али ми смо учинили своју дужност, изневши пред јавност једну врло штетну појаву која хара по Посаво-Тамнави.

Наш caeterum senso је да се варању неуког света од стране пискарача мора енергично стати на пут.

Селимир Ј. Јевшић, адв. приправник — Шабац.

НОВЧАНИ ЗАВОДИ И § 319 К. З.

У последње време нарочито, судови — не сви — чине одвише смелу употребу са § 319 крив. зак. Под § 319 к. з. подводе се утаје управних органа и намештеника и најскромније паланачке банке. Та и таква примена § 319 к. з. изгледа нам просто немогућа.

За примену § 319 к. з. — нужно је да је деликвент утају извршио или као држ. службеник, и то само при вршењу јавне службе, или као татор, старатељ, или васпитач. Дотле банкарски чиновници*) нити су држ. службеници у опште, још мање татори, старатељи или васпитачи у погледу поверене им имовине банке у питању. И самим тим, дакле, чим се није стекла ни једна компонента § 319 к. з., отпада и свака могућност његове примене на банк. чиновнике. Чак и уз припомоћ т. 3 § 14 к. з., — који пропис иначе тумачи шта је то држ. службеник, — тешко да се на банк. чиновнике може протегнути § 319 к. з.

По § 14 т. 3 к. з. као држ. службеник сматра се:

а) лице које је у држ. служби по зак. о чиновницима и ост. сл. грађ. реда;

б) лице које је у служби код државне или самоуправне власти, и најзад

в) лице које по зак. овлашћењу врши какву трајну или привремену јавну службу а не долази под закон о чиновницима.

аа) Да банк. чиновници нису држ. службеници по Закону о чиновницима, — очигледно је;

бб) исто је тако очигледно да новчани заводи нису никаква ни државна ни самоуправна власт, и следствено томе ни банк. чиновници нису лица у служби код државне или самоуправне власти;

вв) исто тако банк. чиновници не врше још никакву било трајну било привремену јавну службу. Већ и зато, што је и саме банке не врше. А оне је не врше — зато:

*) Гдегод је реч о банк. чиновницима, истовремено се мисли и на чланове Управног и Надзорног Одбора нов. завода и акц. друштва у опште.

„Јавних службаба ће бити онолико колико предмета и односа узму на себе да регулишу држава или самоуправна тела . . .“ (Лаза Костић, *Административно право Краљевине Југаславије*, стр. 91/33).

Према томе јавна је служба — *само делатност државе или самоуправних тела*. Сигурно бар не и просто пословање новчаних завода. Ни као банке ни као акц. друштва.

Као банке — зато не: „Банке су *трговачке радње* које тргују хартијама од вредности и кредитом“ (Пера Ј. Петровић, *Трговачко право*, стр. 21/30).

Опет као акц. друштва — зато не: „У правном погледу, акционарско је друштво *уговор закључен између акционара*, да заједничким средствима раде и сразмерно својим уделитема деле добит или подносе штету . . .“ (Милорад Зебић, *Закони и расписи о акционарским друштвима*, стр. 1/25). — „Од свију пак *трговачких* друштава опет само акционарска друштва . . .“ (Сп. Радојичић, *Основи трговачког права*, стр. 57).

И онда, и као трговачкој радњи, и као трговачком друштву, дакле као чистом капиталистичком предузећу, свакој трговачкој радњи, сваком акционарском друштву, свакој банци, главни је руководни мотив и једини је циљ — профит за себе, за своје акционаре (чл. 1, 3 и 4 зак. о акц. др.). И тиме, једно је сигурно, не врши никакву јавну службу. Тежња за истеривањем што веће добити, смисао и садржај сваке трг. радње и сваког акц. друштва, па и новчаних завода као таквих, — не бих рекао да служи целини.

Јавна је служба — добробит и интерес целине; банке и акц. друштва у опште — лична добробит и лични интерес. А то је ипак све два. И не само то.

Новчани завод, као и свако друго акц. друштво, и постаје, и постоји, и престаје искључиво по респективним одредбама Закона о акционарским друштвима. И баш зато *новчани је завод једно обично акционарско друштво*, као у осталома и свако друго акц. друштво. Да су опет акц. друштва, наравно и банке, далеко да имају обележје и карактер јавне службе — на примерима из живота најбоље се види.

Једно акц. друштво, које је нарочито зато формирано, отвори рецимо бакалницу. И та бакалница, ма да је сопственост акц. друштва, продаваће сô, шећер и све друге бакалске артикле. Таман као и свака друга бакалница. И као и свака друга бакалница, и та ће бакалница гледати да истера што већу зараду. — Или постоји житарско акц. друштво: С друге стране опет имамо једног житарског трговца. И житарско акц. друштво које купује и продаје жито, и житарски трговац који то исто ради — подједнако ће се трудити да купе што јефтиније и продаду што скупле. И тешко

да ту неко врши јавну службу. Зар је продавање шећера, гаса, жита и др., и то *једино у личном интересу*, — вршење јавне службе?! Или само зато што је акц. друштво? А овамо смо видели да је и њему, као и сваком другом сопственику бакалнице и др., једини покретач — што већа зарада. И то зарада не у корист друштва, целине, него баш у корист самих акционара, и једино њих. — И трећи пример. У Београду постоје две пиваре. Вајфертова, која је акц. друштво, и Бајлонијева, која је власништво самог Бајлонија. И сад, ако прихватимо да је сваки намештеник акц. друштва држ. службеник у кривичноправном смислу, онда је то и сваки намештеник Вајфертове пиваре. И доследно томе појавиће се и овакав случај: кочијаш Вајфертове пиваре, који по вароши колима разноси пиво, натера кола рецимо преко мога плаца. У томе га спречим, — и сместа сам извршио крив. дело противстајања власти (§ 127 к. з.). Дакле: извршио сам крив. дело противстајања власти — према кочијашу Вајфертове пиваре! И то само зато што је Вајфертова пивара акц. друштво. — Ако опет увредим тог истог кочијаша, или било ког намештеника Вајфертове пиваре, нисам извршио кривично дело обичне увреде, већ крив. дело — увреде држ. службеника у вршењу јавне службе . . .

Код Бајлонијеве пиваре већ је други случај. Нити могу према кочијашу Бајлонијеве пиваре извршити крив. дело противстајања власти, нити могу извршити увреду у званичној дужности. И то само зато што Бајлонијева пивара није акц. друштво. Међутим то је један исти кочијаш који разноси бурад по вароши, и то је једна иста пивара, И једна и друга гледа да што више хектолитара пива прода, само да би што више зарадила. *Зарада* — то је и први и основни постулат свеколиког пословања и Вајфертове и Бајлонијеве пиваре. И тешко да ће се наћи још неко да у пословању Вајфертове пиваре види некакву јавну службу?!...

И тако, кад банка, и као новчани завод и као акц. друштво, не врши никакву јавну службу (свеједно било привремену било трајну), не врше је онда ни њени намештеници. И не вршећи никакву јавну службу, не могу ни потпасти под § 319 к. з. Чак ни уз иначе недопуштено екстензивно тумачење и § 319 и § 14 т. 3 к. з. Ипак судови утаје банк. чиновника подводе баш под § 319 к. з.

Судови кажу и разлоге подвођења под § 319 крив. зак. И ти разлози, често нејасни и обично несигурно изнети, углавном — јесу:

1) што над новчаним заводима као акц. друштвима, на основу чл. 75 зак. о акц. др., Министарство трговине и индустрије има право надзора.

Министарство трговине и индустрије, по чл. 75 зак. о акц. др., доиста има право надзора над акц. друштвима. Само

се из тога још ништа не да извести. *Најмање* оправданост примене § 319 к. з. Јер чл. 75 зак. о акц. др. толико само каже да Министарство трговине и индустрије, преко нарочитих изасланика, може у свако доба да испита стање акц. друштава у опште. И само то. Баш зато су судови дужни, кад се већ позивају на чл. 75 зак. о акц. друштвима да нам покажу у чему је и где је та кохезија § 319 к. з. и чл. 75 зак. о акц. друштвима. Још боље: судови су дужни да нам открију како су из факта контроле нов. завода у см. чл. 75 з. о акц. др. — *извели* нужност примене § 319 к. з. Иначе та контрола на крају може бити доказ само своје егзистенције, никако пак доказ обвезаности примене § 319 к. з. на банкарске чиновнике. У осталоме зар се та контрола врши само над акц. друштвима? — Тек ваљда не можемо претпоставити да би судови изгубили из вида, да у правним земљама нема ни једне чудно изражене делатности људског духа и људске радиности која не би била — и то баш у свако доба — под контролом ове или оне државне власти. И да ли ће сад ту контролу вршити Министарство трговине преко нарочитих изасланика, или неко друго министарство, — у резултату је једно. Контрола држ. власти значи постоји; она је ту. Она само то значи, — и ништа више. Понајмање значи да због ње банк. чиновници имају потпасти под удар § 319 к. з. А она то не значи нити може да значи већ и зато, што за примену овог или оног зак. прописа, па и § 319 к. з., нужно је присуство других реквизита. Нужно је присуство макар само једног реквизита законског прописа у питању. Дотле контрола Министарства трговине сигурно није никакав реквизит § 319 крив. зак....

2) И зато што су нов. заводи акцион. друштва, мисле судови, — установе јавног карактера (јавноправне личности).

Јавноправне личности су „...на првом месту оне мале заједнице, уоквирене у државну заједницу (окрузи, срезови, општине), које испуњују једновремено и државне циљеве и функције“ (д-р Л. Марковић, *Грађанско право*, стр. 151/27). Исто тако „...основно обележје јавноправне личности је у томе, што је основана у јавном интересу а не у приватном;... јавноправне личности могу да прописују општа правила која важе за неодређени круг особа (у општини, на пример, за сва она лица која се на њеној територији налазе), док приватно-правне личности могу наређивати само својим члановима унапред познатим... По Јелинеку, ипак, најважније обележје јавно-правних личности у томе је, што оне као и редовне управе, врше и доносе акта власти“ (Лаза Костић, *Административно право Краљевине Југославије*, стр. 80/33).

Да новчани заводи, и као банке и као акц. друштва, немају ни једно од горе побројаних обележја нужних свакако за егзистенцију једне јавноправне личности, — по себи се разуме. — Нити је ова или она банка основана у јавном

интересу (једино до воље њених првих акционара-оснивача стајало је да ли ће она постати или не; и у њеном оснивању гледајући *само свој интерес*, они су је и основали); нити она може да прописује општа правила која би важила за неодређени круг лица; најмање да врши и доноси акта власти. И друге су још одлике јавноправне личности: бесплатност (у начелу бар), принудљивост и др. Све је то ипак далеко од новчаних завода. Јер у какве односе ступају новчани заводи са својом клиентелом? Сигурно само у приватноправне (они поверилац-клијентела дужник; чист дакле облигациони и према томе приватноправни однос).

3) По нахођењу судова и зато, што без одобрења држ. власти новчани заводи не би могли функционисати.

Новчани заводи без одобрења државних власти доиста не би могли ни постати ни опстати. Зато опет без одобрења те исте власти не би могла ни постати ни опстати ни једна обична пиљарница и ни једно обично торбарчење (по Закону о радњама, између осталих, и за пиљарнице и за торбарчење нужна је дозвола првостепене одн. другостепене управне власти). Из овога се јамачно не сме извести да су пиљарнице јавноправне личности, и да пиљари и торбари врше јавну службу. (Продавнице монополисаних артикала подлеже и највећој и најчешћој контроли држ. власти; зато оне ипак нису установе јавног карактера, још мање да врше јавну службу).

4) Најзад, како судови кажу, и зато што то захтева — општи интерес.

Да ли захтева општи интерес да се на овог или оног деликвента примени овај или онај законски пропис, — има да каже *само* законодавац. И законодавац је рекао да ће се § 319 к. з., као и сви други §§-и, применити тек и само тада, када се и ако се за ово стекну све законске претпоставке. И чим се на један одређени случај примени рецимо баш § 319 к. з., — сместа смо у присуству општег интереса. Јер свака примена сваког законског прописа чини се у општем интересу. Сваки зак. пропис, па и § 319 к. з., вуче, у себи већ садржи општи интерес. Закон је генерални пропис који као такав значи на све стране, према свима, у *интересу свију*, — подједнако. Зато за његову примену не може бити места тражењу неког *издвојеног* општег интереса. Не може се од случаја до случаја врачати шта је то општи интерес, па тек онда крив. дело у питању подводити под овај или онај законски пропис. Још мање се подвођење крив. дела у питању под овај или онај пропис да правдати некаквим засебним општим интересима. — Примена овог или оног зак. прописа једино се правда *садржином и заповешћу самог прописа у питању*.

Зато је и наше мишљење, да се утаје извршене од бан-

карских чиновника не могу подводити под § 319 крив. зак. већ само под § 318 крив. закона.

У сваком случају, да би се извело и обезбедило иначе тако нужно јединство јудикатуре, код § 319 к. з. преко је потребна интервенција законодавца.

МЕЂУНАРОДНО-ПРАВНА ХРОНИКА

Будимпештански конгрес Удружења за међународно право.

Велика светска организација међународних правника, Удружење за међународно право, одржава сваке друге године свој редован конгрес. На његовим конгресима окупљају се међународни правници из свих крајева света. На њима се расправљају актуелни проблеми из области међународног јавног и приватног права и ствара једна узајамност гледишта која претставља драгоцен материјал за обраду ове научне дисциплине. Удружење је основано 1873, на Конференцији одржаној у Брислу, иницијативом америчких међународних правника. До 1895 звало се Удружење за реформу и кодификацију међународног права, од 1895 носи свој садашњи назив. Удружење се састоји из централе у Лондону и њених националних секција. Националних секција постоји осамнаест. Удружење има око 2850 чланова. Одржало је данас читав низ конгреса. Последњи конгрес је одржан ових дана у Будимпешти, од 6 до 11 септембра. Био је тридесет осми по реду. Претстављао је један импозантан скуп међународних правника из Енглеске, Америке, Холандије, Аустрије, Белгије, Италије, Норвешке, Турске, Шведске, Француске, Данске, Шпаније, Југославије, итд.

На дневном реду Будимпештанског конгреса налазило се неколико важних међународно правних проблема. Међу тим проблемима на прво место долази без сумње стварање новог међународног судства за приватноправне спорове између појединаца и страних држава или између појединаца разног држављанства, разног домицила и разног места становања. Радило се једном речи о проширењу идеје непосредног међународног судства на међународне приватноправне односе, идеје која је у том облику била до сада прихваћена само привремено и делимично оснивањем мешовитих арбитражних судова између бивших победничких и побеђених земаља. Предлог о проширењу потекао је од стране Мађарске националне секције, на Стокхолмском конгресу, 1924. На Будимпештанском конгресу изнет је у конкретной форми од стране Француске националне секције. Известилац је био француски међународни правник професор Лапрадел. Његов извештај садржавао је један дефинитиван претпројект конвенције о образовању међународних приватноправних судова. Али замисао на којој је почивао француски претпројект разликовала се увелико од замисли на којој је почивао првобитан мађарски предлог. Мађарски предлог је ишао за тим да се оснује универзалан суд по примеру Сталног суда међународне правде у Хагу. Предлагано је наине да се створи суд сличан или истоветан по устројству Хашком суду. Тај суд би се разликовао од Хашког једино по својој надлежности. Био би надлежан за спорове међународног приватноправног, уместо међународног јавноправног карактера. С друге стране, француски претпројект почивао је на сасвим различитој идеји. Уместо да се иде стопама Сталног суда међународне правде, по француском претпројекту ишло би се стопана мешовитих арми-

тражних судова. Уместо једног универзалног суда који ће важити за све земље, образовали би се многобројни локални судови између појединих земаља. Уместо једне универзалне конвенције, закључио би се велики број билатералних конвенција.

О одредбама предложених конвенција налазимо у француском претпројекту ове појединости. Између држава уговорница образоваће се специјални међународни приватноправни судови. Ти судови зваће се мешовити судови. Мешовити судови биће стални судови. Састојаће се од три члана, то јест два национална члана и једног неутралног председника. Претседника бирају владе уговорнице узајамним споразумом. Владе уговорнице постављају при суду своје заступнике и имају право да се служе адвокатима. Адвокате бирају уз сагласност суда. Суд даје сагласност сходно свом пословнику. Пословник прописује колегијум судија и државних заступника. Поступак мора бити што једноставнији и јефтинији. Суд има своју писарницу. Парничне стране упућују суду своје тужбе преко писарнице. Кад су у питању спорови који се воде против једне државе уговорнице, тужена држава може одрећи суду надлежност простом и универзалном изјавом свог заступника. При доношењу својих одлука суд се руководи прописима националних законодавстава држава уговорница, уколико између ових прописа не би било сукоба. У противном, суд примењује оне прописе који су сагласни са правима међународног приватног права, уколико би та правила важила и за једну и за другу државу уговорницу. Ако оваквих заједничких правила нема, суд се руководи општим начелима по којима се решавају сукоби закона у међународном приватном праву. Али суд неће моћи доносити ни у којем случају одлуке материјалне природе у супротности са принципима на којима почива јавни поредак у једној и другој држави уговорници. Одлуке суда не подлежу праву жалбе, изузимајући један једини случај. Ако парничне стране одричу суду надлежност, суд решава о овом изузећу пре но што се упусти у решавање материјалне стране спора. У том случају, одлука коју суд доноси по питању надлежности подлеже праву жалбе пред истим судом, али повећаним са два нова члана која бирају државе уговорнице. Одлуке суда су извршне у обема земљама.

У току дискусије о француском претпројекту Мађарска национална секција покушала је да одбрани своје раније гледиште и у том смислу је поднела једну формалну резолуцију. Конгрес је, међутим, усвојио француско гледиште, дајући Мађарској националној секцији сатисфакцију утолико што је у усвојеном тексту претпројекта конвенције изоставио неке одредбе које су се налазиле у предложеном тексту, одредбе које су биле запојене у сувише изразитој мери идеја неокрњене државне суверености и као такве ометале правично функционисање пројектованог међународног судства. Међу изостављеним одредбама треба поменути нарочито ону којом се држави давало право да простом и унилатералном изјавом одбије надлежност суда, не износећи никакве правдајуће разлоге. С овом важном изменом на коју је пристала без икаквог колебања и сама француска делегација, француско гледиште је доиста правилније и базира се на историском аргументу. Ако размотримо развој међународног судства, видећемо да се отпочело са билатералним установама и да се тек после једног вековног искуства полако и постепено прелазило на шире, универзалне установе. Тек почетком двадесетог века добили смо први општи суд у свом ембрионарном облику у Сталном арбитражном суду у Хагу, а тек оснивањем Друштва народа двадесет година доцније добили смо Стални суд међународне правде као први универзални суд у правом и пуном смислу. Данас када се међународно судство преноси са јавно-правног на приватноправни терен као стална установа међународног права, природно је да тој новој и једва опробаној установи треба дозволити да прође кроз извесне нормалне фазе пре но што би се по-

дела на највишу тачку до које може доспети у свом развоју. Опрезност и поступност два су корисна и готово битна елемента у међународним иновацијама ове врсте и с пуним правом се може рећи да се Будимпештански конгрес правилно определио кад је гласао великом већином за француску идеју о оснивању локалних међународних приватноправних судова у њиховој пробној и почетној фази.

Друго питање капиталног значаја које се налазило на дневном реду Будимпештанског конгреса јесте питање Бријан-Келоговог пакта и дејства које је овај пакт имао на међународно право. То крупно и обимно питање из области међународног јавног права, питање око којег је згруписана целокупна послератна званична активност у вези са организовањем мира, покренуто је на Оксфордском конгресу, 1932. Проучавао га је Комитет за концилијацију међу народима. Известилац на Будимпештанском конгресу био је генерални секретар Удружења Виндам Бјуз. Дискусија је вођена на основу његовог реферата који је садржавао у прилогу један низ резолуција и дезидерата предложених од Комитета или појединих његових чланова. У току дискусије развијене су две различите тенденције. Једну је развила делегација Југословенске националне секције, стојећи на становишту да је питање дејства Бријан-Келоговог пакта на међународно право правно питање које се мора расматрати и решавати с правног гледишта. У свом врло запаженом говору у генералној дебати, југословенски делегат је изнео као гледиште Југословенске националне секције тезу која се даје резимирати укратко овако. До скоро, говорећи уопште, међународно право није садржавало никаквих одредаба о праву прибегавања рату. Државе су с правног гледишта могле прибегавати рату кадгод су и против кога год су хтеле. Али ова слобода опредељивања више не постоји. Право прибегавања рату данас је ограничено и државе су дужне да се саобразе дефинитивним правилима међународног права пре но што би с чисто правног гледишта могле заратити. Правила о овом ограничењу налазе се у пакту Друштва народа, Бријан-Келоговом пакту и његовим резервама, Лужно-америчком пакту, многобројним регионалним и билатералним уговорима о гаранцији, ненападању, итд. Њихова појава довела је до изванредно важне разлике коју је међународно право почело да прави између пуноправног и бесправног прибегавања рату и до читавог низа далекосежних правила које је почело да формулише и санкционише у циљу међународноправног обезбеђења против бесправног прибегавања рату. У тој разлици и тим правилима лежи дејство Бријан-Келоговог пакта на међународно право.

Друга тенденција потицала је из самих докумената које су Конгресу упутити Комитет за концилијацију међу народима и његов извештај Видман Бјуз. Ти документи били су сročени у духу крајњих пацифистичких идеја заснованих на познатим пацифистичким пројектима о интегралном укидању рата и организовању колективних санкција, иако су ти пројекти наишли на несавладљив отпор одговорних влада и стога остали без међународноправног дејства. Компромис између ове две струје постигнут је донекле на тај начин што се више није говорило о дејству Бријан-Келоговог пакта на међународно право него о „будимпештанском тумачењу Бријан-Келоговог пакта“. Тачне и прецизне правне последице овог међународног акта нису више биле у питању, већ се радило о произвољном тумачењу његових растегљивих одредаба од стране једног Конгреса чија је већина била расположена пацифистички а не правнички. С том важном и битном изменом, предложене резолуције и дезидерата остале су у усвојеном тексту углавном исто онако нереално као што су биле у свом првобитном облику. Њихова нереалност види се у пуној светлости кад се расмотре неке њихове важније одредбе. Према будимпештанском тумачењу,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

претпоставља се да су Бријан-Келоговим пактом државе потписнице укинуле рат. Ми, међутим, знамо да су те државе свој потпис проглатиле великим бројем прецизних резерва којима су себи задржале право да прибегавају рату у одбрану одређених националних интереса. Према будимпештанском тумачењу, претпоставља се да говреда Бријан-Келоговог пакта повлачи читав низ колективних санкција, од оружане, материјалне и финансиске помоћи до губитка права зарађене стране и права неутралности. Ми, међутим, знамо да пакт не прате никакве санкције, док су, с друге стране, готово све оне мере које су биле предложане у том правцу после његовог потписа остале мртво слово на папиру за све практичне циљеве.

Посматрано са свог хипотетичног гледишта, будимпештанско тумачење Бријан-Келоговог пакта имало је за циљ да одреди став теоретичара у питању организовања мира које већ више од једне деценије мучи читаву нашу државничку генерацију. Одређени став потпуно је футуристички и револуционаран. Њиме се укида једним потезом пера и једним замахом људске воље читав један столетни међународноправни систем и на његово место ствара нов чију ћемо способност и виталност тек имати да опробамо како на дипломатском тако исто доцније на практичном или обичајном терену. Нов систем се састоји углавном из новог права неутралности. Право неутралности до сада је почивало на начелу непристрасности. Од сада ће почивати на начелу помоћи нападнутој зарађеној страни. Према будимпештанском тумачењу, та помоћ је факултативна. Белгиски делегат је предлагао да помоћ буде обавезна, али је његов предлог одбијен великом већином. Помоћ нападнутој зарађеној страни огледа се у томе што свака држава потписница Бријан-Келоговог пакта има право да предузме извесне мере које до сада не би смела предузимати, а да тиме не изврши повреду међународног права. Према будимпештанском тумачењу, државе које су остале ван рата имају право да не дозволе нападачкој зарађеној страни да врши према њима преглед, претрес, блокаду, итд. По досадашњем међународном праву, те државе су биле неутралне и морале су се подвргавати функцији ових традиционалних међународноправних институција, или су, у најгорем случају, морале поступати према обема зарађеним странама подједнако, не правећи некакву дискриминацију између нападачке и нападнуте стране. На сличан начин, државе које су остале ван рата имају право да се сматрају ослобођеним према нападачкој страни свих оних многобројних дужности које проистичу из неутралности; да снабдевају нападнуту зарађену страну новцем и материјалом, чак и ратним материјалом; да је помажу оружаном силом.

По осталим питањима о којима је расправљано на Будимпештанском конгресу нису доношена никаква значајнија решења. Међу њима су се налазила питања држављанства удате жене, међународног стецног поступка картела, златног важења. О питању држављанства удате жене дискутовано је на основу реферата који је Конгресу поднела Мађарска национална секција. Износили ово питање пред Удружење за међународно право, Мађарска национална секција је изложила његов досадашњи развој и поднела своје предлоге за једно компромисно решење. Питање је до сада расправљано од Друштва народа, Конференције за кодификацију међународног права, Панамеричке конференције, Института за међународно право. Кретало се између начела равноправности оба пола и јединства породице. На истом том терену кретало се и на Будимпештанском конгресу, на којем је Мађарска национална секција предложила да жена може задржати своје држављанство; да муж и жена могу мењати своје држављанство по узајамном споразуму; да промена држављанства мужа не повлачи *ipso facto* промену држављанства жене; али да се правно јединство породице

мора очувати чак и онда кад муж и жена нису истог држављанства. О питању међународног стечишног поступка дискутовано је на основу два засебна реферата, од којих је један поднела Холандска, други Швајцарска национална секција. Питање је изнесено пред Удружење за међународно право на Стокхолмском конгресу, 1924. Изнела га је Холандска национална секција, тежећи у крајњој линији да се дође до израде текста једне конвенције о међународном стечишном поступку и тражећи да се у међувремену спреми једна специјална и детаљна конвенција, којом ће се управитељу стечишне масе обезбедити *persona atandi in iudicio* у свима државама уговорницама, то јест дати му право и могућност да као такав обавља правне послове пред судовима и властима тих страних земаља. Реферат Холандске националне секције бранио је холандску тезу о потреби претходне израде ове детаљне конвенције, док је реферат Швајцарске националне секције заузео један супротан став и доказивао да није целисходно спремати ту конвенцију, јер изгледа да државе никад не би могле пристати да ступе ма у какве уговоре по једном подређеном питању које само по себи повлачи безброј тешкоћа, пре но што би нашле решење главном питању, итд.

Др. Стојан Гавриловић

секретар Министарства иностраних послова

СУДСКА ПРАКСА

Неплаћање чланских улога Адвокатској комори и Пензионем фонду претставља дисциплинску кривицу из § 50 Зак. о адвокатима

(Из јуриспруденције Дисциплинског већа Адвокатске коморе Љубљана).

I.

Због неуредног полагања чланских улога Одбор Адвокатске коморе Љубљана оптужио је своје Дисциплинском већу пет адвоката, чланова те коморе.

Дисциплинско веће у своје првоне сенату под Д. I 33/32 осудило је свих пет адвоката.

Пресуда у свима случајевима гласи:

„Др. К. прекршио је част и углед адвокатског staleжа и свога звања на тај начин што и поред поновног позива Одбора Адвокатске коморе истој није платио члански улог за годину . . . у износу од . . . и осуђује се на дисциплинску казну писменог укора и на повраћај трошкова дисциплинског поступка.

Разлози

Оптужени и поред двоструке опомене Одбора Адвокатске коморе није платио члански улог за годину . . . који је адвокатска скупштина у смислу § 43 ч.) Закона о адвокатима решила, нити се по тој ствари уопште оправдао. Ни на позив претседника дисциплинског већа није оптужени реагирао

Правилно решени и наложени члански улог за своју сталешку организацију морао је оптужени свакако платити, или се бар изјаснити о узроцима који су га спречили да изврши одмах тражену исплату и да евентуално моли да му се дозволи плаћање у ратама или одлагање плаћања. Неплаћање без оправданог разлога, а још више потпуно

игнорисање дотичних одборских позива и опомена издатих у смислу Закона о адвокатима, противи се части и угледу адвокатског staleжа и стоји у супротности са професионалним дужностима адвоката. — § 50. зак. о адвокатима.

Постојање кривице је дакле засновано.”

Поред ових, достављен је још један случај, где је адвокат за исту кривицу, а поред поврата, осуђен на 20.000.— дин. новчане казне

II.

Због неуредног полагања улога и посмртнине Пензионом Фонду Одбор Адвокатске коморе Љубљана, оптужио је своје Дисциплинском већу осам адвоката, чланова те коморе.

Дисциплинско веће у својем грећем сенату под Д. III 11/32 осуђило је све оптужене адвокате и то према тежини кривице, на писмени укор или новчану казну.

Пресуда у изводу гласи:

„Оптужени Др. и Др. криви су за преступ прекршаја дужности свога звања и части као и угледа адвокатског staleжа према § 88 Закона о адвокатима зато што према извештају Управе пензионог фонда Адвокатске коморе Љубљана од и поред предате тужбе нису плаћали доспеле осигуравајуће прилоге и већ доспеле посмртне улоге, те се осуђују и то:

Р а з л о з и:

Оптужени се позивају у својим одбранама на своје неповољне имовинске прилике које су последица садашње опште привредне кризе. Затим упозоравају да су у току дисциплинског поступка бар делимично измирили заостале улоге било исплатом у готову, било преступањем у нижу осигуравајућу класу. Они обећавају такође да ће што пре изравнати све своје обавезе према Пензионом фонду.

Др. Л. и Др. Р. измирили су дужне улоге својим приступањем у нижу класу.

Др. Г. одговара на тужбу из начелних разлога, да се у овом случају не ради о дисциплинском преступу него о приватно правној обавези.

Што се тиче ове последње примедбе може се казати да је обавеза осигурања за адвокате установљена законом о адвокатима, дакле, законом који регулише сталешко правне прилике адвоката. Адвокат који занемарује обавезе које му налаже овај закон врши тиме повреду дужности свога звања. — § 50. зак. о адвокатима.

Дисциплинско веће познаје тешке животне и имовинске прилике које у великој мери осећа и адвокатски staleж. И баш због тога је у толико већа дужност сваког појединог адвоката да што савесније испуњава своје дужности према пензионом осигурању које има адвокатима осигурати бар скромну егзистенцију за случај изнемоглости или старости, а за случај смрти њиховим удовицама и сирочади бар најпотребнија сретства за живот.

Пензионо осигурање изграђено је на принципу самопомоћи и узамјамности и због тога је испуњавање обавезе према Пензионом фонду такође у највећем интересу сталешке солидарности. Сваки члан адвокатског staleжа је дужан да напреже све силе да у реду испуни своје обавезе, јер би иначе сврха и постојање осигурања дошло у опасност.

Дисциплинско веће има дакле право да позове на одговорност све чланове коморе који занемарују те дужности, јер тиме врше повреду дужности свога звања. Ако ово занемаривање иде тако далеко да је Пензион фонд принуђен да против рђавих платиша тражи интервенцију судова и власти и да се пред њима решавају ствари које

по својој значају спадају у интерно аутономно подручје адвокатског staleжа, онда од тога трпи и углед адвокатског реда.

У овом случају постоји дакле и преступ кршења части и угледа адвокатског staleжа.

Постојање кривице је дакле засновано.”

Милан Ж. Живадиновић
адвокат

О сукобу тапије и интабулације односно права својине и права залогe

Тужилац Стојадиновић, у тужби и на рочиштима претставио је: да је Спасоје Крстић, за обезбеду тужиоачевог потраживања, потеклог из уговора о зајму, ставио интабулацију на своје непокретно имање, описано у поднетој тапији из 1910 год; да је он, услед пропасти једнога дела интабулационих књига дотичног суда за време светског рата, а у смислу одељка I Уредбе о установљавању интабулисаних права, у своје време, поново пријавио исто своје интабулисано потраживање за упис у интабулационе књиге и да је оно понова уписано; да му тужени није хтео на леп начин да плати то потраживање, те да је због тога решења у кратком поступку осуђен на плаћање стране тражбине са интересом, таксом и трошковима. Међутим, тужени је у међувремену умро, а његови су наследници, на основу старе тапије из 1893 год. извадили нову „општинску тапију” од имања на коме постоји тужиоачева хипотека и у исто време продали то имање купцу Ранковићу, које је убаштићење односно пренос суд потврдио у 1922 год. Исте године Ранковић је продао спорно имање Бабићу и суд је тај пренос потврдио. Бабић је пак исто имање пренео, путем трампе, у својину Општини београдској, који је пренос такође судом потврђен у 1924 год.; и напоследку, Општина је спорно имање, на основу судом потврђеног преноса из 1929 год. уступила туженима Животи и Трифуну.

Па како тужени нису хтели, да му исплате спорно потраживање, нити су допустили, да се интабулисано имање за његов рачун изложи јавној продаји, — тужилац је тражио пресуду: да се, за наплату његовога спорног потраживања, које му је, по извршном осудном решењу, досуђено према именованом Спасоју Крстићу — изложи јавној продаји речено непокретно имање тужених Животе и Трифуна, које је у тужби детаљно описано и изложено по мери и границама. — Тужбени захтев заснован је био углавном на следећим разлозима: „По сли заложеног права, поверилац се намираје из ствари, која му служи као залога, без обзира на то да ли је дужник ствар отуђио или не — § 304 гр. зак. Хипотекарни поверилац има право следовања заложеном добру. Оно је статуирано у одредбама §§ 327 и 328 гр. зак. Једном уписани терет остаје у снази и прелази са заложним добром све док се из књига не испише. Отуда, онај који је прибавио једно непокретно добро под теретом, мора допустити хипотекарном повериоцу, у чију корист постоји терет, да се наплати из тога добра, чак и онда, ако суд, погрешком, пренесе тапију без терета. Потврда тапије без терета не гаси хипотеку. Ризик од евентуалне погрешке сноси прибавилац а не интабулациони поверилац.”

После једнога низа одржаних рочишта а пошто му је једна пресуда била поништена од Апелационог суда, Срески суд за град Београд, под бр. 127412 од 29 септембра 1933 год., донео је пресуду: да се спорно непокретно имање изложи јавној продаји за наплату тужиоачева потраживања, а тужилац се одбија од тражења застарелог интереса, који му је досуђен само за последње три године. Своју одлуку о одбијању тужиоца од већег тражења у погледу интереса, суд је засновао на пропису § 928 д. грађ. зак. Ценећи пак, у томе погледу, позивање тужиоца на одредбе §§ 930 и 945 грађ. зак., суд је нашао, да томе пози-

вању овде нема места зато, што се ствар не тиче застарелости права на тражење интереса уопште, већ је у питању наплата појединих приспелих obroка интереса, који се годишње обрачунавају и наплаћују, а чија наплата у овоме случају није благовремено тражена, нити је доказано да је време обрачуна и наплате интереса овде друкчије уговорено — § 928 д. грађ. зак. — Суд је даље ценио и приговоре заштитника Бабића, да он не може бити одговоран за исплату старог дуга и то због тога, што је спорна интабулација била уписана на име дужника Крстића, а не на име Ранковића, од кога је он купио спорно имање, — па је нашао, да је овај приговор без вредности. Јер овде није у питању лична одговорност заштитника Бабића, као купца имања из кога се има наплатити спорни дуг, већ се ствар тиче остварења права уписаног на пом. имању које као такво служи као гаранција повериоцу за наплату обезбеђене тражбине — §§ 327 и 328 гр. зак.

Противу наведене пресуде изјавиле су жалбу Апелаци. суду обе парничне стране. Тужилац је тражио њено преиначење зато што му није досуђен интерес за све време означено у тужби. Побиајући тај део пресуде, поред осталих, истакао је следеће разлоге. Ако би се узело као исправно гледиште, који пресуда заузима, интабулисани повериоци били би увек у опасности, да интабулисано потраживање, било у целисти, било делимице, без своје кривице, изгубе. Док они воде спор противу личног дужника за утврђивање потраживања и добију извршну осуду, треба доста времена, а тек тада могу да подигну тужбу противу власника хипотекованог добра. Отуда се може десити случај, да бар један део интереса застари. — Што се пак тиче главне ствари, тужилац је у потврду гледишта заступљеног у оснаженој пресуди, навео и следеће разлоге: Хипотека се ставља на добро. Она је на њему *стварни* — *реални терет* и као такав нема никакве везе са околношћу, ко је власник хипотекованог добра. Друго: не постоји ни у грађ. законнику ни у другом закону одредба, која би даљег прибавиоца хипотекованог добра ослобођавала одговорности од хипотека, које постоје, али, при преносима тапија, нису преписане од ранијег сопственика добра, отуђивача на њихово име, било услед погрешног вођења интабулационих књига, било услед зле намере или нехата интабулационог протоколисте. — Отуда, пропуштање суда да хипотеку која постоји на једном добру, препише, поводом преноса тапије на даље прибавиоце добра, на име њихово, не може уништити право следовања једне хипотеке.

Тужена пак страна навела је у својој жалби углавном следеће разлоге: Хипотека се мора да унише у сваком случају преноса имања на новог прибавиоца и на његово име, да би и даље важила. Суд је према законодавном решењу од 24 октобра 1860 год. В.бр. 177. у вези § 211 грађ. зак., дужан, да постојећу хипотеку упише на име новог сопственика, те да одржи исту у важности. Истина је, да хипотека лежи на добру као његов реални терет, а не на сопственику, али и ако би се узело, да је горе поменутим законодавним решењем уведен рђав систем хипотекарних књига, ипак би се овај систем имао спроводити догод о томе постоји законски пропис — законодавно решење. Ово у толико пре, што се једино на овај начин може добити заштита од могућих изненађења, која би у оваквим случајевима — чинила право својине лица убраним и без садржине. — Чим је суд пропустио, да, при преносу непокретног добра, протоколарно извести купца о теретима, који стоје на купљеном имању и кад је тапију пренео на купца без икаквих терета, онда купац не може бити одговоран за исплату ранијих терета, ако су постојали. Али не само да није одговоран купац, него се и добро сматра ослобођено свих оних терета, који нису у тапију уведени. Али је Апелациони суд пресудом својом од 13 децембра 1933 год. бр. 11866, преиначио пом. пресуду среског суда само у погледу досуде интереса, а сагласио се је са разлозима у њој изнетим у погледу главне ствари. Апелациони суд налази, да овде, што се тиче тражења

интереса, нема места примени § 928 д. грађ. зак., јер се то тражење заснива на извршном судском решењу, те се рок застарелости има да ачуна према § 930 а. грађ. зак. и износи 24 године, а не три.

Овде приказани случај из наше судске праксе тиче се једнога од основних проблема из области грађанскога права. По среди је истовремено и једно од најделикатнијих и најинтересантнијих правних питања, које никада није престало да буде актуелно. Познато је пак, да у погледу начина решавања тога питања постоје у главном два јасно обележена и утврђена правца, од којих је један више на страни права залоге, докле је други на против ближе праву својине и детерминисан је побом заштите тога права као таквог. Ту се, управо стичу разни обори и интереси, од којих сваки за себе тражи првенство, докле су и једни и други уопште узевши, подједнако значајни и заслужују да им се поклони пуна пажња.

Увек је реч о чувеној сигурности, и то: сигурност кредита, на једној и сигурност правног саобраћаја одн. промета са непосредним добрима на другој страни. Међутим, решење спорнога случаја диктовано је, без сумње више правним разлозима неголи каквим другим обзирима. За њега се, наима, не би увек могло рећи, да је целисходно и да је у складу са обзирима правичности. Али то решење потпуно одговара познатом правилу, по коме се сукоб између двају стварних права има увек решавати у духу оних особина и принципа којима се та права одликују од осталих и које чине њихово појамно обележје, а то су: *принцип првенства* (*приоритета* и *принцип везаности за ствар или следовања*). — Но овде поред осталог, треба такође имати у виду и један од вања. — Но поред осталог, треба такође имати у виду и један од основних принципа нашега грађанског права, изражен у § 29 гр. зак., по коме, као што је познато, нико не може, — ни посредно, ни непосредно, т. ј. ни путем задужења, ни путем отуђења, — пренети на другога више права, како по обиму, тако и по квалитету, него што сам има. Те ако би се накнадно показало, да је право преносиочево (траденсово) било ограничено или ништавно, онда би се све то испојило акцинијенсу), а сходно познатој правној формули: *Resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis*. То је, наима, дејство принципа, т. зв. *материјалне истине*, који је примењен и у нашем грађанском праву, на супрот принципу т. зв. формалних добара.

Адам П. Лазаревић

судија ср. суда за гр. Београд

О притвору.

Кварт VII У. г. Б. под бр. 11228 од 27-VII-1934 год. доставио је Одељењу Кривичне Полиције пријаву противу окривљеног С. Ђ. за дело крађе из § 314 к. з. и заједно са пријавом спровео окривљеног.

Пријава је примљена у Управи града Београда под бр. 38739 од 28-VII-1934 год.

Управа града Београда под горњим бројем од 9-VIII-1934 године доставила је предњу пријаву Среском суду за град Београд и спровела извршиоца крађе осумњиченог С. Ђ.

Срески суд за град Београд под К.П.С. 2279 од 9 августа 1934 год. донео је пресуду и осудио је окривљенога на 12 дана затвора у коју му је казну урачунао издржани притвор од 27 јуна т. г. па како је издржао казну то га је одмах пустио на слободу.

Није могао срески суд окривљеном С. Ђ. да урачуна издржани притвор од 27-VII-1934 год. од дана када је окривљени притворен па до 9-VIII-1934 год. када је пресуда донешена, јер се по § 77 к. з. у издржану казну има урачунати само притвор или истражни затвор који је осуђеник издржао пре но што је пресуда изречена али се у том

случају претпоставља да постоји решење о притвору или истражном затвору § 113—115 к. п. или решење о притвору ср. суда у смислу § 380 т. 1 или т. 3, јер дела за која је надлежан срески суд притвор се може наредити само онда кад постоје услови из § 380. т. 3. а такав притвор полицијска власт не може наредити. Па ипак, има доста случајева да док пол. власт у овом случају, у Београду, док квартови спроведу окривљеног У. Г. Б., а У. Г. среском суду, прође по више дана а окривљени се за то време налази у притвору без икаквог решења те се на тај начин дешава да судови окривљенима не могу да урачунавају у казну и притвор који су окривљени издржали пре изречене пресуде, јер зато не постоји решење о притвору, од стране полицијске власти. Случај горе наведени.

У свима случајевима у којима полицијска власт наређује притвор по § 116 к. п. дужна је да донесе писмену наредбу у § 115 к. п. и окривљеног одмах по саслушању да пусти на слободу или за 48 сати спроведе надлежном истражном судији или Среском суду заједно са решењем о притвору, а не да окривљеног спроводи среском суду без икаквог решења о притвору, као што је поступила у напред наведеном случају, ма да је у пријави назначено да се окривљени спроводи.

Драгомир Герасимовић

судија ср. суда за град Београд

Неколико речи о надлежности суда по споровима о побијању правних дела изван стечаја

Тужилац Б. И. и Т. Банка преко свога заступника у тужби својој од 13. фебруара 1933. године упућеној среском суду у К. против њеног дужника Илије Г. трг. представила је: да јој је тужени Илија 1931. год. дуговао по једној меници суму од 3.198 дин., да је противу дужника И., који није хтео платити овај дуг, на основу те менице издејствовала код Судбеног Стола у Загребу платни налог, којим је тужени 10. јуна 1931. год. осуђен на плаћање главног дуга и осталих споредних потраживања, и да је на основу тог налога, који је постао правно снажан, доцније у циљу обезбеђења захтевала забрану код среског суда у К., која је одобрена 9. децембра 1931. г., али да до извршења одн. удејствовања забране није дошло, јер је дужник изјавио, да он нема никакве покретне имовине, а да су ствари, које се налазе у његовој кући, миразна добра његове жене. Н. и као таква њена својина. Да заиста до екзекуције није дошло, поднео је као доказ записник полицијске власти од 15.-II-1932. г., која је у истом констатовала немаштину дужникову. Тужилачка банка даље је навела, да је дужник И. своју трговачку радњу продао још 31. марта 1931. г. за 54.089 дин. Алекси М. и да је тим новцем отворио нову радњу у вароши под фирмом своје жене Н. За доказ да је дужник продао своју радњу, поднео је изјаву дужникову дату 7. марта 1932. г. на протоколу код стечајног судије, којом овај факат продаје признаје, а за доказ да је његова жена отворила мануфактурну и бакалску радњу под њеним именом, поднео је оглас о протоколацији од 5.-II-1932. г. Сем тога навео је, да је дужник И. и све своје кућевне ствари уступио у својину својој жени Н. према писмену потврђеном код среског суда од 16. априла 1931. г., из кога се види, поред осталог, и то: да је наплаћена и прописна такса.

Како је дужник И. на овај начин преносом своје покретне имовине на своју жену Н., продајом своје трговачке радње и једновремено отварањем нове радње на женино име у времену кад је она — тужилачка банка била његов поверилац, ишао очигледно на то, да оштети своје оног времена повериоце, — то га је тужила суду и тражила, да суд пресуди: да наведена дела (продаја радње и пренос покретних ствари) дужникова немају према њој правне важности и да она има права да се у своме потраживању од 4.460 динара наплати из оних кућевних ствари дужникових, које је писменом на жену пренео, као и из

еслапа, који се налази у новоствореној радњи на име његове жене пошто су испуњене и утврђене све законске претпоставке за могућност побијања: оштећење повериоца, намера оштећења, несазесност дужника и противника побијања који је знао и морао знати за околности на којима је заснован захтев за побијање, однос родства између ових. непостојање неотварање стечајног поступка над дужником — §§ 1, 2, 3, 4, 8, 11, 12 и 13. Зак. о побијању правних дела изван стечаја.

Овом истом тужбом тужила је и дужникову жену Н., јер је по- годована наведеним правним делима дужниковим, а сем тога блиски је својак дужников - жена — §§ 4. и 11. Зак. о поб. прав. дела изван стечаја.

Обоје тужених као противници побијања бране се, да тужени И. није продао своју трг. радњу да би оштетио своје повериоце, већ на- против да би купац радње повериоце туженог И. из оног времена из- мирио, пошто он — тужени И. није био у могућности да их измири. Због тога није ни цену за радњу примио, те према томе није могао жени — туженој Н. отворити радњу од цене за продату радњу. Што се тиче преноса покретних ствари туженог И. на тужену Н., навели су, да ствар стоји друкчије. Те ствари, које је иначе тужени И. био уступио 1906. г. повериоцу Панти за измирење свог дуга, купила је туж- жена Н. од Панте исте 1906. г. на тај начин, што је измирила дуг свог мужа — туженог И. повериоцу Панти који је ове ствари по том њој уступио. У писмену од 16. априла 1931. г. тужени И. признао је само факат, да су ове ствари својина тужене Н. и да их је она донела у ње- гову кућу као његова жена, а да он тим писменом није вршио никакав пренос покретних ствари на своју жену.

После одржаног рочишта средски суд у К. решењем својим бр. 9061 од 6. априла 1933. год. одбацио је тужбу као ненадлежном суду поднету. Разлози Суда гласе:

„Суд је нашао да је тужбом тражено да се изврши поништај правног посла односно предаје радње чија је вредност 54.089 дин. и пренос кућевних ствари туженог на жену као и да тужилац има права да се из тога наплати.

Ценећи питање надлежности Суд је нашао: да како се тужбом тражи поништај правног посла чија је вредност 54.089 дин., то Суд налази да за расправу овог питања није надлежан, јер према § 5. Зак. о установ. сред. и окр. судова, средски су судови надлежни за расправу спорова чија вредност без споредних тражења не прелази вредност од 5.000 динара.”

По правном леку тужилачке стране, Б. Апелациони Суд примедба- ма својим од 16.-X-1933. г. бр. 9773 поништио је поменуто решење сред- ског суда са ових разлога :

„Кад тужилачка Банка тражи поништај правног посла изложеног у акту тражења само за део који износи испод 5.000 динара а не целог правног посла, онда се надлежност суда има одредити према вредно- сти овог дела, чији се поништај тражи, а не према вредности целог пом. правног посла. Па како је вредност мања од 5.000 динара, то је према § 5. Зак. о устрој. средских и окр. судова за извијање и пресу- њење спорног тражења надлежан тај Суд.”

Закон о побијању правних дела изван стечаја од 21. јануара 1931. год. још је у реткој примени на територији Касационог Суда у Бео- граду, па је било од интереса изнети овај случај који се у пракси по- јавио. Питање, које је овде пракса поменутих судова различито ре- шила, тиче се оцењивања једне претпоставке за судску надлежност, јер док је средски суд нашао, као што се види из горњег излагања, да се надлежност суда има одредити према укупној вредности побијаних правних дела дужникових, дотле је апелациони суд напротив стао на гледиште, да се надлежност суда има одредити према оној вредности спора, која је потребна за тужиочево намирење према захтеву у туж-

би, а ова вредност може бити мања или већа од вредности побијаних правних дела или пак равна овој. Гледиште средског суда није основано на закону, а гледиште апелационог суда је сасвим исправно, јер се базира на изричним законским прописима (§ 13. став 1. у в. § 12. Зак. о побијању правних дела изван стечаја).

Илија Дрљевић

испитани судијски кандидат. — Крагујевац

ПРИКАЗИ

L'Unification législative en Yougoslavie. Conférence faite par J. M. Péritch, professeur de Droit à l'Université de Belgrade (Yougoslavie), le 6 novembre 1933 à la Faculté de Droit et à l'Institut de Droit comparé de l'Université de Lyon. — Extrait de la Revue de l'Université de Lyon. Lyon 1934.

Г. Живојин М. Перућ, један од метра у грађанском праву, не напуштајући ни остале правне материје пошто с правом сматра да се не може бити стручњак у својој ужој правној материји а да се не ради у исто време и на целокупном осталом праву, пошто се право не може разделити на групе које неби имале ничега заједничког између себе, у горњој својој конференцији изнео је завршне мисли о законодавној унификацији код нас, пошто је изједначење законодавства будно пратио и имао куражи да се не сложи са начином како је законодавна унификација извршена код нас. Његове мисли нису нашле заслужног одјека код нашег законодавца, али им нико не може оспорити основаност и важност, у толико пре, што још не видесмо правника који би успео да пољуља, ако не да обори гвоздене закључке г. Перућа. Јер, аргументација г. Перућа је такве природе, да јој се ништа не може пребацити: она има и сву потребну ширину и све искуство правника који није престао да се бави веома активно овим проблемом и логику, којој се никакав отпор не може ставити. Да је се г. Перућ више слушао, можда би се у овом важном државном послу чинило мање грешака, нити би изједначење нашег законодавства изазвало тешке полемике међу правницима, а сем тога, с правом би се могло потврдити, да би законодавство, донето под сугестијама г. Перућа, било много ближе народу, да не говоримо о језику у нашим законима, који, верујемо, г. Перућ не би никада дозволио да буде онакав какав се налази у многим изједначеним законима.

Поред многих других питања изучених у овој конференцији, г. Перућ се бави овде централним проблемом изједначења законодавства код нас, налазећи, да о законодавном уређењу Југославије постоје две концепције: унитаристичка и федералистичка. Те две тенденције у опречности манифестовале су се и приликом изједначења законодавства. И ако је се почело 1919. год. одмах по државном јединству са изједначењем законодавства, оно је у главном изведено за време од после 6. јануара 1929. год. веома брзим темпом: „Брзина и лакоћа са којом се праве закони у режиму диктатуре утиче на њихову солидност“. Србија је била под утицајем аустријског и немачког законодавства, али је француско законодавство имало свога удела, јер је Француска сматрана, „као апостол принципа индивидуалне и националне слободе“. Г. Перућ наводи пре свега Трговачки законик, затим законе од 5. маја 1864., 20. фебруара 1865., 7. маја 1868. и 8. марта 1881. године.

Међутим, изједначење законодавства у Југославији извршено је рецесијом најважнијих закона из бивше Аустро-угарске монархије у главном због тога што је територија Југославије постала веома великим делом од бивших територија Аустро-угарске монархије и из жеље становника Југо-

славије на томе делу државне територије да им се законодавство не мења. Томе је много допринело културно васпитање Југославије са бивше аустро-угарске територије, док су Југословени са бивше српске територије били у томе погледу друкчије оријентисани имајући више духовне слободе и критицизма.

Г. *Перић* дубоком анализом догађаја у вези са јединством и са сукобима ове две концепције у погледу културе, објашњава како је се десило да су Срби из Србије пристали да се вежу за правничке концепције аустро-немачке и ако су увек били против продирања немачког на исток оком у политичком тако и у културном погледу. Стране и идеје посвећене ове не могу се препричати већ их треба консултовати у оригиналу, што ми на жалост не можемо учинити.

Сваког правника мора интересовати проблем законодавног изједначења код нас, пошто је сваком правнику, као у осталом и сваком грађанину наше земље стало до тога, да закони буду добри, да одговарају правним схватањима народним и да су састављени на народном језику. Овим проблемом државне правне политике многи су се бавили, али верујемо да нико од г. *Перића* није у крајој форми са бољим познавањем овога проблема изишао пред јавност, тако да горња његова конференција представља један од најзначајнијих прилога за правилно разумевање овог можда најважнијег правног проблема код нас, пошто је крајње време да се без увијања сасвим слободно и отворено изјаснимо за какву смо унификацију законодавства код нас, без обзира да ли ће нас законодавац послушати, јер на овај начин ми испуњавамо пре свега основну дужност према себи, према друштву и према држави, кад се трудимо, ма и најслабијим нашим средствима, да допринесемо законодавном побољшању у нашој земљи, што се најбоље и најтрајније може постићи само постављањем правилно овога великог државног проблема и његовим спровођењем са свима консеквентностима, која један начелан став по овом питању несумњиво налаже.

Др. Теодор Тарановски: Историја српског права у Немањинској држави. I. део: Историја државног права. Београд, 1931. Стр. 262; II. део: Историја кривичног права. Београд, 1931. Стр. 144; III. део: Историја грађанског права; IV. део: Историја судског уређења и поступка. Београд, 1935. Стр. 232. Издање Издавачког и књијарског предузећа Геца Кон А. Д.

Горње књиге г. *Др. Тарановског*, професора Правног факултета у Београду и веома познатог правног писца из историје права, представљају једну велику тековину за нашу сиромашну историку правну књижевност, јер три горње монографије које представљају једну целину за себе, јесу у правом смислу правни монументи. Оне су плод дугогодишњег пишевог рада на овој правној материји и заслужују нарочиту пажњу правника, пошто пружају велике могућности за нове студије у колико обрађена питања нису исцрпела целу материју.

Према богатом садржају горњих монографија са исцрпним излагањима односних партија, са погледом на употребљену готово целокупну књижевност на нашем и страним језицима, као и на познате изворе Немањинског права, на првом месту Душановог законика, може се без претеривања рећи, да појава горњих књига значи датум у нашој правној књижевности. Кроз ове књиге добије се представа о свој величини Немањина и њихове државе, нарочито за Душаново доба и сав развој правних институција позајмљених из Византије или оригиналних.

Нарочито треба подвући заслугу вредног издавача г. *Геце Кона*, који је своја финансијска средства пружио писцу г. *Др. Тарановском*, без чега његово дело не би угледало света, чиме би се правници лишили сазнања многих појава у прошлости, те тако не би могли објаснити многе појаве у садашњости, пошто ничега новог у свету нема по оном старом, да се историја вечно обнавља.

Др. Лав Хенигсберг: Основни прописи судског кривичног поступка. Загреб, 1934. Издање Књијаре Ст. Кугли из Загреба. стр. 409. (латиницом).

Г. Др. Лав Хенигсберг касациони судија из Загреба, познати коментатор Кривичног законика и поступка, писац Штампарског права, коментатор одредаба које се на правне лекове односе у крив. поступку и писац многих других правних монографија и чланака, објавио је горњу књигу, која ће служити као уџбеник слушаоцима Правног факултета у Загребу, где г. Др. Хенигсберг држи катедру хонорарног наставника за Кривично судски поступак,

Као и уџбеник г. Др. Боже Марковића, тако и овај уџбеник садржи целу материју из кривично судског поступка, систематисану према закону, у најелементарнијем облику, да би ученицима била што приступачнија. Г. Др. Хенигсберг је овде показао, уз своје раније познате особине прво-класног правног стручњака из кривично-правне области, још и педагошке особине неопходне сваком професору, тако да ће његови Основи бити веома добро примљени код универзитетских слушалаца. Међутим, никад није рђаво вратити се на теорију и основе, нарочито с погледом на то, што је Кривично судски поступак већ давно у пракси, те тако ови Основи могу корисно послужити и правним практичарима којима ће многе појмове расветлити и објаснити.

Др. Фрањо Жилић и Др. Мирослав Шаншек: Закон о судском ванпарничном поступку (ванпарнични поступак) и уводни закон за закон о судском ванпарничном поступку с тумачем и судским рјешидбама те стварним казалом. Загреб, 1934. Издање „Типографије“ Д. Д. Стр. 801. (латиницом).

Закон о ванпарничном поступку, као важна правна материја, изазвао је велико интересовање нарочито код оних правника, који ову правну материју у овом обиму нису познавали, што је олучај са правницима на подручју Касационог суда у Београду. С тога је за препоруку сваки коментатор који би унео више светлости у ову материју и ако је она, с погледом на добар језик и добру систематику, прилично јасна. Иначе, и овај закон, као и многи ранији, у главном реципира аустриско ванпарнично законодавство, што је постало у толикој мери стална пракса, да више не вреди о томе дискутовати.

Коментатори г. г. Др. Жилић и Др. Шаншек уз сваки зак. пропис дали су исцрпне коментаре. Нарочито је добро што су повлачили паралеле између парничког и ванпарничног поступка и што су наводили и судске одлуке, местимично са образложењима, да би се видела ранија судска пракса, која може корисно послужити и нашим судовима када почну у идућој години овај закон примењивати. Иначе, и ова књига као и друге књиге издате од „Типографије“ из Загреба, има већ утврђене одлике: поред стручности писца још и добар и прегледан слог, добру хартију, негован повез, тако да књига, поред своје одличне садржине, задовољава у потпуности и у спољашњем облику. Како се књига обраћа практичарима, та су теориска разматрања сведена на најмању меру, пошто је писцима главно било, да преставе нови ванпарнични поступак онакав какав ће изгледати у пракси, а зато није у истини ни било потребно пружати дуга теориска разматрања.

Стеван М. Бреберина и Др. Иван К. Илић: Кривични законик за Краљевину Југославију од 27. јануара 1929. год. са изменама и допунама из Закона од 9. октобра 1931. год. те рјешидбама Стола седморице као Касационог суда у Загребу I Апелационог суда у Загребу. Загреб, 1934. Издавач „Типографија“ Д. Д. из Загреба. Стр. 329. (латиницом).

Протумачен и прокоментарисан од стране многих правних стручњака, већ више година у пракси, Кривични законик добија још један добар коментар с погледом на судску праксу код Касационог суда у Загребу. Коментатори г. г. Бреберина и Др. Илић потрудили су се, да прикупе значајне судске одлуке по материји из кривичног права, па су их систематисали према односним прописима, тако да се у овој важној правној материји, благодарени њиховим коментарима, види јасан развој судске праксе и јене тенденције за будућност.

Намењена првенствено адвокатима и судијама, горња ће књига бити корисно употребљена и изван подручја Касационог суда у Загребу, јер је иначе спретна и погодна за свакидашњу употребу, ма да, читајући извесне одлуке судова са подручја Касационог суда у Загребу, добија се утисак, да се кривични законик у неким случајевима друкчије тумачи тамо, него на подручју на пр. Београдског касационог суда. У томе смислу нарочито су карактеристичне одлуке саопштене код § 65. о условној осуди и код § 85. о предлогу за гоњење, што опет императивно налаже што скорије установљење једног Касационог суда за целу земљу. Продужи ли се и даље, да се јединствени кривични законик примењује на шест разних начина, неће се осетити никакве благодати од изједначеног законодавства.

Др. Илија М. Јелић: Заштита отпуштених осуђеника и малолетника као социјална потреба и начин њена извођења. Београд, 1934. са предговором г. *Др. Томе Живановића*, проф. Универзитета. Стр. 112. (прештампано из часописа *Живот и Рад*).

Сличне књиге које би на једном месту обухватиле све проблеме везане за заштиту осуђеника и малолетника, нисмо до сада имали. Неуморни борац за заштиту ових најдостојнијих заштите, г. *Др. Илија М. Јелић* потрудио је се да нам, као велики стручњак у овој правној области, пружи све што је потребно да се у овој материји снађемо.

Писац је поделио своју књигу на два дела: први, који се бави Заштитом отпуштених осуђеника и малолетника као социјалном потребом, са поднасловом: Кратак преглед еволуције кривичног права и појам заштите отпуштених осуђеника и малолетника, Порекло и еволуција заштите осуђеника, Оправдање заштите отпуштених осуђеника и малолетника и Општи закључак о заштити као социјалној потреби; — и други: Начин извођења заштите отпуштених осуђеника и малолетника, са поднасловом: Облик заштите отпуштених осуђеника и малолетника, Ко треба да врши заштиту отпуштених осуђеника и малолетника и На који начин држава треба да учествује у њеном извођењу, Сретства заштите и начин њихове употребе, Пријем штићеника и начин ширења идеје заштите међу њима и Општи закључак о практичном извођењу заштите.

Свака глава исцрпно је обрађена са потребном литературом и примерима из живота, те с тога горња књига, као првокласни прилог овој правној материји, заслужује нарочиту пажњу.

„Темис“-ов Правнички годишњак 1935. Загреб, 1934. Издаје *„Темис“* Накладни завод правничких књига из Загреба. Стр. 128. и судски дневник. (латиницом).

О издањима *„Темиса“* накладног завода правничких књига из Загреба, писали смо опширно у октобарском броју *Б р а н и ч а*. Сад само да напоменемо, да ово вредно издавачко предузеће наставља свој рад на издавању корисног правничког годишњака који излази сваке године и који чини велике услуге свима онима, који долазе у везу са судством и адвокатуром. Како је ово нов посао код нас, то се сваке године овај годишњак допуњује и исправља према сугестијама добронамерних критичара, тако да и овај годишњак има извесна преимућства у односу на прошле, јер је рађен са већом пажњом и већом прегледношћу.

Уз календарски део, годишњак садржи кратак преглед судских такса и југословенског законодавства до 25. септембра 1934. год. уз попис власти и установа и правничког особља код министарстава и судова. Из алфаветског пописа средских судова, средских начелстава, општина и имена, врло је се лако снаћи у овом годишњаку, што је за нас адвокате нарочито од велике важности, пошто је се иначе у огромној администрацији нашеј тешко снаћи. Судски дневник састављен дан по дан са роковима омогућује нарочито адвокатима да се годишњаком корисно служе, због чега је он специјално за препоруку адвокатима.

Др. Влашан Ружић: Ревизија привредних предузећа (принципи техника, хисторија), Загреб 1934., властито издање. Стр. 150. (латиницом).

Ова економско-комерцијална стручна књига јесте по своме садржају прва на нашем језику. Обрађен је читави проблем привредних ревизија трговачких подузећа са теориске и са практичне стране.

Тај ревизорски приручник добро ће послужити не само практичарима привредницима, него многим правницима, који се баве комерцијално-привредним пословима.

Занимљиво је, да је ту први пут код нас обрађено и *пишање привредних саветника, привредних адвоката*, као ново звање дипломираних економиста и комерцијалиста.

Свакако је књига и за правнике (нарочито адвокате) важна, па је као такву препоручујемо интересентима.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

ЗАПИСНИК

XXXIII седнице Одбора Адвокатске Коморе у Београду, одржане 14. новембра 1934. год. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Заменик Претседника Милан Драговић, чланови одбора: Војислав Милошвић, Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Миленко Стојић, Тришко Жугић, Владимир Симић, Милан Живадиновић, Сима Алкалај, Љубиша Димитријевић, Драгослав П. Ђорђевић, Др. Јанко Олип.

Извинили се због недоласка претседник Др. Драгутин Јанковић због заузетости, и чланови: Лука Пешић због славе и Младен Цинцар Јанковић због болести.

Заменик Претседника Милан Драговић отвара седницу у 6 час. по подне и укратко реферише о раду седнице пословног одбора Савеза адвокатских комора, одржане 13. окт. мес. у 4 час. по подне. Главна тачка дневног реда седнице била је питање адвокатске тарифе. Све коморе сложиле су се у питању тарифе и Савез ће у име свих комора поднети један предлог. Одбор прима знању овај извештај.

Реч добија секретар Владимир Симић да реферише по предметима из свог делокруга. После његовог реферата доносе се ове одлуке:

Одобрава се Тодору Начићу упис у именик адвоката са седиштем у Београду.

Одобрава се Моши Алкалају упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Одобрава се Ервину Оберсону упис у именик адв. приправника на вежби код Др. Младена Хорвата, адв. у Београду.

Брише се из именика адв. приправника Илија Тодоровић под 6 XI. 1934. год. због ступања у државну службу.

Одобрава се Ђорђу М. Поповићу упис у именик адв. приправника на вежби код Милорада Лозанића, адв. у Чачку.

Одобрава се Драгутину Д. Божићу упис у именик адв. приправника на вежби код Милана Беловуковића, адв. у Шапцу.

По претставци Драг. Марковића, адв. из Краљева, Бр. 2200/34. решено је, да се умоли Господин Министар правде за интервенцију.

По молби Вукосаве Васић Бр. 2263/34. решено је, да јој се на име новчане помоћи одобри 1000 дин. на терет рна потпорног фонда.

Реч добија секретар Љубиша Димитријевић да рефе-рише по предметима из свога делокруга. После његовог ре-ферата доносе се одлуке по тужбама против адвоката, које се по закону не могу објављивати.

Решено је, да се Господину Министру финансија упути претставка поводом великог разреза пореза.

Пошто је дневни ред седнице исцрпљен, то заменик председника закључује седницу у 8 часова.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера заменика председника и секретара).

ЗАПИСНИК

XXXIV седнице одбора адвокатске коморе у Београду одржане 23. новембра 1934. год у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: Чланови одбора: Војислав Милошевић, Савко Дуканац, Др. Јанко Олип, Тришко Жугић, Др. Видан Благо-јевић, Владимир Симић, Милорад Павловић, Сима Алкалај, Драгомир Ивковић, Лука Пешић, Драгослав Ђорђевић.

Извинили су се због недоласка председник Др. Драгу-тин Јанковић, чланови одбора: Др. Иван Рибар, Др. Миленко Стојић, Љубиша Димитријевић и Младен Цинцар Јанковић.

Најстарији члан одбора Војислав Милошевић отвара седницу и даје реч секретару Владимиру Симићу, да рефе-рише по предметима из свога делокруга. Након реферата се-кретара Симића доносе се ове одлуке:

Одобрава се Селимиру Јевтићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Одобрава се Тихомиру Нешићу пресељење канцеларије из Гор. Милановца у Чачак, с тим, да накнадно плати комор-ску таксу од 300 дин.

Одобрава се Милану Мршевићу упис у именик адв. при-правника на вежби код Милоша Царевића, адв. у Београду.

Одобрава се Војимиру З. Радовићу упис у именик адв. приправника на вежби код Драгоша З. Радовића, адв. у Београду.

Одобрава се Славољубу Марковићу упис у именик адв. приправника на вежби код Александра Петровића—Чарла., адв. у Београду.

Одобрава се Милоју Арсином упис у именик адв. приправника на вежби код Симе Иванишевића, адв. у Београду.

Одобрава се Ђорђу Божиновићу упис у именик адв. приправника на вежби код Владимира Вуловића, адв. у Неготину.

Брише се Крста Балић из именика адв. приправника под 1. септембром 1934. год. по одјави принципала Славка Мијатовића, адв. у Београду.

Брише се Илија Дражић из именика адв. приправника под 15. новембром 1934. г. због преласка у државну службу.

Брише се Војислав Обрадовић из именика адв. приправника под 21. новембром 1934. год. због преласка у државну службу.

Брише се Владета Биљић из именика адв. приправника под 12. октобром 1934. год. због ступања у кадар на одслукење војног рока.

Претседавајући члан одбора Војислав Милошевић закључује седницу у 7.40 час.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера најстаријег члана одбора и секретара).

ЗАПИСНИК

1 седнице одбора адвокатске коморе у Београду, одржане 21. децембра 1934. год. у 6 час. по подне у Београду.

Присутни: заменик председника Милан Драговић, чланови: Савко Дуканац, Др. Иван Рибар, Др. Јанко Олип, Трипко Жугић, Др. Видан Благојевић, Владимир Симић, Сима Алкалај, Лука Пешић, Драгослав Ђорђевић, Војислав Милошевић, Др. Миленко Стојић.

Извинио се због недоласка члан одбора Драгомир Ивковић, на путу је секретар Љубиша Димитријевић, болестан је Младен Цинцар Јанковић а Милорад Павловић о седници није обавештен, пошто није био у канцеларији.

Заменик председника Милан Драговић отвара седницу у 6 час. по подне и даје реч секретару Владимиру Симићу да реферише по предметима из свога делокруга. Након реферата секретара Симића доносе се ове одлуке:

За члана рекламационог одбора у Београду одређује се Савко Дуканац а за заменика Јован Здравковић.

За чланове пореских одбора, односно њихове заменике, одређују се ова лица:

У I пор. управи за члана Драгослав П. Ђорђевић а за заменика Миливоје Благојевић.

У II пор. управи за члана Богдан Лекић а за заменика Михаило Миликић.

У III пор. управи за члана Милорад Павловић а за заменика Никола Деда — сви адвокати из Београда.

Одобрава се Драгославу Поповићу упис у именик адвоката са седиштем канцеларије у Београду.

Одобрава се Миливоју Миливојевићу пресељење канцеларије из Шапца у Владимирце, с тим да се не именује преузиматељ канцеларије.

Одобрава се Др. Јосипу Грудену пресељење из Београда у Шоштањ (Словенија) но с тим, да му се рок из § 34 Зак. о адв. скрати на 15 дана пошто је именован преузиматеља.

Брише се из именика адвоката Доброслав Богдановић, адв. из Београда под данашњим, пошто се актом од 30. новембра 1934. год. одрекао адвокатуре.

Брише се из именика адвоката Др. Милан Христић, адв. из Београда под данашњим, пошто се актом од 6. децембра 1934. год. одрекао адвокатуре.

Брише се из именика адвоката Др. Стеван Поповић, адв. из Паланке, пошто је дуже од године дана отсутан из седишта канцеларије а од Коморе нити је тражио нити добио дозволу за отсуство — § 33 ст. III Зак. о адвокатима.

Брише се из именика адвоката Јосиф Стојановић, адв. из Београда под данашњим, пошто се актом од данас одрекао адвокатуре. За преузиматеља одређује се Ранко Ђурић, адв. из Београда.

Брише се из именика адвоката Др. Душан Пелеш, адв. из Београда под данашњим, пошто се актом од 29. новембра 1934. год. одрекао адвокатуре. За преузиматеља канцеларије именован је Др. Брачко Пелеш, адв. из Загеба.

Одобрава се Благоју Рајичићу упис у именик адв. приправника на вежби код Душана Маринковића, адв. у Београду.

Одобрава се Марселу Финцу упис у именик адв. приправника на вежби код адвоката Рафаила Финца у Београду.

Одобрава се Мару В. Гучићу упис у именик адв. приправника на вежби код Др. Владислава Гучића, адв. у Београду.

Одобрава се Милану Плавшићу упис у именик адв. приправника на вежби код Божицара Манојловића, адв. у Богатићу.

Одобрава се Милутину Абдуловићу упис у именик адв. приправника на вежби код Миливоја К. Тадића, адв. у Ужицу.

Одобрава се Авраму Н. Коену упис у именик адв. приправника на вежби код Давида А. Алжалаја, адв. у Београду.

Одобрава се Хаскелу М. Катаривасу упис у именик адв. приправника на вежби код Гаврила Левиа, адв. у Београду.

Брише се из именика адв. приправника Светислав Берић под 15. новембром 1934. год., пошто је постављен за судијског приправника у Крушевцу.

Брише се из именика адв. приправника Слободан Сто-

јановић под 27. новембром 1934. год., пошто је ступио у суд као судијски приправник.

Брише се из именика адв. приправника Исмет Милавић под 26. новембром 1934. год., пошто је ступио у суд као судијски приправник.

Брише се из именика адв. приправника Александар Ђурић под 1. новембром 1934. год., пошто је постављен за судијског приправника ср. суда за град Београд.

Брише се из именика адв. приправника Ерих Фелдман под 28. новембром 1934. год., пошто је постављен за судијског приправника у ср. суду у Лесковцу.

Брише се из именика адв. приправника Емилија Ђукић под 25. јануаром 1932. год., пошто је постављен за судијског приправника у Лесковцу.

Заменик претседника даје реч шефу канцеларије Радомиру Стоиловићу да реферише по предметима из делокруга секретара Љубише Димитријевића, који на седницу није дошао, пошто се налази на путу. Након реферата шефа канцеларије доносе се ове одлуке:

Да се против Немање Станковића, адв. из Богатића тражи егзекутивна наплата чл. улога за 1930. год. у износу од 720.— дин.

Доносе се одлуке по тужбама противу адвоката, које се по закону не могу објављивати.

Решено је да се акт загребачке коморе Бр. 3733 од 7. децембра 1934. год. преда члановима одбора Др. Јанку Олипу и Сими Алкалају да за једну од наредних седница спреме реферат по питању пројекта Зак. о овлашћеним инжењерима, односно оних његових прописа, који тангирају интересе адвокатуре.

Поводом претставке загребачке Коморе од 28. новембра 1934. год. решено је, да се наша Комора придружи акцији, коју загребачка комора води поводом конфинирања појединих адвоката.

Поводом претставке Др. Радоја Вукчевића, који је Комору заступао противу Милана Ђекића за дело из § 120 Зак. о адвокатима, решено је, да се случај застаревања из последње алинеје § 79. к. з., достави Господину Министру правде.

Одбија се Даринка Цветковић из Крагујевца од тражења новчане помоћи прво, због тога, што јој је већ једном раније издата помоћ у 1.000.— дин. и друго, због тога, што сем Душана Ђурића ниједан други адвокат из Крагујевца није платио свој члански улог, тако да дугују укупно 30.000.— динара.

Пошто је дневни ред исцрпљен заменик претседника Милан Драговић закључује седницу у 7.40 час. по подне.

Записник је прочитан и примљен.

(Следују потписи присутних чланова и овера заменика претседника и секретара).

ЗАПИСНИК

VI редовне скупштине Адвокатске Коморе у Београду, одржане 2. децембра 1934. год. у сали Окружног суда за округ београдски у 9 час. пре подне у Београду.

Присутно је 78 чланова.

Претседник **Др. Драгутин Јанковић** отвара скупштину у 9 часова пре подне и одмах предлаже, да се Витешком Краљу Александру I Ујединитељу ода пошта и поред комеморативне седнице Одбора Коморе непосредно иза атентата на Краља Александра. Сви присутни устају и стојећи слушају говор претседника Др. Јанковића, који бираним речима велича дела и заслуге покојнога Краља. Не треба, вели, никад заборавити, да је покојни Краљ Александар довршио дело започето од Немањића, као ни то, да је покојни Краљ Александар био највећа и најсигурнија гаранција јединства свих Југословена. Погинуо је на великом народном и светском послу, погинуо је од туђинске плаћеничке руке бранећи светски мир. На интелектуалцима је, а на нама као елити интелектуалној, да очувамо оно, што је тешким напорима до сада створено. Своје снаге морамо истрошити до последњег атома да би сачували све оно што је до сада створено. Позива присутне да покојном Краљу одаду сложну последњу пошту са „Слава Му“. Сви присутни прихватају и изговарају „Слава Му“.

Претседник објављује, да се прелази на другу тачку дневног реда: **избор три оверача записника** а са тим везује и тачку дневног реда: **избор три бројача гласова**, па предлаже: за овераче записника: Мишића Миољуба, Ступаревића Ђорђа и Трифуновића Љубишу а за бројаче гласова: Деду Николу, Равника Др. Јожу и Алкалаја Јосифа. Присутни једногласно примају предложене кандидате, па се прелази на четврту тачку дневног реда: **извештај Одбора Коморе о раду у прошлој години.**

Предлаже да се извештај не чита пошто је отштампан у октобарској свесци Бранича, што сви присутни прихватају, па пита, има ли кога, који жели да говори поводом извештаја.

За реч се јавља Угљеша Јовановић који претходно тражи објашњење о нотици штампаној у Политици да ће се скупштина одржати у сали Окр. суда за град Београд место у сали Окр. суда за округ београдски.

Ради објашњења претседник даје реч хонорарном шефу канцеларије Радомиру Стоиловићу, који каже, да је у питању грешка у предису, као и да је на време послата исправка која није отштампана. Да се ипак не би десило, да неко од колега оде у Окр. суд за град Београд, који уопште нема

сале за одржавање скупштина, што је опште позната ствар, поставио је коморног служитеља пред зградом пом. суда са налогом, да адвокате, ако тамо дођу, упућује у Окр. суд за окр. београдски.

Прелазећи на критику извештаја Угљеша Јовановић каже да он није потпун. Из њега се види још да Одбор Коморе залази у надлежност дисциплинског већа. Администрација Коморе није добра, јер се, због неких уштеда ради само пре подне. Адвокати, нарочито они из унутрашњости, не могу да дођу у своју кућу, јер после подне никога нема. Буџетски предлози не долазе на време као што се ни скупштине не одржавају на време.

Радован Јеленић тражи објашњење од претседника Др. Јанковића, зашто је, сам, не по одлуци Одбора коморе, позвао адвокате да положе заклетву новоме Краљу, кад је то противно закону о адвокатима, по коме се адвокат једном за свагда заклиње владајућем Краљу. Зашто је изменио текст заклетве и зашто текст није изискао од Министра правде.

Претседник Др. Јанковић објашњава, да је радио како је мислио да је добро а да је то заиста било добро, сведочи многобројно присуство адвоката на полагању заклетве.

Пошто се нико више не јавља за реч, претседник, пошто је претходно упитао присутне, објављује да је извештај једногласно примљен.

По петој тач. дневног реда, благајник Сима Алкалај чита завршни рачун за 1933. год., који је штампан у Браничу Бр. 10 св. за октобар 1934. год.

Пошто се нико не јавља за реч поводом прочитаног завршног рачуна, претседник исти ставља на гласање и скупштина једногласно усваја завршни рачун за 1933. годину.

Претседник пита скупштину, да ли даје разрешницу Одбору Коморе. Скупштина разрешницу једногласно даје.

Претседник објављује да се прелази на шесту тачку дневног реда: решавање о буџету за 1935. годину. Благајник Сима Алкалај чита предлог буџета за 1935. годину, који је већ штампан у Браничу Бр. 10 св. за октобар 1934. год. Пошто се нико не јавља за реч, претседник пита скупштину усваја ли предложени буџет, на што скупштина једногласно решава да се исти усвоји како је предложен.

Код седме тачке дневног реда: избор шест чланова дисциплинског већа, јавља се за реч претседник дисц. већа Стеван Вагнер и чини образложен предлог да се број чланова дисц. већа повећа са још два члана, тако да се данас, место 5 чланова и 1 заменика претседника, бира 7 чланова и 1 заменик претседника дисциплинског већа.

Угљеша Јовановић противи се изнетом предлогу, наводећи, да зборови дисциплинског већа, само ако хоће, могу

сав посао да посвршавају. Довољно је да заседавају једном недељно, па да сав посао у већу буде на време свршен.

Стеван Вагнер поново образлаже свој предлог.

Сима Алкалај чита предлог Одбора Коморе о промени пословника Коморе, који обухвата и тражене измене од стране председника дисциплинског већа Стевана Вагнера.

Предлог гласи:

§ 77. мења се и гласи:

§ 77.

Дисциплинско веће састоји се од председника, четири његова заменика и 18 чланова.

Председник и његови заменици морају имати своје пословно седиште у Београду.

Седиште је Већа у Београду.

§ 82 мења се и гласи:

§ 82.

Дисциплинско веће врши судијску власт у одељењима (зборовима) састављеним од председавајућег и 4 члана. Председник већа годишњим распоредом одређује број одељења.

Првом одељењу председава председник већа а осталим одељењима његови заменици.

Председник распоређује чланове већа у одељењима, тако да у сваком одељењу буде поред председавајућег по 4 члана већа и потребан број заменика.

Одељења се састављају унапред за целу годину и стална су.

Када је председник већа отсутан или спречен, заступа га најстарији присутни заменик. У одељењу при суђењу, председника замењује заменик председника, који је распоредом одређен у прво одељење.

На случај отсутности или спречености заменика председника, председник већа одређује му заменика.

Отсутног или спреченог члана већа замењује распоредом одређени заменик при одељењу. У првом одељењу, када председава председник, може отсутног члана већа заменити заменик председника који је распоредом одређен у прво одељење.

Заступника коморе заступа на случај отсутности или спречености најстарији заменик.

Заменик заступника Коморе Александар Милојковић предлаже, да се бира и четири заменика заступника Коморе у место досадашњих три. Председник му објашњава, да се, према предложеним изменама, број зборових дисциплинског већа не повећава, те је његов предлог беспредметан.

Претседник ставља на гласање предлог Одбора Коморе и скупштина га једногласно прима.

Угљеша Јовановић пита, ко је из II збора дисциплинског већа дао јавности извештај са претреса по дисциплинској кривици Милорада Мојсиловића, адв. из Крагујевца, кад је објављивање оваквих ствари законом о адвокатима забрањено.

Претседник му објашњава, да нико од чланова већа нити канцеларијског особља није овај извештај дао јавности, али је њега могао дати сам оптужени Мојсиловић или његови пријатељи.

Прелази се на избор заменика претседника и чланова дисциплинског већа, па су акламацијом изабрани и то:

За заменике претседника

- 1) Војислав Павлићевић из Београда
- 2) Павле Мијатовић из Београда

За чланове већа из Београда

- 1) Љубомир Ненадовић
- 2) Добривоје Јовановић
- 3) Димитрије Крчевинац
- 4) Миољуб Мишић
- 5) Сава Мићовић
- 6) Александар Вучићевић

За чланове из унутрашњости:

- 1) Милош Цукавац, адв. из Ћуприје
- 2) Добривоје Мијатовић, адв. из Шапца.

Код осме тач. дневног реда: питања и предлози у см. § 11 пословника Коморе, претседник изјављује да Одбор Коморе у предвиђеном року није примио ниједан предлог.

И како се нико не јавља да стави било какво питање, претседник Др. Јанковић закључује скупштину у 11 часова пре подне.

Претседник,

Др. Драгутин Јанковић, с. р.

Секретар,

Владимир Симић, с. р.

Оверачи записника:

- 1) **Миољуб Мишић**
- 2) **Ђорђе Ступаревић**
- 3) **Љубиша Трифуновић**

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Извештај са скупштине Удружења адво- катских приправника

Удружење адвокатских приправника на територији Београдског апелационог суда одржало је 23. децембра 1934. год. у Београдској адвокатској Комори своју Пету редовну годишњу скупштину.

По избору записничара и оверача записника, прочитан је извештај о раду Удружења у току 1933/34. године, који се углавном своди на следећа питања:

- 1) Питање смањења стажа;
- 2) Питање фиктивне вежбе;
- 3) Питање одржавања конференција ради расправе правних и својих сталешких питања;
- 4) Питање приређивања другарских састанака ради што бољег међусобног упознавања;
- 5) Питање берзе рада; и
- 6) Питање социјалног осигурања адвокатских приправника.

ad 1) По овом важном питању управа је наставила рад и у том смислу сазвала две шире конференције адвокатских приправника. На другој конференцији је донета резолуција, која је објављена у Политици, Правди и Браничу, а упућена је Комори и Господину Министру правде. Поред тога, више пута је управа интервенисала у Министарству правде по овом питању, где је добијала само лепа обећања и ништа више.

ad 2) Управа Удружења је доставила Комори неколико случајева фиктивне вежбе, али код ове није наишла на подршку, јер је Комора и поред тога признала вежбу једном очигледно фиктивном приправнику;

ad 3) За прву своју конференцију Удружење је ангажовало г. **Др. Драг. Аранђеловића**, проф. Универзитета, који је одржао једно предавање из Грађанског парничног поступка; али како је ускоро Комора преузела на себе и организовала ова предавања, то је Удружење престало са својим предавањима.

ad 4) Одржан је и један другарски састанак, који је био врло посећен, како од адвокатских, тако и од судијских приправника.

ad 5) Ма да се адвокати нису много интересовали за нашу берзу рада, ипак има и таквих, који су своје приправнике ангажовали преко нашег Удружења (Др. Сима Адања, Влада Мишић, Војин Војиновић, Јанко Олип, Др. Јоже Равник и др.).

ad 6) И поред најбоље воље, управа Удружења није успела да реши питање социјалног осигурања, углавном из два разлога: 1) што чланство у Удружењу није принудно; и 2) што наплата чланарине ничим није осигурана.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.BE

Најзад управа је покушала да ступи у везу са осталим Удружењима адв. приправника у земљи, у циљу оснивања Савеза удружења адв. приправника, али како ова Удружења постоје само још при Загребачкој и Љубљанској адвокатској комори, то је оснивање Савеза за сада остављено на страну.

Извештај је примљен и дата је разрешница старој управи.

По свима горњим питањима развила се жива дискусија, у којој су узели учешћа сви присутни. Највише се дискутовало по питању смањења стажа, затим по питању нашег социјалног осигурања и другим исто тако важним питањима, па је најзад донета следећа резолуција:

„Стаж од пет година, а нарочито безусловна година судске вежбе, која је скоро увек бесплатна, претставља немогућност адвокатским приправницима за нормално развијање и остваривање адвокатуре. Позитивним законским прописима није ниуколико регулисан положај адвокатских приправника у адвокатском сталежу, чиме им је нанесена велика неправда, јер су на тај начин остали социјално декласирани, а економски запостављени, занемарени и незбринуте. Колико је ово тачно види се по томе што у неким земљама адвокатски стаж уопште не постоји, док у Француској, земљи класичних адвоката, као и у већини осталих земаља, адвокатски приправници улазе одмах и формално и фактички у адвокатски ред и постају адвокати стажери, а код нас свршени медицинари постају лекари стажери, док међутим адвокатски приправници који су тренутно без принципала остају потпуно без свога места у друштву уопште, а у адвокатском реду посебно.

Због таквог стања, скупштина налази, да је безусловно потребно да се најхитнијим путем предузму мере код ме-родавних фактора да се адвокатском подмлатку омогући опстанак и законским прописима обезбеди и регулише положај у друштву и адвокатском реду.

Скупштина решава да преко својих изасланика г. г. **Миодрага Миловановића, Др. Радоја Јовановића и Др. Хазима Алкалаја** умоли г. Министра правде, Сенат, Скупштину и Адвокатску комору:

1) Да се §§ 5 и 12 Закона о адвокатима измене и адвокатски стаж смањи, а обавезна година судске вежбе претвори у факултативну.

2) Да се допунама закона о адвокатима правно регулишу: сталешки положај адвокатских приправника; економски однос путем социјалног осигурања адвокатских приправника у оквиру Адвокатске коморе.“

У нову управу изабрани су: за претседника **Стеван Поповић**, за потпретседника **Ђура Ж. Мијатовић**, за секретаре:

Др. Хајим Алкалај и Драг. Златановић, за благајника Драгољуб Маринковић, за чланове управног одбора: Душан Јовановић, Др. Фрања Клајн и Миодраг Миловановић; за чланове надзорног одбора: Милосав Радивовић, Милић Јочић и Војимир Радовић.

Затим је Скупштина закључена.

БЕЛЕШКЕ

Нови Министар пољопривреде.

У новом кабинету г. Богољуба Јевтића састављеном 21. децембра 1934. год. претседник наше Коморе и уредник Бранича, г. Др. Драгутин Јанковић заузео је портфељ Министарства пољопривреде. Иако није наш ресорни Министар, г. Јанковић ће у Министарском савету, као дошао директно из адвокатуре, у којој је заузимао највише положаје и којом је се активно бавио уз Министра правде г. Др. Драгутина Којића, узети у заштиту адвокатски ред о коме се до сада није довољно водило рачуна и познавајући потребе адвоката и адвокатуре, учинити све да се наше адвокатско гитање једном повољно реши у смислу наших оправданих захтева Правилници о наградама адвоката, сузбијање надриписарства, претешко пореско опрећење адвоката, чекају на најхитније решење. Обраћање мало више пажње на цео наш ред јесте насушна потреба владајућих фактора. У тој оправданој акцији адвокатског реда, верујемо да ће г. Др. Јанковић бити попомогнут и од осталих чланова владе, нарочито оних који су из адвокатуре дошли, пошто је и њима познато у каквом се безизлазном положају данас налазе адвокати и цео адвокатски ред. Од нових људи у влади држава с правом очекује нове методе и поштовање захтева свакога реда и свакога staleжа, који, као и адвокатски ред, не траже ништа друго до могућност, да поштено раде, да им тај рад буде пристојно награђен и да им држава, скидањем пореских терета, омогући пристојан живот.

Нови Министар финансија.

Г. Др. Милан М. Стојадиновић претседник Конгреса правника и опште познати финансијски стручњак заузео је ресор Министарства финансија у новој влади г. Богољуба Јевтића. Он прима тешко наслеђе, али благодарећи својој великој способности и познатој стручности, с правом је очекивати од њега, да ће државне финансије из тешке кризе у којој се данас налазе, повести путем оздрављења. Он ће умерити, и на томе нарочито инсистирамо, пореске терете и неће дозволити, да адвокати са осталим припадницима слободних професија, грцају под порезима који су им неправедно одмерени и који их гурају у пропаст. Измене и допуне предлога буџета и финансијског закона за 1935/36. год. његовог претходника намећу се саме од себе у смислу фискалног растерећења народа. Сем тога, г. Др. Стојадиновић ће, нема збора, одустати од безобзирне фискалне политике државне, која води осиромашењу народа. Адвокати с правом очекују оздрављење државних финансија под сигурном руком новог Министра финансија, који ће уз то унети, у овај најважнији министарски ресор, нови дух и нови систем. У тој својој акцији г. Др. Стојадиновић може рачунати како на интелектуалце међу којима на првом месту стоје адвокати, тако и на најшире народне масе, а с погледом на највиши положај у правништву који заузима као претседник конгреса правника, може рачунати на подршку и целог правништва нашег, који је стожер државе и њених институција.

В. Б.

В. Б.

WWW.UNILIB.RS

Југословенска оптужба Мађарске пред Друштвом народа.

У место да тражи задовољење од Мађарске директним путем, југословенска влада је сматрала опортуним да се обрати Друштву народа преко свога Министра иностраних послова г. Богољуба Јевтића, са материјалом којим располаже против Мађарске а у вези са Марсељским атентатом. Пошто су се у томе сложиле и са нама савезничке и пријатељски расположене силе, 22. новембра 1934. год. предата је секретаријату Друштва народа дужна нота, у којој се нарочито наводи да је резултатима истраге после Марсељског атентата „утврђено да је тај злочиначки акт био организован и извршен уз учешће оних терористичких елемената, избеглих у Мађарску, који су се и даље користили у тој земљи истим оним саучесништвима као и раније.“ „...Резултати истраге осветљавају на један нарочито тежак и упечатљив начин одговорност мађарских власти у погледу помагања и потпоре, пружених терористичкој акцији извесних избеглих југословенских поданика“. Потребно је с тога да се утврђене одговорности обелодане пред највишим међународним форумом,“ јер не би било веће опасности за мир и добре међународне односе од угушивања осећаја једног народа, који је био жртва у личности свога најславнијег вође, жртва злочиначких дела за која би кривци могли да избегну праведну казну“. С друге стране Марсељски атентат показује извесне методе међународне политике у односу на атентаторе, које треба спречити, пошто у највишем степену доводе мир у опасност.

Уз обећање да ће у једном детаљном меморандуму поднети све доказе којима ће утврдити међународну одговорност Мађарске, Краљевска влада приморана је, позивајући се на став 2. члана 11. Пакта, да изложи Савету Друштва народа ову ситуацију која на тежак начин компромитује односе између Југославије и Мађарске и која прети да помути мир и добре односе између народа, као и да тражи да се ово питање стави на дневни ред идућег саветског заседања.

Затим су преставници Чехословачке и Румуније г. г. Др. Едуард Бенеш и Никола Титулеско

поднели две истоветне ноте, којима су се придружили у потпуности преставници југословенске владе и њеном тражењу да се ово питање изнесе на идуће заседање саветског.

Мађарски преставник г. Тибор Екхарт још истога дана изјавио је пред преставницима штампе своје задовољство што ће се афера са Марсељским злочиним „изнети пред непристрасан суд Друштва народа, не пропуштајући ни ову прилику да се, не са много бираним речима, осврне на извесна тврђења наше владе, што његовој ствари није много корисило. Затим је 22. новембра исти мађарски преставник предао ноту као одговор на нашу од 22. новембра, у којој се жали на бесомучну кампању „којој је Мађарска изложена од дана атентата у Марсељу“ и на најфантастичније оптужбе које се против ње протурале, чудећи се да је југословенска влада допустила себи „да оптужи Мађарску и да њене власти учини одговорним за одвратни злочин у Марсељу“. Како је Мађарској стало до одбране њене части и до одбијања акције „којима је једини циљ да компромитују лепу репутацију целе мађарске нације“, — то је г. Екхарт тражио да се ова ствар стави што је могуће пре на дневни ред, јер питање стављено пред Савет сходно чл. 4. став 4. Пакта може да угрози светски мир.

Преставници Мале Антанте и Балканског споразума нису имали ништа против да се дискусија по овом питању стави одмах на дневни ред Савета за почетак децембра, и ако је се очекивала дискусија тек за јануар 1935. год.

Сем тога, нешто доцније г. Екхарт тражио је да седници Савета на којој се буде дискутовало о питању мађарске одговорности за Марсељски атентат не председава г. Бенеш као тужилац, на што му је одмах одговорено да је се г. Бенеш и сам изузео, али је овај гест код присталица Друштва народа изазвао прилично нерасположење с погледом на то да је г. Бенеш претседник Савета по утврђеном већ реду и да се његово смењивање не може тражити на исти начин као што би се тражило смењивање једног малог чиновничкића.

Најзад, Краљевска влада предала је Друштву народа 28. новембра 1934. год. један веома опсежан елаборат,

који садржи непобитне доказе о утврђењу одговорности Мађарске за атентат у Марсељу. Елаборат под именом меморандума садржи 11 следећих поглавља: 1) Почети терористичке акције на мађарској територији; 2) Организовање терористичког покрета на мађарској територији помоћу југословенских емиграната; 3) Моралност и прошлост терориста настањених у Мађарској; 4) Докази да су мађарске власти znale за методе и циљеве терористичке акције организоване на њиховој територији; 5) Питање мађарских пасоша издатих терористима; 6) Питање финансијске помоћи и материјалне потпоре дате терористичкој акцији; 7) Интервенције југословенске владе код мађарске владе да би она обуставила терористичку акцију; 8) Атентат у Копривници и суђење у мађарском суду у Капошвару; 9) Резултати терористичке акције пре злочина у Марсељу; 10) Одговорности за атентат у Марсељу; и 11) Држање мађарске владе после злочина у Марсељу са Закључком. Уз докуменат, који садржи 78 страна формата публикација Лиге народа иде 48 прилога, који непобитно потврђују све наводе из меморандума.

Овај меморандум, који је оставио најдубљи утисак код целокупне непристрасне међународне јавности, раздат је свима владама престављеним у Савету Друштва народа као и тужиоцима и оптуженој Мађарској, па како је тражена хитност за решавање по оптужби наше владе, то је ово питање дошло на ред у децембарском заседању саветском 7. децембра 1934. год., одмах после усвојеног начина извођења плебисцита у Сарској области.

Том приликом у дугом и документованом говору г. Богољуб Јевтић изложио је све стране наше оптужбе, инсистирајући на извесним важним тачкама, снажно у томе потпомогнут од г. г. Титулеска и Др. Бенеша, који су нагласили да ако се терористичка акција, потпомогнута од Мађарске, не обустави, ниједна од сила Мале антанте не гарантује више за миран исход овога решења.

Мађарски делегат г. Тибор Екхарт и ако врло добар дијалектичар није успео ни најмање да пољуља југословенску оптужбу и ако је се већто служио разним маневрима у чисто дијалектичке сврхе. Тако је Јанка-

Пусту назвао скромним мајуром, ковање терористичког новца простом фантазијом, за организовање тероризма изван Југославије крива је Југославија што је дозволила да из ње оду терористи. Разметао је се мађарском културом. Бранио мађарске власти а остала непобитна факта просто негирао.

То је дало врло добар материјал г. г. Ружди-Беју, Титулеску и Бенешу да у дугим и веома пажљивим говорима тачку по тачку побију извесна тврђења мађарског делегата, којима су се директно вређали национални осећаји и достојанство наших народа.

На сутрашњој продуженој седници 8. децембра преставник Француске г. Пјер Лавал стао је отворено на страну Југославије и у веома пажљиво саслушаном говору осврнуо се на опасности по мир, који, поступци који су довели до Марсељског атентата, угрожавају. Преставник Италије г. Алоизи и ако у суштини наклоњен Мађарској, ипак је изненадно са извесним неодлучним ставом кад је требало ићи до краја са овом одбраном. Осудио је Марсељски злочин и прихватио сугестију г. Лавала да се путем једне међународне акције спречи тероризам. Преставник Совјетске Русије г. Литвинов захваљујући претходно југословенској влади што није тражила за изгубљеног Краља непосредно задовољење од Мађарске, већ што је обраћањем Друштву народа, дала могућности да се цело спорно питање реши на миран начин уз међународну осуду тероризма, подвукао је став његове владе против тероризма у опште и чврсту привржност методама везаним за Друштво народа, што је оставило најлепши утисак у свету. И преставник Велике Британије г. Идн осудио је Марсељски злочин и терористичке методе, али је у погледу санкција уз утврђењу одговорност Мађарске био прилично резервисан. Преставник Пољске г. Комарницки одајући сву почаст погинулом Краљу и изражавајући симпатије Југословенском народу уз осуду терористичких метода, није могао да се одлучи којој ће пријатељској држави прићи, пошто су вели, и Југославија и Мађарска пријатељске земље Пољској. Преставник Шпаније г. Мадриага, коме су се придружиле делегат Мексика г. Нахера, представ-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ник Аргентине г. Кантило и делегат Чила г. Видула, тражио је да се донесе једна међународна конвенција против тероризма у вези са сличним предлозима ранијих предговорника, нарочито г. г. Лавала и Иднана.

Истог дана на завршетку седнице мађарска делегација је раздала писмен одговор на југословенску оптужбу, који се своди на просто негирање свих твђења југословенске владе, без икаквих факата и доказа зато.

Дискусију је завршио председник г. Васконтелос, преставник Португалије, који је својим тактом омогућио правилно вођење дискусије и тиме веома много допринео да се цела оптужба југословенска правилно иследи.

До идуће седнице т.ј. до 10. децембра 1934. год. Женева је била поприште разних преговора и договора у циљу проналажења једне формуле, којом би се с једне стране осудила Мађарска а којом би се друге стране дала највиша сатисфакција Југославији за њену мирољубивост и поред великог губитка смрћу Краљевом.

Кад је настављена дебата 10. децембра 1934. год. узео је реч најпре г. Титулеско а за њим г. Бенеш, који су у дубокој анализи мађарских аргумената до очигледности показали Савету да је југословенска оптужба у целини остала. У истом смислу иза њих говорио је и г. Богољуб Јевтић, чији је говор због мирољубивих тенденција али и крајне одлучности југословенске владе да добије тражену сатисфакцију, оставио најјачи утисак. Затим је једногласно изабрат за рапортера по југословенској оптужби г. Иднана преставник Велике Британије, па је седница прекинута да се настави и заврши истог дана дубоко у ноћ резолуцијом, донетом једногласно од свих чланова Савета, за коју су такође гласали и тужиоци и тужена Мађарска.

Ова веома важна резолуција гласи:

„I Савеш, сигуран да је шумач осећања целог Друштва народа, у едногласном жаљењу аштанаша који је сшао живота југословенског Краља Вишеза Александра I Уједињенишља и Луја Баршуа, осуђује овај гнусни злочин, придружујући се шуги југословенског и француског народа, и захтева да сви одговорни буду кажњени.“

„II Савеш, пошсећа да свака држава има дужности да на својој територији не подржава ниши шриш макавак терористички рад у политичком циљу, да свака држава не шреба нишиша да занемари да би предупредила и онемогућила дела ове врсте и да пружи своју помоћ у истом циљу владама које јој то шраже, коншашује да се ове дужности нарочито намећу члановима Друштва народа због обавеза које су они узели да пошшују шеришоријално јединство и садашњу политичку независност других чланова.“

„III Савеш, у бризи да види да између чланова Друштва народа влада добар споразум од кога зависи мир и имајући поверење у њих да ће избећи све што би било шакве природе да га компромшшује,

„коншашујући да, из дебаша које су се развијале пред Савешом и из докуменаша који су поднети, а нарочито из дипломатске преписке измењене између мађарске и југословенске еладе од 1931 до 1934 године произлази, да разна пишаша, која се односе на постојање и рад ван југословенске територије шеришористичких елеменаша, нису уређена под условима који дају задовољење југословенској влади,

„коншашујући, према овим дебашашама и овим докуменшашама, да су извесне мађарске власти у најману руку из нехата узеле на себе одговорности приликом дела која се већују за припремање ашешаша у Марсељу, смашашујући с друге стране да мађарска влада, свесна својих међународних одговорности има дужности да донесе или да изазове без рока сваку сходну санкцију према оним својим влашашама чија би се кривица ушврдила, уверен о вољи мађарске владе да ће се одужити у овој дужности, позива је да Савешу саопшшиши мере које буде предузела у овом циљу.“

„IV Савеш, смашашујући да одредбе међународног права које се односе на сузбијање шеришористичке акције, у данашњем часу нису довољно прецизне, да на ефикасан начин гараншшују међународну сарадњу у шом погледу,

„одлучује, да се установи један одбор штручњака којима ће бити дужности да проуче св ашашаша са

задашком да израде један прешходни предлог међународне конвенције, намењен да обезбеди сузбијање предузетих недела или извршење злочина у циљу политичког шероризма;

„одлучује да овај одбор буде састављен од једанаест чланова, пошто су владе Белгије, Велике Британије, Шпаније, Француске, Маџарске, Италије, Пољске, Румуније, Швајцарске, Чилеа и Унија Совјетских Социјалистичких Република позване да свака наименоује по једног члана; „поверава овом одбору проучавање предлога који су изнеши пред Савеш од стране француске владе и позива владе које би исто тако имале да поднесу предлоге, да што учине и да их испошљу Генералном секретаријату у циљу проучавања у овом одбору;

„позива овај одбор да Савешу поднесе извештај и циљу да би он применио поступак предвиђен одлуком Скупштине од 25 септембра 1931 године и који се односи на израду општих конвенција, о којима се преговарало под покровишћем Друштва народа.“

Г. Лавалов предлог конвенције о међународном споразуму за сузбијање тероризма, који се помиње у резолуцији, такође као важан документ за правника, наводимо у целини. Он гласи:

„Основице за закључење једног међународног споразума ради сузбијања злочина извршених у циљу политичког шероризма.“

„Конвенција која ће се закључити имаће за искључиви циљ, да олакша сузбијање кривичних дела уперених против личности или против имовине, које претстављају терористичку акцију у политичком циљу.“

„А) Дела на која се мисли, следећа су:

„а) Атентат против живота и слобде било шефова држава, било чланова влада, политичких и административних тела или судова или чиновника или приватних личности, због политичког става ових.“

„б) Атентат против јавних зграда, железница, бродова, авиона и осталих превозних сретстава.“

„в) Удружења ради извршења ових дела.“

г) Држање оружја, муниције, експло-

зива или справа за изазивање пожара са циљем да се изврше поменућа дела.“

„д) Провоцирање на извршење горе поменутих дела или хвалење ових.“

„Има места истраживању с обзиром на стање разних законодавстава, да ли и још нека дела имају да се долажу овој листи.“

„Уговорне странке примиће обавезу по сузбијању дела ове врсте и покушаја да се таква дела изврше и с обзиром на саучесништво, кад су ова дела уперена против друге уговорне државе, њених власти и њених поданика.“

„Преузеће се обавеза, да ће се узети на одговор она лица за која то тражи једна од уговорних држава приликом истраге по делима горе побројаним. Ради решења узете се у обзир Конвенција од 20 априла 1929 године закључена против прављења лажног новца.“

„Б) Сузбијање горе поменутих дела биће поверено судовима појединих земаља. Међутим, установиће се Међународни кривични суд, састављен од 5 чланова, који ће бити сталан, ма да ће се састајати онда, када отпочне истрага по некоо делу који спада у његову надлежност.“

„Међутим кривични суд имаде да суди лицима оптуженим за једно од горе побројаних дела, и то у следећим случајевима:

„а) Кад је оптужени побегао у другу земљу ван оне која га гони, а земља у коју је побегао више воли да изведе оптуженог пред Међународни кривични суд, него да га екстрадира земљи која га тражи.“

„б) Кад држава на чијој је територији злочин извршен мисли да треба да се одрекне у појединим случајевима прогона пред својим сопственим судовима.“

„Установа таквог Кривичног међународног суда одговара двострукој бризи: да се обезбеди непристрасно суђење у нарочито деликатним случајевима и да се покрије одговорност судова оних држава који би имали да суде за злочине овакве врсте.“

„Утврдиће се кривични закон који ће овај Међународни суд примењивати.“

„Приликом сваке пресуде суд ће одредити једну од уговорних држава

www.u...
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

којој ће припасти брига да се пресуда изврши.

„Право помиловања односно пресуда изречених од стране Међународног кривичног суда имаће Савет Друштва народа на предлог било државе где се казна извршује, било државе против које је дело било уперено, било националне државе осуђеника.

„Ц) Конвенција треба да предвиди мере које ће обезбедити исправност пасоша и осталих легитимација.

„Треба да се преузме обавеза да ће се спречавати фабриковање лажних легитимација, фалсификовање легитимација и употреба лажних или фалсификованих докумената чак и ако се фалсификовање односи на печате или потписе неке стране државе.

„Д) Предвидеће се и организовати:

„а) Достављање свих обавештења о припремама у једној земљи кривичних дела предвиђених у конвенцији, ако има изгледа да ова дела могу бити извршена у једној од уговарајућих земаља.

„б) Одашиљање обавештења о фалсификовању докумената као и о употреби ових.

„Ван пројектоване конвенције биће потребно да се упути члановима Друштва народа једна препорука како би они унели у њихов уговор о екстрадицији једну клаузулу која искључује, ако то није већ учињено, убиство из категорије политичких злочина, за које се не даје екстрадиција“.

Тако је пред Друштвом народа ликвидан без оружане интервенције тежак однос настао између Југославије и Мађарске због учешћа ове последње и њене доказане кривице у Марсељском атентату. Југославија је пред овим међународним форумом добила најпотпуније признање које јој се могло дати, а Мађарска је опет била осуђена на начин једино могућ по правилима која важе пред Друштвом народа а по којима и тужилац и окривљени и судији заједнички оптужују, бране и суде у присуству партичара, па чак се и тражи да окривљени сам гласа за своју пресуду, да би се могла обезбедити тражена једногласност.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат

Адвокатски штрајкови.

Грчки и румунски адвокати престали су да обављају своје послове, напустили су судове, отказали сваку своју помоћ, немогавши постићи на други начин задовољење својих оправданих захтева. Док се грчки адвокати буне претежно због нерешених или рђаво решених професионалних питања, дотле се румунски адвокати у главном буне због недавног повишења судских такса од стране владе.

Питање адвокатских штрајкова је веома озбиљно. Оно мора да забрине све интелектуалце, у толико више, што су изгледа, пре објаве штрајка и грчки и румунски адвокати исцрпели сва редовна сретства у одбрани својих или на њихов начин схваћених општих државних интереса. Оно је забринуло и грчку и румунску владу и има изгледа да ће се изаћи у сусрет оправданим захтевима адвоката, пошто се држави наноси већа штета апстинирањем адвоката од сарадње код судова и власти, него што је за ту исту државу штета од тога, да ли ће се адвокати опорезивати десет пута више од онога што су у стању да плате или да ли ће се судске таксе повисити у толиком степену, да неће бити никоме могуће тражити правду редовним путем.

V. B.

Процес г. Др. Милети Новаковићу и осталима.

18. децембра 1934. год. Окружни суд за град Београд донео је пресуду којом је ослободио од оптужбе г. г. Др. Милету Новаковића, проф. Универзитета, Михаила Јовановића, судију Касационог суда у пенз., Ђорђа Јововића, претседика Београдског трговачког суда у пенз., Мирка Лонткијевића, начелника Мин. саобраћаја у пенз., Косту Трајковића, Александра Недељковића и Душана Миљковића, адвокате из Београда, коју је против њих подигао државни тужилац за давање и примање мита поводом доношења једне пресуде изабраног суда.

Т. зв. афера са митом откривена је на неуобичајен начин: једним ко-

муникеом у новинама на који су оптужени покушали да одговоре, али су у томе били спречени. Јавност у први мах припремљена против њих, постепено је се стишала у колико је се сазнавало за више детаља о овој т. зв. афери, тако да је се, у потпуном миру, очекивао исход јавног претреса, где је се по контрадикторном поступку имало испитати све оно што стоји за и против оптужених.

Претрес је протекао у савршеном реду. Државни тужилац, државни правобранилац, окривљени и њихови браниоци, адвокати и суд, задржали су све достојанство које овакво суђење налаже. Кроз бранилачку говорницу прошли су наши највећи адвокати, наша адвокатска елита. У својим смишљеним одбранама, са свим достојанством али и са свом одлучношћу, наше колеге су бранили праведну ствар уверени да оптужени нису криви за представљена дела. Говори, који представљају правне расправе и реторске успехе првог реда, стенографисани, биће накнадно објављени. Ни један адвокат не треба да пропусти а да их не прочита, јер ће у њима наћи читава откровења. Једини до сада објављени говор г. *Др. Драгутина Јанковића*, представља овог цивилисту и кривичара као првокласног мајстора. Он оперише најтежим правним појмовима са неуобичајеном лакоћом и без узбуђења. Одлучно, достојанствено носио је своју одбрану до дефензивног успеха. Одбрана г. г. *Др. Хуга Верка*, *Ђоке Карајовановића*, *Др. Младена Жујовића*, *Др. Војислава Вујанца*, *Др. Цимпермана*, *Владимира Симића*, да напоменемо само неколико, извињавајући се што све не цитирамо, јер сви су достојни највеће пажње, нису се до сада чуле у суду и судском заседању. Њих треба сачувати од заборава да би се на њима садашње и будуће генерације училе како се једна праведна ствар брани, а треба их сачувати и од заборава, да би се видело, да су се и овакви кривични спорови могли у опште водити пред судом.

На крају, и ако то није до сада било уобичајено, мора се одати пошта суду, односно судијама, који су судили, на достојанству и пажњи

са којима су овај свор водили. Са таквим судом, који респектује право и оптужбе и одбране онда кад се води рачуна о његовом праву, мора свако бити задовољан. Окружни суд за град Београд показао је, да је дорастао за оваква суђења која на срећу претстављају велику реткост у нашем правосудју. Поред тешке квалификације дела, која је обавезно повлачила за собом и несумњиве доказе за оно што се претстављало да је учињено, у овом процесу судило се о части и судова, и судија, и адвоката. Да је донета друкчија пресуда цео наш јавни живот пошпао би једним веома опасним правцем, што је на самом почетку требало спречити.

Непристрасан суд, изнад свих утицаја, поштујући само закон, и по слободном уверењу судија који га сачињавају, умео је да донесе пресуду која је израз закона и правде и која је задовољила и окривљене и непристрасну јавност. Да се, дође до праве истине, највише је допринео начин на који је сам претрес вођен. На претресу је свако знао за своју дужност и своја права, тако да је у узајамном поштовању суда према оптужби и адвокатима и ових према суду, пронађена права истина по овој т. зв. афери, тако да је суд могао донети пресуду и образложити је на начин који чини част судском слободном уверењу. Овај процес треба свима да нам служи за пример како се озбиљно ислеђује и суди, и оптужује и брани.

Поводом овог процеса Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу, у Бр. 10. од 10. децембра 1934. год. каже следеће:

„Пред Окружним судом у Београду као кривичним судом водио се ових дана кривични претрес противу проф. Милете Новаковића и другова, о којему су сви дневници опширно извијестили. Ови су истакли и узорно вођење претреса по претседнику суда. Ми пак желимо истаћи да се то узорно вођење састојало и у савршено законитоме и — да тако кажемо — управо кавалерски правном поступку према бранитељима. Ових је било 18, дакле разјерно велики број, колико се ријетко појављује у кривичним парница-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ма, на посе кад се уважи да је о-
кривљеника било мање него брани-
теља. Ови су много говорили: пле-
доајеи појединаца трајали су и по
пет сати Ипак претседник сената
није ни једног бранитеља прекидао
или опомињао да буде краћи; сви су
чланови сената сваког бранитеља
слушали до свршетка једнако позор-
но као и на почетку. Независност и
објективност суда очитовала се у то-
ме, што су сви оправдани предлози
бранитеља били уважени, без обзира
на то да ли би се с њиховим прове-
дењем имала открити каква службе-
на тајна или ти предлози били неу-
годни ма коме. На претресу дошло
је до јаснога изражаја и сасвим
исправно схваћање суда о потпуној
једнакости положаја државног ту-
жиоца с положајем окривљеника и
бранитеља т. ј. да су сви они с т р а н
к е. Овако вођење процеси могу само
да послуже угледу нашега судова-
ња, не само у држави него и изван
ње, јер такве процесе прати и ино-
странство. Такво вођење процеса ва-
ља истаћи то више баш код београд-
скога суда, што је нови кривични по-
ступак код њега и осталих србијан-
ских судова тек три године у при-
мјени пак се из тога види, како је
већ на почетку добро схваћен и про-
ађан.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат

Питања екстрадиције лица уме- шаних у Марсељски атентат.

Са Марсељским атентатом поставило
је се у међународној јавности и у
правничким круговима свију земаља
питање издавања кривца умешаних
директно или индиректно у овом атен-
тату. Поново је истакнута т.зв. *ашен-
ташска клаузула* и њен значај, нар-
очито у односу на издавање Фран-
цуској два несумњива кривца *Анше
Павелића* и *Еугена Кваатерника*, који
су притворени по тражењу францу-
ских иследних власти на италијанској
територији у Милану.

Резултат је очекиван са великом
пажњом, јер је цео предмет са захте-
вом за екстрадицију предат суду у
Турину, који је најзад 23. новембра
1934. год. према саопштењима у По-
литици од 28. новембра 1934. год.
и Правди од 5. децембра 1934. год.,
донео следеће решење:

„С обзиром да је екстрадиција регу-
лисана италијанским кривичним зако-
ником, конвенцијама и међународним
узусима (члан 13. део први италијан-
ског кривичног законика);

„С обзиром да чланови други и тре-
ћи уговора о екстрадицији од 12. маја
1870. године између италијанске држа-
ве и француске државе нису измење-
ни ни укинуги каснијим уговорима из-
међу високих уговарајућих страна и
италијанским кривичним законом и
међународним узусима, па се према
томе имају применити у овом случају;

„С обзиром на поменути уговор,
пошто је у члану 2. набројао лими-
тативно кривце за које се признаје
екстрадиција између двеју држава и
искључиво у члану 3. политичке кри-
вице (злочине и иступе политичке);

„С обзиром да је, убиство Југосло-
вског Краља Александра које се до-
годило у Марсељу 9. октобра 1934.
године извршено из политичких раз-
лога, те је штетило политичке инте-
ресе Југословенске државе, па према
томе представља политичку кривицу у
смислу члана 8. § 2. италијанског кри-
вичног закона;

„С обзиром да је из истих разлога
политичка кривица и убиство чијом је
жртвом био Барту, министар спољних
послова Француске Републике;

„С обзиром да се на основу горе-
наведеног члана 8. (последњи став)
исто тако сматра као политичка кри-
вица и обична кривица извршена де-
лимично из политичких разлога, па
према томе остале кривце извршене
или покушане истом приликом про-
тиву генерала Жоржа и свих осталих
жртава имају да се сматрају да су по-
литичке природе;

„С тога се на основу свега изло-
женог тражења екстрадиција не може
извршити.

„Разлози

„Пошто је примљено на знање од-
рицање од рокова учињено од стране
окривљених и њихових бранилаца на
тражење Његове Екселенције гене-
ралног прокуратора Краљевског;

„На основу члана 13. и члана 8. ита-
лијанског кривичног закона: члана 162.
и следећих италијанског кривичног по-
ступка, члан 3. уговора о екстради-
цији од 12. маја 1870. године, потврђе-
ног краљевским указом од 13. јуна

1870. године између италијанске и француске владе;

„Решава:

„Тражена екстрадиција Анте Павелића и Еугена Квартерника не треба да се изврши.

„Турин, 23. новембра 1934. (VIII).

Деловођа:
Бертоне

Боба,
Пенашиепи,
Бафиле.“

На основу овога решења, италијанска влада известила је француску владу, да јој горња лица не може издати.

По питању издавања криваца у Међународном праву дао је врло добар приказ стања науке и законодавства г. *Др. Илија А. Пржић* доцент Универзитета у Архиву за новембар 1934. год. под насловом „Издавање криваца у међународном праву“. Овај његов рад оштампан је засебно као XV књига Библиотеке Југословенског удружења за Међународно право. Ова студија писана на основу обилног материјала и по строгој научној методи даје објашњење многих проблема који су у вези са екстрадицијом, па ју је с тога, ради расветљења појмова и упознавања са материјом, врло корисно консуловати.

В. Б.

Питање једнообразног објављивања општих прописа.

Бранич је увек тражио једнообразно објављивање општих прописа. Мора се познавати аутентичан текст ових прописа и имати гаранција, да је оно што је објавље-

но, заиста аутентично, а не мање је важно, да објављени текстови буду лако приступачни грађанима.

Исто питање интересовало је и г. *Др. Милана Ф. Бартоша*, проф. Универзитета, који је у чланку „Неправилно публиковање уредаба“ објављеном у Архиву за новембар 1934. год. навео осам разних начина на које се уредбе објављују и тиме није исцрпео сав материјал. Наравно, да овај начин објављивања општих прописа не одговара добро схваћеним државним интересима, па с тога г. *Др. Бартош* захтева, да се његов један закон, који ће од 1. јануара 1935. год. заштити ову праксу и одредити само *Службене новине*, као једини званичан орган за сва објављивања општих прописа.

И ако г. *Др. Бартош* у овом својем потхвату неће успети, јер смо уверени да се његов предлог неће примити, ма да се за то неће дати никакав оправдан или неоправдан разлог, ми ипак поздрављамо његову акцију и придружимо јој се, пошто ми адвокати са нашим клијентима, попут професора Универзитета и осталих правника, највише трпимо од овакве неправилне праксе, па и ми тражимо, да се установи једнообразан поступак за сва објављивања општих прописа, јер то захтевају највећи државни интереси, а у првом реду државни и правни поредак.

В. Б.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Бранич ће доносити садржаје свих правних часописа код нас. Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета.

Уредник *Др. Михаило Илић*, проф. Универзитета.

Садржај бр. 5, књ. XXIX. (XLVI), за новембар 1934. год.

Чланци: Живојин М. Перић: L. Duguit-ева гледишта о субјективним правима; Др. Александар Д. Билимовић: Неколико модерних струја у економској теорији (I. Франц Опенхајмер. — II. Роберт Лифман); Александар Маклецов: Проблем злочина и психоанализе; Др. Анка Гођевац: Међународно правосуђе данашњице; Иван Д. Петковић: Недељивост приватне тужбе по Зак. о штампи. — Правна политика; Др. Милан Ф. Бартош: Неправилно публиковање уредаба. — Међународно-правна хроника: Др. Илија А. Пржић: Издавање криваца у

међународном праву. — Административна хроника: Ловра Перковић: Пензионисања по Чин. зак. врше се по споразуму са Министром финансија (§ 128. Ч. з.) — Судска хроника: Тихомир М. Ивановић: Улог по уложној књижици није исто што и „полог говотине уследили изричито одређеном сврхом“ из чл. 3. т. 1. Уредбе о роковима исплате улога и других дуговања Љубљанске кред. банке; Иван Д. Петковић: Одустанак од прив. тужбе према једном одговорном лицу по Зак. о штампи повлачи одустанак и према осталима само онда, ако је то лице одговорно по принципу субјективне кривичне одговорности; Иван Д. Петковић: Кад писац и уредник заједно одговарају за дело из Зак. о штампи по одредбама Крив. зак., суд је дужан да одреди и како одговарају: као саизвршиоци или као извршилац и помагач (чл. 33. Зак. о шт.). — Оцене и прикази: Др. Милан Ф. Бартош: Др. Борислав Т. Благојевић, Уговори по пристанку — формуларни уговори. — Конгреси правника: 38. Конференција International Law Association у Б. Пешти. — Белешке. — Преглед часописа. — Нове књиге.

Уредништво и администрација налазе се на Топличинином венцу бр. 21. Годишња претплата износи 120.— дин.

П р а в о с у ђ е, часопис за судску праксу.

Уредник *Стојан Јовановић* судија Власници: *Др. Иво Матијевић* апелациони судија у Сарајеву и *Др. Фердо Чулиновић*, претседник Окружног суда у Белој Цркви и Уређивачки одбор. Издавач *Живко Мадаревић* штампар.

Садржај бр. 11. год. III, од новембра 1934. год.

Судови и судије: *Стојан Јовановић*: Потпуна реорганизација судова. — Из иностранственог правног света: *Јосип Фаденхехт*: Обичајно право у Бугарском грађанском праву. — Грађанско право: *Божидар Томовић*: Наслеђивање материнства према наследном обичајном праву у Црној Гори; *Др. И. Матијевић*: О одговорности железнице при превозу робе; *Др. Радоје Вукчевић*: Смисао § 90. меничног закона или: Ко може тражити амортизацију менице; *Иво Станош*: О амортизацији менице; *Ст. Јелисављевић*: Да ли је школска општина правна личност?; *Др. Људевит Шварц*: О сиромашком праву; *Др. Милан Вакањац*: Још о даривању без „праве предаје“. — Кривично право: *Александар Маклепов*: Триализам санкција у Југославенском кривичном праву; *Др. Август Мунда*: Преисковални Запор в поступку зопермљајше малолетнике; *Боривоје Д. Петровић*: Саучешће схваћено са гледишта де леге ференда; *Др. Душан Станојевић*: Процена спорног предмета од стране тужиоца. — Судска пракса: Кривично право; Грађанско право. — Преглед књига. — Белешке. — Нове књиге и часописи. — Додатак: Збирка расписа.

Уредништво и администрација налазе се у Мачванској ул. бр. 4. Годишња претплата износи 120.— дин.

П о л и ц и ј а, часопис за управно-полицијску и судску праксу.

Власник и уредник *Васа Лазаревић* начелник Министарства унутрашњих послова у пензији.

Садржај бр. 21.—22. Год. XXI, за новембар 1934. год.

Александар I. Карађорђевић (песма) — од Вук. Ђ. Гојковића-Богичевића: Наша материјално-правна и судска реформа — од Др. Мих. П. Чубинског; Опасно криминално стање — од Др. Н. В. Краињског; Неколико мисли поводом атектата извршеног на Њ. В. Краља Југославије — од Ф. Е. Лувеза; Марсељски злочин и Друштво народа — од Мила Павловића; Нови рескри и окружни судови на територији Апелационог суда у Скопљу и Великог суда у Подгорици и ступање на снагу Закона о суд. крив. поступку од 1929. год. на овим правним подручјима — од Сек. Н. Кецојевића; Идентификовање крвавих мрља — корисно поступање при откривеном злочину — од Б. Балтазара

Психологија осуђеника — од Мих. Т. Банковића; Десетогодишњица Међународне комисије криминалне полиције — од Бл. Милићевића; Закон о градским општинама о примени Закона о државним извршним службеницима на градске полицијске службенике — од Т. Алагића; Сваки свој сопствени детектив; Један случај контрадикције Закона о судским таксама са правилником о његовом извршењу — од Сотира В. Тренчевића; Да ли лице које учини кривично дело из § 29, 30, и 31. закона о држању и ношењу оружја, чини самим тим и кривицу по закону о таксама из Т. Бр. 97. и 100. т. 5. прист. правилника? — од Светомира Ј. Поповића. — Судска пракса: од Ивана Д. Петковића, Милорада М. Јовановића и Јована Д. Смиљанића. — Поуке и обавештења. — Регистар важних одлука Касац. суда. — Решења Опште седнице Државног савета. — Одлуке Опште седнице Главне конгроле. — Расписи Мин. правде. — Важније одлуке и објашњења Генералне дирекције пореза. — Кретање чиновника у ресору Министарства унутр. послова. — Белешке и вести. — Листак: Хајдук Бабејић од М. Достанића. Уредништво се налази у Карађорђевој ул. бр. 59. Претплата износи 120.— и 100.— дин.

О д в ј е т н и к, орган Адвокатске коморе у Загребу.

Садржај бр. 10 од 10. децембра 1934 год.

И дајем своју часну реч Смије ли одвјетник изручити новац убрзан за иноземну странку?; Радио право и заштита части од Др. Људевита Шварца; Одвјетник пред управним властима; Одлуке пленарне седнице Касационог суда Краљевине Југославије. — Вијести Адвокатске коморе у Загребу. — Разно. — По кроничарској дужности.

О д в ј е т н и к излази један пут мјесечно. Уредник г. Др. Иво Политео адвокат. Чланови Адвокатске коморе у Загребу добивају га бесплатно, иначе му је цена 60.—, 80.— и 90.— дин.

Slovenski Pravnik, Glasilo društva „Pravnika“ v Ljubljani.

Sadržaj br. 10.—12. za 1934.

Об трагићни смрти Краља Алектандра I; Др. Avgust Munda: Problem sterilizacije u kazensko право. Др. Stojan Bajić: O prekočasnem delu (konec). Др. Leo Pretner: Stvarna pristojnost obrtnega sodišča v Ljubljani po novem obrtnem zakonu. Др. Anton Štuhec: Zakonito zavoravanje odškodniških zahtevkov zaradi nezgod v avtomobilskem prometu. Др. Rudolf Sajovic: Šesta skupščina Kongresa jugoslovenskih pravnika v Zagrebu. Др. Joso Jurković: Kostić-Komentar ustava. Književna poročila. Razne vesti. Priloga.

Излази у Лjubljani један пут месеечно. Уредник је г. Др. Rudolf Sajovic. Претплата износи 50.— дин. годишње.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 7. новембра до 31. децембра 1934. год.

606. Уредба о заштити земљорадника — Исправка. — Сл. н. Бр. 257.—LXVI, од 7. новембра 1934. год. стр. 991.

607. Правилник за извршење Уредбе о заштити земљорадника. — Сл. н. 257.—LXVI, од 7. новембра 1934. год. стр. 991.—996.

608. Етиопија обновила приступ Факултативној клаузули. — Сл. н. Бр. 257.—LXVI, од 7. новембра 1934. год. стр. 996.

609. Грчка обновила усвајање Факултативне клаузуле. — Сл. н. Бр. 257.—LXVI, од 7. новембра 1934. год. стр. 997.

610. Уредба о Протоколу о примени прилога В уговора о трговини и пловидби између Краљевине Југославије и Краљевине Арбаније, потписаном у Београду 8. маја 1934. године. — *Сл. н. Бр.* 258.—LXVII, од 8. новембра 1934. год. стр. 999.—1053.

611. Уредба о установљењу и местној надлежности среских шеријатских судова на једном делу подручја Апелационог суда у Скопљу и на подручју Великог суда у Подгорици. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1055.—1056.

612. Уредба о издвајању општина Осилница, Трава и Драга, среза Чабарског, Бановине Савске из подручја Среског суда у Кочевју и прилијању подручју Среског суда у Чабру. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1056.

613. Правилник о управљању и употреби стадиона у Загребу. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1056.—1057.

614. Решење Опште седнице Државног савета од 12. септембра 1934. год. Бр. 23911/34. *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1057.—1059.

615. Начелна одлука Опште седнице Касационог суда о примтњи § 30. Закона о издавању татија од 30. маја 1931. год. у вези § 71. Закона о уређењу аграрних односа у ранијим покрајинама Јужне Србије и Црне Горе од 5. децембра 1931. год. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1059.—1061.

616. Распис Бр. 99. — Увођење у живот новог обрасца књиге за пролаз кроз паринарнице — дошуна прописа Поступка Цбр. 15800/1928. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1061.—1062.

617. Полагање државног стручног апотекарског испита. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1062.

618. Исправка у Нормма за заваривање жељезних конструкција. — *Сл. н. Бр.* 262.—LXVIII, од 13. новембра 1934. год. стр. 1062.

619. Упутства за извршење и примену одредаба Правилника о вијању (истицању) застава на државним, трговачким и приватним бродовима Краљевине Југославије обнародованог у „Службеним новинама“ Краљевине Југославије бр. 111 од 15 маја 1934. године. — *Сл. н. Бр.* 265.—LXIX, од 16. новембра 1934. год. стр. 1063.—1066.

620. Упутства за рад по закону о сузбијању полних болести и Правилника за извршење тога закона. — *Сл. н. Бр.* 265.—LXIX, од 16. новембра 1934. год. стр. 1066.—1069.

621. Таксе по Закону о сузбијању полних болести. — *Сл. н. Бр.* 265.—LXIX, од 16. новембра 1934. год. стр. 1070.

622. Распис Бр. 106. — *Сл. н. Бр.* 265.—LXIX, од 16. новембра 1934. год. стр. 1070.

623. Уредба о извођењу јавних радова. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1071.—1074.

624. Уредба о олакшању наплате накнаде штете проузроковане шумским кривцима у државним шумама и унапређењу шумске привреде. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1074.

625. Уредба о тецајевима за стручно образовање општинских службеника. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1074.—1075.

626. Уредба о допуни Уредбе о начину убирања, предаји и употреби таксе наплаћене у корист државних народних позоришта, као и о одређивању подручја тих позоришта од 15. маја 1934. године. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1075.

627. Правилник о одређивању и враћању кауција. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1075.—1076.

628. Измене и допуне Правилника о реду на пијацама општине града Београда. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1076.—1077.

629. Решења Министра унутрашњих послова о општинама. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1077.

630. Решење Министра унутрашњих послова од 14. новембра 1934. год. IV. Бр. 3521. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1077.

631. Рок за подношење спискава струјомера. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1077.

632. Распоред звања у Министарству просвете. *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1077.

633. О плинском уљу, уљу за подмазивање и уљу за ложење. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1078.

634. Паушални додаци спроводницима бродова. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1078.

635. Стручни испит за привреднике духовног звања. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1078.

636. Промена имена катастарске општине Бребровник у „Мали Бребровник“. — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1078.

637. Село Шибовска — *Сл. н. Бр.* 271.—LXX, од 23. новембра 1934. год. стр. 1078.

638. Уредба о заштити новчаних завода и њихових веровника. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1079.—1088.

639. Уредба о смањењу трошкова режије новчаних завода под заштитом. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1088.—1090.

640. Уредба о смањењу трошкова режије привредних предузећа. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1090.—1091.

641. Уредба о висини, начину убирања и контроли при плаћати бановинске трошарине на вино и ракију. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1092.—1097.

642. Уредба о промени имена општине Погоновске. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1097.

643. Начелна одлука Опште седнице Касационог суда у Београду о томе: Да ли, и после ступања на снагу новог Грађанског парничног поступка, за деобу између смесичара, заједничара и санаследника, који нису задругари, важе прописи старог Грађанског судског поступка. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1097.—1098.

644. Обзнана. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1098.—1101.

645. Промена имена села „Поганово“ у „Доброшево“. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1101.

646. Промена имена села „Фердинандово“ у „Јелачићево“. *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1101.

647. Промена имена „Чокадинци“ у „Будимачки Петровац“. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1101.

648. Телефонски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 272.—LXXI, од 24. новембра 1934. год. стр. 1102.

649. Уредба о уређењу Министарства социјалне политике и народног здравља. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1103.—1105.

650. Уредба о заштити земљорадничких кредитних задруга и њихових савеза. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1105.—1107.

651. Уредба о установљењу и месној надлежности средског шеријатског суда у Подгорици. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1107.

652. Промена имена села „Лазе“ у „Сремске Лазе“. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1107.

653. Ратификација Савеза социјалистичких република Конвенције за изједначење извесних прописа о међународном преносу ваздухом и накнадни протокол. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1107.

654. Ратификација Швајцарске Конвенције о фискалном режиму страних аутомобилских возила, са приложеним протоколом. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1107.

- 655.** Приступ Сједињених америчких држава Конвенцији за изједначење прописа о међународном преносу ваздухом и накнадни протокол. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1107.—1108.
- 656.** Ратификација Велике Британије и Северне Ирске Конвенције за уређење лова на китове. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1108.
- 657.** Ратификација Аустрије допунског акта уз међународну Конвенцију од 23. октобра 1924, која се односи на превоз робе на железницама, закљученој у Берну 2. септембра 1932. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1108.
- 658.** Приступ Екватора међународној опијумској Конвенцији и протоколу. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1108.
- 659.** Ратификација Летоније Конвенције и Статута о међународном режиму железница са протоколом о потпису. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1108.
- 660.** Ратификација Кубе међународне Конвенције о спречавању циркулације и саобраћаја неморалних публикација. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1108.
- 661.** Програм за полагање стручног испита службеника средишних духовних власти по закону о чиновницима. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1109.—1110.
- 662.** Телефонски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1110.
- 663.** Исправка у Уредби о заштити новчаних завода и њихових веровника. — *Сл. н. Бр.* 275.—LXXII, од 28. новембра 1934. год. стр. 1110.
- 664.** Уредба о спајању општина у Дринској бановини. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1111.—1112.
- 665.** Уредба о разгруписању општине Краљевоселске. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1112.
- 666.** Уредба о одвајању села Одри из општине теарачке и при давању општини братничкој. *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1112.
- 667.** Уредба о промени имена општине Лазе. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1112.
- 668.** Уредба о имовини посебних делова градских општина. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1113.
- 669.** Правилник за извршење јавних радова. — *Сл. н. Бр.* — 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1113.—1117.
- 670.** Решење за Радничке коморе. *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1117.
- 671.** Приступ Хондураса Међународној конвенцији о опијуму и Протоколу. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1117.
- 672.** Размена ратификационих инструмената трговинског уговора са прилозима између Краљевине Југославије и Републике Аустрије. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1117.—1118.
- 673.** Телефонски саобраћај. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1118.
- 674.** Уредба о издвајању општина Осилница, Трава и Драга, среза чабарског, Савске бановине, из подручја средског суда у Кочевју и припајању подручју средског суда у Чабру. — Исправка. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1118.
- 675.** Уредба о уређењу Министарства социјалне политике и народног здравља. — Исправка. — *Сл. н. Бр.* 280.—LXXIII, од 4. децембра 1934. год. стр. 1118.
- 676.** Решење Министарског савета о изменама и допунама увозне и извозне тарифе уз предлог закона о општој царинској тарифи. — *Сл. н. Бр.* 281.—LXXIV, од 5. децембра 1934. год. стр. 1119.—1124.
- 677.** Правилник о саставу, избору и организацији веровничког одбора код новчаних завода који су у вансечајној ликвидацији. — *Сл. н. Бр.* 281.—LXXIV, од 5. децембра 1934. год. стр. 1124.—1125.

678. Правилник о поступку за избор ликвидатора од стране веровника новчаних завода који се служе ванстечајном ликвидацијом. — *Сл. н. Бр. 281.*—LXXIV, од 5. децембра 1934. год. стр. 1125.—1126.

679. Решење о забрани извоза ораховог дрвета. — Укидање решења бр. 17351/IV — 1934. — *Сл. н. Бр. 281.*—LXXIV, од 5. децембра 1934. год. стр. 1126.

680. Преглед државних расхода и прихода за месец октобар и за период април-октобар 1934. године по буџету за 1934/35. годину. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1127.—1135.

681. Нова катастарска управа са седиштем у Ђаковици. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1136.

682. Промена имена села „Јањари српски“ у „Равно поље“. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1136.

683. Промена имена села „Грк“ у „Вишњићево“. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1136.

684. Постављање браника на путним прелазима. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1136.

685. Укидање браника на путним прелазима. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1136.

686. Напуштање браника на путним прелазима. — *Сл. н. Бр. 282.*—LXXV, од 6. децембра 1934. год. стр. 1137.—1138.

687. Уредба о инвалидним лицима настрадалим у служби јавне безбедности. — *Сл. н. Бр. 287.*—LXXVI, од 12. децембра 1934. год. стр. 1139.—1140.

688. Уредба о стварању општине Танђанске. — *Сл. н. Бр. 287.*—LXXVI, од 12. децембра 1934. год. стр. 1141.

689. Правилник о контроли антирабичне вакцине. — *Сл. н. Бр. 287.*—LXXVI, од 12. децембра 1934. год. стр. 1141.

690. Измена у Правилнику државног лечилишта за туберкулозне у Сурдулици бр. 12451 од 23. августа 1930. год. — *Сл. н. Бр. 287.*—LXXVI, од 12. децембра 1934. год. стр. 1141.

691. Измене у Правилнику државног лечилишта за туберкулозне у Сурдулици. — бр. 12451 од 23. августа 1930. год. *Сл. н. Бр. 287.*—LXXVI, од 12. децембра 1934. год. стр. 1141.

692. Упуство за руковање и обрачун такса Таксеног регистра „А“. — *Сл. н. Бр. 287.*—LXXVI, од 12. децембра 1934. год. стр. 1142.—1162.

693. Уредба о измени и допуни Уредбе о организацији Дирекције речне пловидбе Краљевине Југославије од 24. марта 1926. године. — *Сл. н. Бр. 289.*—LXXVII, од 14. децембра 1934. год. стр. 1163.—1165.

694. Уредба о измени Уредбе о прекиду застарелости земљорадничких меница. — *Сл. н. Бр. 289.*—LXXVII, од 14. децембра 1834. год. стр. 1165.

695. Забрањен увоз свих врста живих биљака и делова живих биљака. — *Сл. н. Бр. 289.*—LXXVII, од 14. децембра 1934. год. стр. 1165.

696. Обзнана. — *Сл. н. Бр. 289.*—LXXVII, од 14. децембра 1934. год. стр. 1165.—1166.

697. Списак. — *Сл. н. Бр. 289.*—LXXVII, од 14. децембра 1934. год. стр. 1167.—1170.

698. Правилник о сузбијању и угушивању заразних болести код пчела — *Сл. н. Бр. 291.*—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1171.—1175.

699. Решење о путним трошковима чланова управног одбора Државне класне лутрије. — *Сл. н. Бр. 291.*—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1175.—1176.

700. Измене Правилника о споредним припадностима особља државних саобраћајних установа. — *Сл. н. Бр. 291.*—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1176.

701. Промена имена насеља „Сакачи“ у „Капелски љубељ“. — *Сл. н. Бр. 291.*—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1176.

702. Решење о изradi и продаји продуката завода „Обилићево“. — *Сл. н. Бр. 291.*—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1176.—1179.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

- 703.** Решење о изради и продаји производа и средстава за обуку завода „Обилићево“. — *Сл. н. Бр.* 291.—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1179.—1181.
- 704.** Решења Опште седнице Државног савета од 27. октобра 1934. године. — *Сл. н. Бр.* 291.—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1181.—1186.
- 705.** Исправка. — *Сл. н. Бр.* 291.—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1186.
- 706.** Исправка. — *Сл. н. Бр.* 291.—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1186.
- 707.** Исправка — *Сл. н. Бр.* 291.—LXXVIII, од 17. децембра 1934. год. стр. 1186.
- 708.** Решење о укидању Краљевског Консулата у Варни. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1187.
- 709.** Решење Министарског савета о преносу одлука из §§ 64 и 110 закона о чиновницима на ресорне министре. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1187.
- 710.** Уредба о пословима Вишег државног тужиоштва код Великог суда у Подгорици. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1187.
- 711.** Уредба о образовању општине Поточани. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1188.
- 712.** Упуства за извршење Уредбе о олакшању наплате штете проузроковане шумским кривицама. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1188.—1189.
- 713.** Таксе за преглед при увозу садница шумског и украсног дрвећа и шибља. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1189.
- 714.** Пренос послова по Закону о радњама на територији града Цетиња. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1189.
- 715.** Припајање делова катастарских општина Жарково и Остружница катастарској општини Железник. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1189.
- 716.** Наређење о држању и ношењу војно државног оружја. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1190.—1199.
- 717.** Промена имена села „Батаир“ у „Мала река“. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1199.
- 718.** Промена имена села „Тетима“ у „Милино село“. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1199.
- 719.** Расписи. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1200.
- 720.** Пореска управа у Сарајеву. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1200.
- 721.** Порески одељак у Босанском Грахову. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1200.
- 722.** Образовање нове катастарске управе у Прилепу. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1200.
- 723.** Укидање Пореске управе у Тешњу и оснивање пореских управа у Добоју и Теслићу. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1200.
- 724.** Цепање подручја Катастарске управе Загреб. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1200.
- 725.** Промена имена села „Бан-до“ у „Банов до“. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.
- 726.** Промена имена села „Балина пољана“ у „Питома пољана“. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.
- 727.** Откуп концесиониране железничке пруге Вељење-Дравоград Межа. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.
- 728.** Употреба народне снаге на недржавним путевима. — *Сл. н. Бр.* 300.—LXXIX, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.

729. Пут Глогољ—Овча—Борча. — *Сл. н. Бр. 300.—LXXIX*, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.

730. Образовање нових катастарских управа у Шапцу, Ваљеву, Чачку, Пожеги Ужичкој и Ужицу. — *Сл. н. Бр. 300.—LXXIX*, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.

731. Упуство за плаћање годишње таксе за велосипед (бицикле). — *Сл. н. Бр. 300.—LXXIX*, од 28. децембра 1934. год. стр. 1201.—1202.

732. Нова емисија таксених марака. — *Сл. н. Бр. 300.—LXXIX*, од 28. децембра 1934. год. стр. 1202.

733. Тарифско обавештење. — *Сл. н. Бр. 300.—LXXIX*, од 28. децембра 1934. год. стр. 1202.

НОВЕ КЊИГЕ

Слободан Јовановић: Влада Александра Обреновића Сабрана дела Слободана Јовановића, Књ. I. Београд, 1934. стр. 436 Издање Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Драгушин Јанковић: Одбрана Др-а Милете Новаковића и осталих. — Београд, 1934. стр. 22. Сопствено издање.

Др. Теодор Тарановски: Историја српског права у Немањиној држави (у три књиге). I. део: Историја државног права. Београд, 1931. Стр. 262. — II. део: Историја кривичног права. Београд 1931. Стр. 144. — III. део: Историја грађанског права и IV. део: Историја судског уређења и поступка. Београд, 1935. Стр. 232. Издање Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д.

Др. Лав Хенигсберг: Основни прописи судског кривичног поступка. Загреб, 1934. Издање Књижаре Ст. Кугли. Стр. 509. (латиницом).

Др. Фердо Чулиновић: Жена у нашем кривичном праву Београд, 1934. Издање пишчево. Стр. 118. (латиницом).

Др. Фрањо Жилић и Др. Мирослав Шаншек: Закон о судском ванпарничном поступку и Уводни закон за овај законстумачем и судским рјешајбама те стварним казалом. Загреб, 1934. Издање „Типографије д. д.“ у Загребу. Стр. 801. (латиницом).

Стеван М. Бреберина и Др. Иван К. Илић: Кривични законик за Краљевину Југославију од 27. јануара 1929. год. са изменама и допунама из Закона од 9. октобра 1931. год. те рјешајбама Стола седморице као Касационог суда у Загребу, првог Апелационог суда у Загребу. Загреб 1934. Издање „Типографије д. д.“ у Загребу. Стр. 329. (латиницом).

Др. Илија М. Јелић: Заштита отпштених осуђеника и малолетника као социјална потреба и начин њена извођења. Историјско-правна и криминално-политичка студија с предговором Др. Томе Живановића. Београд, 1934. стр. 112. Прештампано из часописа „Живот и рад“.

Др. Илија А. Пржић: Издавање криваца у Међународном праву. Београд, 1934. стр. 12. Оштампано из „Архива за правне и друштвене науке“ за новембар 1934. год. Библиотека Југословенског удружења за Међународно право XV.

„Темис“-ов Правнички годишњак 1935. Загреб, 1934. Издање „Темиса“ накладног завода правничких књига — Загреб, улица Павла Рађића бр. 26. Стр. 128. са судским дневником. (латиницом).

Др. Мих Геновски: Психологија на блгарскија адвокат. Софија, 1934. стр. 26. (на бугарском).

Др. Златан Ружић: Ревизија привредних предузећа. Привил — техника — историја. Загреб, 1934. Стр. 144. Властито издање. (латиницом).

Десиош Остојић: Наше радничко и намештеничко законодавство. Београд, 1934. Стр. 153. Издање часописа „Економско-финансиски живот“. (латиницом).

